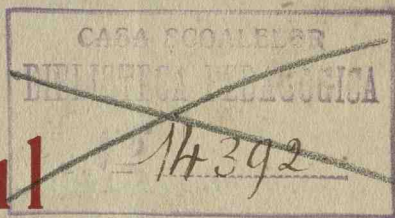
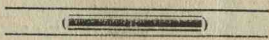

TUDOR PAMFILE

Graiul Vremurilor

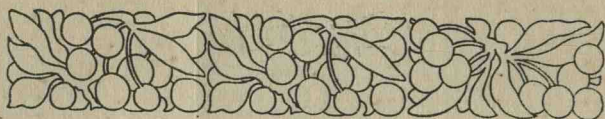
POVESTI

VĂLENII-DE-MUNTE

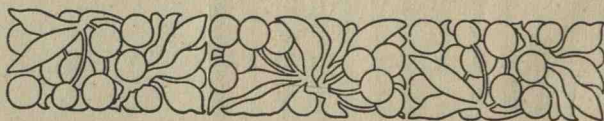
TIPOGRAFIA „NEAMUL ROMĂNESC“

1909

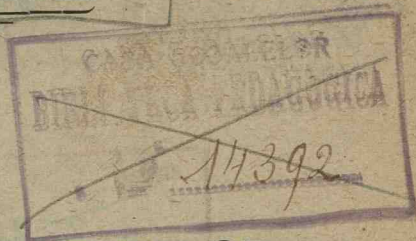
DE ACELAȘ :

1. Carte pentru tineretul de la sate (în tovărășie cu M. Lupescu și L. Mrejeriu), Bârlad, 1907 ;
Ediția I, 268 p. . . . . lei 1,25
Ediția II, (Editura Casei școalelor). . . . . —
2. Povestire pe scurt despre Neamul Românesc, Bârlad, 1907, 80 p. . . . . » 0,20
3. Jocuri de copii. Memoriul I (Editura Academiei Române) 1906, 140 p. . . . . » 1,40
4. Jocuri de copii. Memoriul II (Editura Academiei Române) 1907, 176 p. . . . . » 1,60
5. Jocuri de copii. Memoriul III (Editura Academiei Române) (supt tipar) . . . . . » —
6. Cimilituri românești. (Editura Academiei Române) 1908, 58 p. . . . . » 1,—

2326 Dublet.

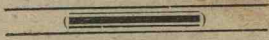
TUDOR PAMFILE

GRAIUL VREMURILOR

POVESTI

144633

VĂLENII-DE-MUNTE

TIPOGRAFIA „NEAMUL ROMĂNESC“

1909

1956

~~BIBLIOTECA CENTRALĂ UNOR TĂRI
BUCUREȘTI
COTA 3326~~

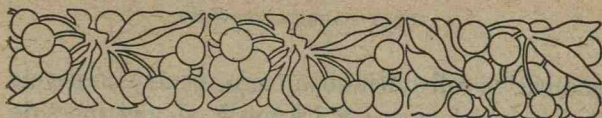
~~BIBLIOTECA C N UNOR TĂRI
BUCUREȘTI
Cota 3326 Dublet
Inventar 144633~~

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNOR TĂRI
BUCUREȘTI
COTA 57 947 dublet

5 lei

B.C.U. Bucuresti

C 144633

EE 2441

VELEATUL OMULUI.

Să nu te rogi niciodată lui Dumnezeu: «Dă Doamne să mor», pentru că nu mori. Peste toate-i Dumnezeu mai mare, numai peste Moarte nu. Nu zic anume că-s tovarăși în stăpânirea lumii de supt soare, nici frați nu-s, și mi se pare că nici zile bune nu duc amândoi. Ia așa, un fel de taină ascunsă nouă e rostul acesta al lui Dumnezeu și-al Mortii.

Un mocan își avea turmele lui la munte sus, unde nu calcă zapcii cu dările, nici popa cu comândările, unde banul nu fuge, unde lumea nu sugă. Și nu-i mergea de loc bine mocanului cu oi: că azi îi pieria un miel și nici urmă de hoți, mâni îi pieria o oaie și nici urmă de lup, poimâni i se îmbolnăviau zece și muriau până seara, și pricina nu era chip s'o afle.

Într'o zi, stătea el așa, ostenit și îngândurat, lângă târlă, și aude fâș-fâș, fâș-fâș printre frunzele

pădurii. Și sălbătăciune nu era, pentru că fiarele nu au așa de mare îndrăzneală, și nici mers de om nu era, pentru că poteca nu umbla pe-acolo. Târziu tocmai, iată crăngile bradului că se dau în-lături și chipul cel urât al Morții iese la lumină.

Eu, Moartea n'am văzut-o ca să v'o zugrăvesc din cuvinte, dar mi'nchipui că-i numai os și-atâta, cu coasa'n spinare, și atâta.

Și Moartea tăcută sare răpede gardul țarcului la oi, apucă un miel și intră cu dânsu'n pădure.

Mocanul, ca orișicare om în locul lui, întâiu rămâne de lemn, iar mai pe urmă, socotind că tot una-i pentru dânsul, în sărăcia lui cea lucie, își iea inima 'n dinți, și pas cu pas după Moarte.

Mergea Moartea, mergea și el după dânsa încet ; o croia Moartea cumva la fugă, zbură și mocanul după dânsa. Și, hai-hai, hai-hai, ajung ei așa, pe la miezul nopții, într'o gură de prăpastie.

Moartea stă o clipă pe mal, se uită înapoi, își face vânt și sare în gura prăpastiei ; mocanul stă și el o clipă, se uită în jos își face vânt și sare și el în gura prăpastiei.

Și ajung amândoi la fund : Moartea era teafără, pentru că-i fără moarte, mocanul viu nevătămat, pentru că nu-i sta scris să moară în prăpastie.

Și de-acolo altă fugăreală, prin fundurile prăpăstioase ale întunerecului, până când, Moartea izbește cu oasele mânios în lespede de piatră și intră înlăuntru ; mocanul pune umărul, se umflă

în piept, întepenește picioarele, și, când a icnit odată, stana de piatră s'a dat peste cap și bietul năcăjit se pomenește în sălașul Morții.

Eu nu l-am văzut ca să vi-l zugrăvesc din cuvinte, dar, după câte am auzit, sălașul Morții din fundul pământului e întunecos și rece, și numai perețele de către sfântit e plin cu felurite lumânări și candel. Acestea-s viețile oamenilor pământeni. Cele de aur și argint sunt ale fericiților, cele de coajă de brad sunt ale săracilor, cele necurate sunt ale necuraților, cele pline sunt ale celor cu viață îndelungată, iar cele deșerte arată sfârșitul urșiților lor.

Se apropie mocanul, și le petrece din ochi pe rând, le numără pe țări și pe sate, și tocmai într'un târziu găsește și candela lui, tăinuită într'un colț. Se uită și-o vede că-i plină, se întoarce și strigă Moartea, și Moartea vine pe dată. Îi poruncește mocanul s'o curățe, și Moartea face după poruncă; se întoarce mocanul către Moarte și-i arată pumnul, și Moartea începe să tremure. Iar, când a 'nhățat-o de furca pieptului și-a trântit-o de două ori în pământ, Moartea a rămas în genunchi, și s'a rugat mocanului s'o ierte. I-a dat apoi mielu 'nnapoi, i-a dat galbeni ca să-și răscumpere atâția ani de neajunsuri, i-a sărutat poala saricei și vârful opincii, și mocanul a ieșit din sălaș, a zburat afară din prăpastie, și de acolo în muntele cu oițele lui.

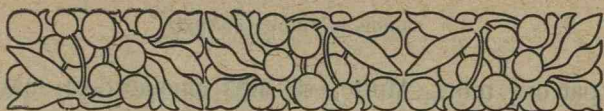

De atunci mâhnire n'a mai avut, pagube n'a mai îndurat și toate i-au mers în plin.

Pildă vreți, dragii mei? Ați ascultat. Numai cine cearcă răul la izvor, își allă lecuire; dar n'așteptați ziua cea de pe urmă a durerilor voastre, când amarul usucă întreaga putere din brațe și suflet.

(Auzită de la Ion al lui Tânasă Gogă, din Țepu, ținutul Tecuciului.)

CHIPĂRUȘ FECIORUL BABELI.

Doamne, — mă gândesc eu, ce fel de cap trebuie să aibă cutare și cutare om, cari știu și toaca din cerul lui Dumnezeu ! Oamenii aceia, ori că-s plini de minte și au loc să-și scrie în debă toate comediile de pe lume, ori că li-s căpăținile pustii și largi, unde vără, vrute și nevrute și, pe urmă, când vor, rădică stăvilarul și apa lunecă mânioasă pe lăptoc, să învârtească roțile morii și să huiască la depărtare de șapte poște ! Ori așa, ori așa, — socot eu, dar mă 'ntorc și mă gândesc la mine, și zic : multe aud și eu, cu multe umplu urechile multora, și slavă Domnului că-s om de treabă. Îmi fac munca în rând cu lumea, ar și samăn când am unde, prășesc și secer dacă am ce, mănânc și beau cât zece, — voinic să rup în trei pământul. Vra să zică, nu mă dau pe orișicine, și, dacă toți cari știu minunea minunilor, or fi ca mine, apoi să deie Dumnezeu să trăim

pân'om muri. Multe, să aibă cine-ar dori mai mult!

Că-mi spunea unul din voi : «moșule, da' când le dai gața?». «Apoi, iaca'n astă-sară», și din sara aceia mă puteam jura că nu mai știam nimic. Și credeam cu bună samă până mai adinioarea, când mi-aduseiu aminte că aveți clacă pe-aici. Mă gândiam : să viu, să nu viu —, îmi era teamă să nu vă fie cu supărare. Hai să mă duc, hai, și jap! o palmă după ceafă motanului. Gligori : «miau». «De-aș!, zic eu, scoal' și-mi aprinde opaițul, să mă'ncalț», și-i mai șterg una. Gligori, zup! pe ușă afară, eu zup! după dânsul, dar, când să pun piciorul pe pământ, iaca un șoarece supt talpă.

Eu, de colo : «Să stai că te omor».

El, de colo ; «Lasă-mă, că-ți aprind opaițul».

— «Hai, aprinde-l.»

Și l-a aprins, drăcovenia dracului, și s'a așezat lângă opaiț, frumușel, cu botișorul pe labe. Când îl văd, de tot, la el, să-l omor.

— «Lasă-mă, lasă-mă, că-ți spun o poveste.»

Și eu, slăbiciunea mea, când îl aud, mă'ntind pe pat din nou, îmi pun palmele supt cap, închid ochii și-ascult.

— «Târ-târ, țâr-țâr, a fost odată o babă care avea doi feciori. Pe unul îl chema așa și pe cel-lalt altfel. Și mai avea o fată, of! of!, și-avea baba ceia o fată, și cu ochi și cu sprâncene, să le

ciupi cu vârful buzelor și să le înghiți, și alta să nu-ți mai trebuiască.

Doamne, moșule, Doamne, ce-a lăsat Dumnezeu fetele pe lume! Mult mă mir eu, și nu-mi pot da cu socoteala!

Și pe fata asta o trimete mă-sa după viței la luncă, într'o sară. A trecut prin izlaz, a trecut apa, pe ici prin sălcii, pe la plopis, cată'n coace, cată'n colo, vițeii — nicăiri. Mai aleargă în spre iaz, vițeii, pace! Și mă-sa-i spusese că, ori cu viței, ori de loc! — babă afurisită care nu vrea să-i iasă nimeni din cuvânt.

Încotro s'apuce fata, când era 'ntunerec, și vântul cânta în luncă, și apa și valea huiiau? I s'a șters din minte calea întorsului, și-a tot mers, și-a mers până ce mână nevăzută a prins-o de mână și-a ascuns-o în cetate de piatră.

În ce parte, nu știu, dar atâta ți-aș putea spune că 'n cetate trăiau doi zmei amarnic de pizmă-tăreți. Mâncau oamenii de vii, le făceau grămă-gioare ciolanele și furau fete, — adecă nu fete oricum, ci de cele cari le plăceau lor.

Și, iaca așa, fata babei la popreală. De ce, iarăși, nu știu.

Trece o zi, trece două, nouă; fata babei nu mai vine. O caută baba prin sat, o cearcă prin pădure, umblă pe câmpuri și pe dealuri, stră-punge apele cu șpanga, doar-doar a afla-o, dar: fata nu-i și nu-i! Doamne sfinte, că și asta-i

una! Dă baba 'n bobi, merge din vrăjitoare 'n vrăjitoare, până ce vine și la mine, și-i zic : dă-mi o fărâmură, și-ți spun unde se află». «Na-ți o pită 'ntreagă, și spune-mi măcar de mai trăiește, au ba.» «Trăiește, și-i roabă zmeilor în cetate.»

Și cu știința asta s'a pornit hăbătia acasă. Acasă, spune băieților ; băieții se miară ca niște tontălăi, pân' ce-i sare babei așchia și țipă : «Cum măi, soră-ta roabă, și voi nici nu gândiți?» «Ba că mă duc eu, mamă, să ți-o aduc», zice feciorul cel mai mare. Și s'a pornit.

A mers el cât a mers, și-a ajuns la cetatea zmeilor. Bate 'n poartă, zmeii i-o deschid și-l întreabă. Cela, prost, li spune verde că el a venit să li ceară fata, că moare mă-sa de jele, că are ibovnic care se prăpădește și el, tot de jele, că mai are un frate gata, gata să moară tot de jele ; și că și lui tot jelea are să-i puie cruce. Eu, să fi fost în locul zmeilor, m'aș fi priceput ce să-i răspund : «Dumnezeu să-i ierte și pe ei și pe tine», dar hoțomanii iștia, mai păgâni la suflet, pun gând rău pe el, și-l chiamă 'nnuntru. Îl poartă prin beciuri, prin fel de fel de odăi, când tupilat, când în brânci, până ce-ajung într'o hrubă, tocmai în miezul pământului. Acolo, într'un colț, erau cinzeci de oase făcute în două. Se uită unul din zmei la ele ; se uită și băiețașul ; dar tăceau muți.

«Măi», zice mai târziu unul din afurisiții ceia,

«iaca, iea-ți tu jumătate de oase și eu jumătate, și, când oi zice : «trei», să ne-apucăm amândoi să le mâncăm». Flăcăul, ce era să facă : Se învoiește, își trage oasele lui mai aproape, și, când zmeul face semn, încep amândoi să roadă oase, dar, vorba celuia : cine poate, oase roade, cine nu, nici lapte acru, — când zmeul bate din palme, flăcăul nu rosese niciun capăt măcar. Au sărit asupra lui și l-au bătut cu ciolanele în cap, până ce l-au lăsat mort ; carnea i-au mâncat-o, au tras ușa după ei și-au ieșit afară.

Acasă, baba aștepta pe flăcău să vie cu cofe de moși. Așteaptă azi, așteaptă mâni, așteaptă baba până-i trece părul prin căciulă, până pornește și celalt fecior.

Dus a fost și dus a rămas.

Bun. Târziu tare, iaca întâmplare că baba mânca zamă din strachină, când dădu de-un grăunte de piper. Și, cum dă de el, îl zvârle jos, și, cum îl zvârle, grăuntele țup ! din nou în strachină. Baba iar îl zvârle, și piperul iar vine la loc, și tot cu joaca asta înaintea, până când mătușa îl înghite nemestecat, ca să-i facă în ciudă, că — la Dumnezeu ! — din pânțele nu mai putea să iasă.

Și n'a mai ieșit. Dar lucrurile mai greu s'au încurcat. Azi așa, mâni tot așa, trece lună cu lună și, drept la a noua, naște baba un puiu de om, mare cât lingura, da' ișneț, mânia focului ; sprinten ca o zvârlugă și priceput ca un om în-

vățat tot la târguri de cele mari. Se minuna baba, se mira lumea de pe lume, da' eu îi zic mătușei : «mătușă-hăi, pune-i nume «Chipăruș» și lasă-l în pace».

Și baba m'a ascultat, că l-a botezat așa. Și credeți dumneavoastră că-i era mai la șagă de drag ? Îl pierdea din ochi, și, cum îl găsia, îl săruta, să-i rupă obrazii.

La anul, Chipăruș era voinic și flăcăiaș de nădejde.

— Mamă !

— Ce-i, dragul mamei ?

— Nu-i nimica, iaca așa mi-a venit și mie să zic ! Dar de ce ești dumneata întunecată la față ?

— Nu-s.

— Ba ești, că te văd eu ; spune-mi și mie ee ți-i.

Și baba începe să ofteze, ca omul care-și aduce aminte de demult, de un amar săpat tocma 'n fundul sufletului.

— Spune-mi, mamă, ce ai.

— Of, Doamne, of ; să-ți spun, hai ?

— Să mi spui.

Și s'a pus baba pe înșirat, și s'a pus pe plâns și pe jălit, de se cutremura firea de mâhnirea ei.

— Lasă !, oftează și Chipăruș voinicul, lasă !

A doua zi, baba-i scoate din vatră o burcuțiță ; Chipăruș o dă de-a roata într'o petecă, o pune în traistă, sărută mâna mă-sei și pleacă în-

cotro îl ducea mintea lui, și păcatul zmeilor, și norocul soră-sei. Că, dragii miei :

Dragostea de frățior,
Te tot trage de picior ;
Iară cea de surioară.
Îți rupe din inimioară !

Hei, păcate, cum v'așteaptă puhoiul de apă să vă șteargă urma, și focul năprasnic să vă ardă, și vântul să vă sufle cenușa ! Hei, suflete afurisite de zmei ! V'ați dus de-acù !

Scurt : a ajuns Chipăruș viteazul la ei ; dâșii au pornit cu rosul ciolanelor, dar cu voinicul babei nu s'au jucat. Zmeul a ros un ciolan, da' Chipăruș le-a înghițit pe toate, iute, iute, și, când n'a mai avut ce, i-a tocat și i-a înghițit și pe dâșii.

Iar cu soră-sa slobodă, cu fata cea frumoasă, porni înapoi, s'o ducă maică-sei bucurie neașteptată.

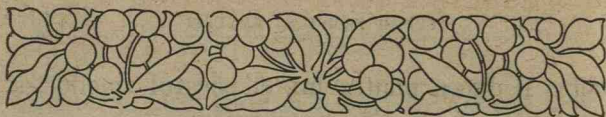
«I-așa, moșule», sfârșește afurisitul cela de soarece, care sta cu botișorul pe labe lângă opaiț. «Eu, zău, te-aș ruga să nu mă omori, că-ți mai spun o poveste».

Și, fără să mă mai întrebe dacă-l ascult ori ba, se pune pe'nșirat, și, toaca, toaca, toaca, toaca, îmi mai dă gata una.

E, destul, că pe asta nu v'o mai spun ! Doar un cuvânt : C'o minciună moldovenească, trecui în țara ungurească.

Auzită în Țepu-de-sus, com. Țepu, ținutul Tecuciului, de la Petrachii al lui Donici.

NICULCEA

Să vă spun o poveste mititică.

Oamenii de rând, de pe la noi din sate, au și ei dreptul de la Dumnezeu, la minte și putere, cu care să poată face minuni mari și frumoase; un lucru numai îi osebește pe ei de ceilalți Feți-frumoși și anume: nu le place să tot amâie lucrurile de azi pe mâne, ci sfârșesc odată și bine.

Niculcea ista era văcar la vacile satului, când auzi și el de pe la flăcăii și fetele ce eșiseră într-o seară înaintea cirezii, că împăratul locului a dat o veste mare în toată lumea. Se spunea că cine s'a prinde vrednic să afle unde se duc cele trei fete ale lui, de rup câte-o pereche de încălțăminte și vestejesc câte un zmoc de flori pe noapte, aceluia i-a da de nevastă pe una din ele și un șfert din împărăție de zestre.

Niculcea, cum auzi și una ca aceasta, porni spre curțile împărătești. Cum ajunsese, intră în-

năuntru, spuse împăratului pricina venirii lui și-l rugă să-i deie răgaz pentru aceasta.

— Mai întâi să mă faci florar, împărate, grăi Niculcea, și pe urmă voi vedea eu ce-a fi de făcut.

— Bine, să fii florar, îi răspunse Împăratul. Și văcarul își luă slujba.

El trebuia să facă în toată sara câte trei zmo-curii de flori, pe care le ducea sus la fete. Fetele le luau, plecau la culcare și cum se 'nnopta bine, porneau tustrele duse, iar dimineața, cereau din nou încălțăminte și flori. Așa făceau crăesele de când se ridicaseră fete mari și Împăratul se pu-sese pe gânduri cu atâta cheltuială.

Într'o zi, Niculcea merse la Floarea-florilor și-i zise :

— Floare înflorată, eu te stropesc cu rouă și cu stropitoare de aur ; la rădăcină te sap cu sapă de piatră scumpă ; fă-mi și tu mie un bine ; când oi rupe o florică din tine și cu ea mă voi împodobi, nimeni să nu mă vadă.

Floarea se învoi.

Cum veni sara și se 'ntunecă, Niculcea merse și puse pe masă mănunchele de flori, își puse și el la cheotoare un bobocel de Floarea-florilor și pieri. Nu se aprinseră încă lumânările în curte și fetele erau la cină. Ele s'au întors mai târziu, au luat florile frumușel și minunăție mare : po-deala odăei s'a despocat în două. Pe scări săpate

în marmură, se scoborâră ele, până'n altă lume, iar de acolo o luară razna peste un câmp. În vremea asta Niculcea, le urmărea pas cu pas.

Mergând ele așa mai mult în fugă, ajunseră la pădurea de aramă unde Niculcea, cum nimenea nu-l vedea, rupse o floristică. Îndată începu pădurea să țipe, că fetele rămaseră înlemnite și se mirau.

— Oare nu-i cineva pe urma noastră ? strigă una.

Dar celelalte două o luară cu vorba și plecară înaintea.

Ajunseră la o apă lată ; la malul ei erau trei lunturi în cari se puseră câte una din cele trei fete. Niculcea se așeză în luntrea fetei celei mici ; apoi, fetele tus-trele începură să vâslească spre malul celălalt. Cele două surori mai mari ajunseră iute, în vreme ce cea mititică se trudea din greu.

— De bună seamă că-i cineva în luntrea mea, grăi dânsa, dar cine ? p'aci să vadă. Cu chiu, cu vai, ajunse la țârm și sări pe iarbă.

Pe țârm văzu Niculcea un șir de mese încărcate cu fel de fel de mâncăruri și băuturi, iar pe scaune ședea Feți-frumoși și zâne împietrite, cari la un semn al fetei celei mari, înviară și așa, începură jocurile și cântecele fără sfârșit și minunat de frumoase.

«Aici vă rupeți voi încălțămintele și-mi veștejiți florile!» se gândi Niculcea. Tăcu și așteptă

până ce fata cea mai mare făcu iar un semn și toată mulțimea mesenilor rămase mută și rece.

La întors, flăcăul nu le pierdu din pas.

A doua seară, în struțul de flori al fetei celei mici, sta frumoasă și floricea ruptă din codrul de aramă. Surorile ei i-au ascultat istoria acelei floricele, dar nebunatece cum erau, se potoliră iute și fără nici o teamă.

Noaptea care veni, porniră iar. Niculcea, ascuns ochilor, prin voia Floarei-florilor, porni și el și a văzut, ce s'a întâmplat și eri, numai că trecerea, de data asta, le-a fost pe lângă pădurea de argint. A doua zi, domnița cea mică, frumoasă, foc, își îmbujoră obrăjorii de spaimă, când văzu între flori și floricea codrului de argint.

În ziua următoare, Niculcea îi puse floarea smulsă cu atâta freamăt din codrul de aur și cele trei tecioare de Împărat pricepură cu toată credința, că cineva li călcase în urmă, dar cine, nici prin gând nu li trecea.

— De bună-samă că unul din tovarășii noștri, grăi cea mai mare; acela pe semne se ascunde supt masă și la semnul meu, rămîne viu; ne urmărește apoi, rupe florile din codri și pe ascuns le pune în smoculețele surioarei mezine. Altfel, nici că se poate întâmpla. La noapte, am eu toată grija.

A patra seară, când fetele ajunseră la masă, prinse din nou jocul a porni, mâncările și bău-

turile a isvorî; o leacă numai, și fata cea mare a Împăratului, făcu două semne, așa că se împietri toată lumea văzută, la o laltă cu cele două surioare ale ei. Mai dă în vânt odată cu nuelușa cea fermecată, și rămase și dânsa chip neclintit din loc.

Și din somnul lor, fetele se deșteptau tocmai peste trei zile.

Niculcea, după minunea asta, luă nuelușa făcătoare de minuni, merse la Împărat și-i spuse cele văzute. Apoi, a doua zi, când veni toată curtea și ostașii toți la fața locului, făcu un semn numai și pusderia de feciori și fete mari, luară suflare. Iar crăiesele noastre, când s'au văzut prinse în laț, își acoperiră fețele și plânseră amar. Și-au plâns, și-au plâns multă vreme, și mult, dar mai puținel plânse fata cea mică, mândră ca Maria, Sfânta Maria, Maica lui Dumnezeu. Că gâcise ea, și-și pusese gândul, că Niculcea, nu de florile mărilor umblase atâta, ca să li deie de urmă; iar planurile feciorului, unde puteau să bată, v'ăș întreba, bātu-l-ar norocul și toate cele bune!

Și acum, ce să vă mai spun! Doar atâta, că Împăratul s'a ținut de vorbă, și-a dat drumul lucrurilor să meargă în rostul lor; adecă: fata cea mică să se îndrăgostească nebună după Niculcea. Și s'a îndrăgostit, că avea după cine, că flăcăul cela, era, vezi Doamne, om ca toți oamenii, dar pieleț și chip de graiu și inimă ca la el,

mai rar pe la creștini de-alde mine și de-alde dumneavoastră.

Pe urmă, firește, nuntă; nuntă mare și frumoasă, cu mulți lăutari și multă veselie. Am văzut-o și eu, iar cine nu m'a crede, facă și el una, să zic și eu : iaca așa, întocmai a fost și-aceia.

Și-acum, mă închin cu sănătate și voie bună, dragii mei feciori și fete!

SOARELE, LUNA ȘI LUCEFERII.

Ce ți-i, Doamne, și cu tainele tale! Eu mă gândesc, oameni buni, și cârtesc împotriva Stăpânului-mare, că ni-a ascuns atâtea minunății, spre veșnica noastră frământare de minte și nedumerire. De ce ne-a lăsat Dumnezeu ascuns pentru totdeauna rostul vremurilor și al oamenilor; de ce să ne batem capul într'atâta, în loc să le avem deslegate și să ne căutăm de alte treburi? Să răspundă la vorba mea cine știe, iar, dacă nimeni n'a deschide gura, să m'asculte pe mine.

Socot eu că Dumnezeu pentru aceia a lăsat încuiate, cu lacăte de taină, atâtea minuni de ale lui, ca să ne deprindem cu gândurile, ca să ne deprindem cu iscodirile și leacurile nevoilor noastre pe lume. Dacă omul n'ar fi deprins cu ele, ce s'ar face în apele acestei lumi nepriștite? Ar pieri cum piere floarea strămutată de la umbră la soare.

Și, dacă îndrăznesc să vă arăt eu o taină delegată, să nu mă zugrăviți pe icoane alături cu sfinții; fac și eu ca acel ce mută un paiu dintr'un loc într'altul, din vale pe deal, ca să-l iee vântul, să-l afle pământul; iar paiul este povestea celor trei fete de om de țară și a feciorului de împărat.

Stăteau fetele istui om într'o grădină și lucrau și vorbeau de-ale lor, și ce vorbeau? Săracul numără averea bogatului, popa se închină, vrabia visează lanuri de mălaiu, eună îi dau înaintea cu minciunile, iar fetele s'aprinde de dorul dragostei și cred că tot ce zboară, se mănâncă. Trec eu pe lângă cele trei fete și li dau bună-ziua; fetele-mi răspund și mă 'ntreabă ce mi-i pasul a grabă? Eu rîd în mine și mă duc înapoi cu patruzeci și opt de ani!

După mine trece feciorul de 'mpărat vestit, cu pușca 'n spinare.

— Bună-ziua vouă, trei fete frumoase!

— Mulțămim dumitale bădiță, — ha, ha, ha!

— Și de ce râdeți voi, trei fete frumoase?

— Că umbli cu pușca prin sat — ha, ha, ha!

Feciorul de 'mpărat stă și se uită la ele, se uită și stă, și din mijlocul drumului, se trezește răzemat cu cotul de gard, cu capu 'ntre palme și cu fetele de vorbă. Nu v'aș putea înșira cuvânt cu cuvînt sfatul lor, dar de bună samă că mănăstiri nu puneau la cale. Eu, de la o bătaie de

pușcă înainte, ascuns după colțul gardului, mă uitam printre nuiele, și-atâta am văzut, că fata cea mai mică s'a înălțat în vârful picioarelor, iar feciorul de împărat și-a dat pălăria pe ceafă, și-a'ntins gurița și, pe urmă, treaba lor ce-au mai făcut.

Eu, «tac» mă chiamă, — că nu-i bine să te amesteci unde nu-ți fierbe oala, și tăcere-aș încă și astăzi, dacă întâmplările nu și-ar fi luat sfârșit de-atâtea veacuri. Anume, se îndrăgise flăcăul de fata cea săracă, iar fata de flăcăul împărătesc tot cam așa. Intraseră în vorbă, din vorbă la târguială, și împăcarea li-a fost gata : să se iee amândoi și, pe urmă, ce-a mai fi s'a vedea. Și zestre n'avea fata decât cămașa de pe ea.

— Dar lasă, fată frumoasă, zis-a, ci-că, feciorul de împărat, că tu singură ești o comoară.

— Și-s vinovată eu, bădiță ?

Pe urmă iar s'a mai înălțat fata pe vârful picioarelor, și feciorul de împărat iar s'a mai întins peste gard, și apoi s'a'au despărțit.

La luna, aud zarvă mare la Curte. Măi, astă minune pe lume ! Auzi ? Feciorul craiului vrea să se însoare cu o fată de sat ! Ei taci ! Și tată-so și mă-sa ce zic ? Apoi, de, tot îi dau că una ca asta nu se poate, că au ei fete pentru el mai alese, mai frumoase, mai bogate. Și flăcăul, nu și nu, că el se face călugăr ori se înneacă dacă nu-l lasă în pace.

— Măi băiete, dragul mamei, de ce umbli tu să ni faci rușine la bătrânețe, hai? Nu vezi tu cum e obiceiul? O să zică lumea că ești nebun, dragul mamei....

Iar el:

— Foicică și-un alun,
Zice lumea că-s nebun;
Zic și eu, și zic mai bine,
Că mai rar cumiți ca mine.

Și, dacă era vorba pe-așa cale, fă băiete, cum îi socoti, dar să știi că moale nu ți-a fi căpătaiul. Era mama istui fecior de împărat amară la suflet și venin din creștet până 'n tălpi. Făcea gură multă, să rămâie pe-a ei, iar, când nu putea, îngheța apa cu sufletul. Tace și rabdă logodna, tace și rabdă întreaga săptămână de nuntă, săptămâna ceia care ar trebui să-ți pară scurtă cât o zi. Că nora ți-i frumoasă, că vremurile-s în toiul belșugului, că nuntașii ți-s mulți și lăutarii ți-s aleși, — toate bune și potrivite, să-ți iei căciula din cap, și s'o bufnești de pământ a veselie. Dar ți-ai găsit cu cataroiul de împărăteasă: parcă-i ninge și-i ploua, parcă i se înecase corăbiile cu cenușă pe mare; mocnia și pufnia, și nu-și mai avea loc.

— Că ce ai mamă, de ești așa de pâclișită?... o întreba mirele.

— Așa-s eu câte odată.

— Da' ce ai măiculiță, de ești așa de bosumflată?

Împărăteasa tăcea și gema, ca un bivol care stă să mute pământul din loc.

Și nunta s'a isprăvit, și lumea toată a plecat pe la casa ei, și pace parcă era să dăinuiască în curtea celui împărat. Dar, iacă, mâna diavolului se pune la mijloc.

Trebuia feciorul isgonit undeva, departe, pentru multe zile, pentru atâtea câte-i trebuiau împărătesei să facă de petrecanie nurori-sei. Așa, se iscă un războiu între împărăția bărbatului ei și un împărat vecin. Oști se pornesc și de colo și de dincoace, iar în capul istor oști, însuratul de curând, crăișorul.

— Că lasă-l, împărate, să se ducă el la bătălie, că-i tânăr și, mâni-poimâni, când îi închide ochii, să știe și el greutatea unui Scaun și să nu-i pară toate flori la ureche.

Și, feciorul a plecat, și-a stat luni de zile în-tregi, când tocmai veni vremea ca nevastă-sa să nască. Și așa, ajungând lucrurile, naște nevasta cea frumoasă doi feți-logofeți cu părul de aur creț, la soare să te poți uita dar, la ei ba. Și, cum îi vede împărăteasa, iute li pune unghia în gât și, ucigându-i, îi îngroapă supt streșina casei, nimeni de dâșii să nu știe.

După alt șir de luni, iaca se vestește curmarea războiului și pacea, când feciorul de împărat trebuia să se întoarcă, iar mă-sa să-i spuie că ticăloasa cea de femeie l-a făcut de ocară lumii;

că în loc de copii, a născut doi căței, de s'a înspăimântat și a stat să moară de mâhnire.

— Și unde-i, mamă, nevasta ?

— Osânditu-o-am în beciuri să stea, până ce-i veni s'o judeci și s'o osândești cu moarte.

Iar feciorul și-a cântărit gândurile, și-a zis :

— Mai las'o chinului.

Și iar a început vremea să curgă, atâta vreme cât trebuie un om să se topească de dragostea unei comori prăpădite. Se ofilise feciorul de Împărat, că părea o umbră de om ; și glasul i se topise și mintea i se întunecase și astâmpăr nu mai avea. Umbla, așa, năuc, prin grădinile curții, se întindea pe iarbă, se culca, adormia și tresăria în vis ; pornia într'altă parte, și așa, vini întâmplarea, că într'o seară să se așeze supt streșina casei, lângă cei doi brazi tineri.

Brazii iștia crescuseră unul lângă altul, tocmai pe mormântul celor doi crăișori uciși. Și erau frumoși, cu crângile împreunate și verzi ca bu-ratecul. În amurg, feciorul de Împărat adoarme, și, în somn, vede cum cei doi brazi se prefac, încet, încet, în doi copilași de aur, încep să se joace și să cânte, iar cântecul lor nu arăta altceva de cât frântura de poveste de până aici. A sărit feciorul de Împărat ars și a plecat ; dar de atunci nu era seară lăsată de Dumnezeu, să nu se ducă să-și vadă brazii.

Împărăteasa îl urmărea pas cu pas, și, bănuind

pricina, se gândește cât se gândește, și iată că într'o bună zi crapă și piere, dacă nu s'a culca pe scândură de brăduț.

— Să-i tai, dragul mamei, pe cei de lângă fe-reastră, că numai așa mi s'a curma boala, și altfel nu.

Feciorul nu-și dă cu părerea nimica, și îngăduie. Din trupurile brazilor durează lemnarul două paturi : unul pentru împărăteasă și unul pentru fecioru-său. Noaptea vine, și așa, pe la miezul nopții, s'aude glas pornit din patul feciorului de împărat :

— De mine-i mai bine,
Că-i tata cu mine.

Și îndată s'aude și altul din patul împărătesei :

— Și mie mi-i greu
Cu duhul cel rău !

Împărăteasa aude și ascultă și'n alte nopți, și, temându-se de-o dezlegare urâtă, își pune alta în cap : se preface din nou bolnavă de moarte, și spune feciorului că ea cu zile nu mai rămâne dacă nu i-a face legătură cu oțet și ceapă și spuză din scândurile patului.

Feciorul îngăduie și asta. Vine sluga cu barda și despică scândurile, și, cum le despică, le pune pe foc. Para se ridică, și le cuprinde, și două scânteii mari țâșnesc și se lipesc de podul cerului : una la răsărit și alta la sfîntit de soare.

Iar minunea asta l-a trezit pe feciorul de îm-

părat, ca din groapa țințirului; și-a ridicat ochii pe cer și urechile i-au auzit din nou povestea înșirată până aici. Putința nu mai avea să izbutească, și nimic altceva nu-i mai rămânea de făcut, decât să scoboare în beciuri, la nevasta lui cea horopsită. Dar împărăteasa îi luase înaintea; pusese diavolii să se bată în capete, pusese frigările să stingă apa descântată, și iaca, întunericul se luminează și nevasta feciorului de împărat se ridică în văzduh ca un bulgăre de foc și se lipește pe pânza cerului. Chipul lunii, zic unii că-i chipul celei neveste vrăjite, prefăcut de împărăteasa cea fermecătoare.

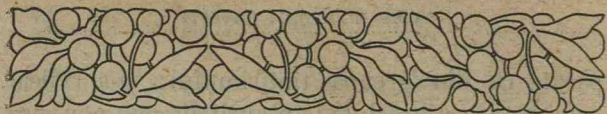
După asta, feciorul de împărat n'a mai trăit mult; a murit de jale, și, din îndurarea lui Dumnezeu, chipul lui a fost ridicat în nori. El este soarele zilei, care luminează întunericul, dar, pentru slăbiciunea lui de fire, blestemat a fost de Stăpânul lumii, să nu-și vadă niciodată nevasta și copiii.

Pildă ni-i asta nouă, bătrânilor cu flăcăi și fete, și de asta v'o spuseiu. Asta-i taina cea fermecată, după socotința oamenilor. Datorie am avut s'o descuiem, s'o arătăm noroadelor, și datorie ni-i iarăși să dezvăluim și alte taine, să le cunoască lumea, iar Dumnezeul nostru să se bucure că are feciori cu minte isteță, cari nu vor să-i găsească moartea șezând.

(Auzită de la bătrânul Ion Drugan, de loc din Ardeal, Mocan în Ali-Bei-Cair din Dobrogea, în toamna lui 1906.

PREPELEAC, FIUL CĂȚELEI.

A fost odată, cum a fi fost pe atunci, a fost o împărăteasă văduvă, care mult se rugase lui Dumnezeu să-i deie și ei un fecior, sprijin sărmanelor bătrânețe. Dumnezeu se milostivi de rugăminta ei, și-i trimise la curte pe Sfântul Petru cu un măr de aur.

«Să-l curățe și să-l mănec, c'a purcede grea», spusese Dumnezeu Sfântului, și tot așa spusese și Sfântul Împărătesei, după care vorbe pornise iarăși în cer.

Împărăteasa nu mai putea de bucurie ; a făcut ce-a dus-o capul și norocul, și, cu vremea care trecu, născu și dânsa făt-logofăt cu totul și cu totul de aur. Dar născu și bucătăreasa, baba cea bătrână, și născu și o cățea din curtea împărătească, tot câte un fecior frumos, nesămuiți pe lume de mândri, ci la fel între ei, lumină de soare. Cum se întâmplase asta, nu știu ; dar pe-

semne, Împărăteasa svârlise cojile și sămânța mă-rului de aur, că se găsisese prea lesne cine să le mănce.

Cei trei feciori cu suflet dumnezeiesc într'ânșii, crescură mari; și toate le-au crescut într'o mă-sură, și se făceau, pe zi ce trecea, mai frumoși, tot mai vârtoși în brațe, tot mai tari în inimă și cuget. Iar oamenii cu atari podoabe, rare ori se înduplecă să rămâie pe loc.

Și, de asta, dragii miei, cei trei Crăișori por-nit-au în lume să facă și să prefacă minunății nevăzute și neauzite.

Cei doi d'intâiu s'au dus, și isprăvi de bună samă ce-au săvârșit, dar de felul celui mai mititel, «Prepeleac, fiul cățelei», nu știu zău de s'ar fi încumetat: aista li-a dat cu șapte înnainte.

Că, vezi, încălecase pe-o mărtoagă de cal, ca vai de dânsul, dar, pe drum, calul își arată pu-terile: sbură ca o pasăre măiastră pe lumea albă, de nici cu gândul nu l-ai fi ajuns.

Pică așa, Prepeleac, la malul mării, unde calul îi grăiește:

— Stăpâne, eu te las și mă duc; de-i avea nevoie de mine, scutură-mi căpăstrul, și eu ți-oiu sta înnainte.

Și calul pieri.

Voinicul își făcu trei cruci, și se asvârli în apă. Apele se dădură în lături — cele mai cu-minți —, iar altele se prefăcură în balauri negri

și fără samăn de mari, și în grabă fugiră să-și vestească stăpânul : zmeul cel mare cu doi feciori.

Prepeleac plecase de la început c'un gând, ca un om năzdrăvan ce era, și drumul lui trebuia să se curme la cel zmeu de pe lumea neagră. Zmeul acela ademenise cu vorbe pe Soare și pe Lună, și, căpătându-i la strâmtoare, îi pusese la opreală.

Și mai vedeți : De Soare și de Lună nu i-ar fi fost voinicului într'atâta ; că Soarele putea să biruiască balaurii cei grozavi cari-l păziau și pe urmă să fugă cu Luna, dar cu dănșii mai sta închisă și o zână cu nume și chip frumos, zâna Simina, fată de Împărat vestit.

Și să mai vedeți : că zmeul cel bătrân era văduvit, și, dacă o furase pe Simina, pentru dânsul o furase, dar diavolul îi încurcase ițele, și iată comédie mare ! Cei doi feciori de zmeu lăsaseră și rușine și tot la o parte, și, ba unul, ba celălalt, se rânduiau la părintele lor și o cereau de nevastă. Uncheșul, care avea și el tot bubă asta în inimă, totamâna hotărârea pe mai târziu, când iaca, alta și mai coaptă ! Aici stă începutul.

La luna, trece Soarele, într'o sară, pe la curtea zmeului, a doua zi iar, a treia tot așa, — că zărise pe semne, pe Simina cea mândră, și teafăr la suflet nu rămase. Ba, la săptămâna, își făcu chiar treabă pe la zmeu, așa, ca să aibă drumul prină ; dar uncheșul pricepu boala drumetului și, punându-l în lanțuri, îl dădu în paza balaurilor.

Iaca rămăsese în lume singură, singurică, Luna, sora Soarelui, care purcezând în căutarea lui frate-său, pică și dânsa, fată frumoasă cum era, în mâna zmeilor.

Lucrurile parcă se limpeziau în capul zmeului. Și-și zicea : «Pe Lună mi-o fac noră unui fecior, oi mai căuta o zână pentru celălalt, iar eu rămân cu Simina ; pe Soare lesne-l ucid, și așa, povestea celuia : dă-mi Doamne, zile să trăiesc !».

Ei, dar omul gândește și Dumnezeu hotărăște ; că nu degeaba bătuse Prepeleac atâta pustiu de drum, de când plecase și până când ajunsese ! Zmeul era zmeu, și feciorii lui tot zmei erau, cu aripi și cu picioare de pasăre, și urâți ! Și Soarele era soare, și, dacă Simina s'ar fi lăsat în brațele Soarelui, s'ar fi topit iute ! Ei, dar Prepeleac, Prepeleac avea chip omenesc, cu ochi și gură și suflet ! Și, când acestea îți sânt hărăzite de Cel-de-sus, zidite de mâșile lui măestrite, ce să-ți mai trebuiască altceva, cu care să 'ntorci către tine fața și sufletul unei zâne !

Zâna, când a văzut pe Prepeleac, și-a pierdut răpede rosturile, și s'a învoit să fugă amândoi pe calul năzdrăvan. Au încălecat și au pornit ca vântul, dar fuga lor se vesti, și zmeul cel mititel îi ajunsese la podul de aramă. Și puiul de zmeu strigă :

— Voinice, voinice, nu cred să fii tu Prepeleac-voinicul, de ai răzbătut la zâna Simina.

Și-i răspunse Prepeleac :

— Puiu de zmeu ce-mi ești ; mai bine 'ntoarce-te înapoi, că teamă mi-i să nu-ți prăpădești calea căminului ; auzitu-m'ai ori ba ?

Dar cine era s'asculte ! Eu, să fi fost în locul puiului de zmeu, m'aș fi făcut cât un purice, și m'ași fi întors, frumușel, acasă unde, de bine, de rău, știam că stă Luna la închisoare, și poate tot mai aveam o sleamă de nădejde. Dar el, nu ! Că treacă, că meargă, îl tot lua în răs pe Prepeleac, și se tot vâra în sufletul lui, până când voinicul mi-l cuprinse binișor de mijloc, și, cum îl cuprinde, îl trânteste odată de capătul podului, că feciorul de zmeu nu mai zise nici «bleau».

Încremeneste tot așa și frate-său mai mare, la podul de argint, dar, când porni și zmeul cel bătrân, și când îl ajunse pe voinic la «Puntea dorului», făcută din aur și pietre nestimate, lui Prepeleac începură să-i curgă gândurile pline de îngrijorare.

— Tu mi-ai ucis feciorii, și, de asta, și eu, tot cu moarte te-oiu răsplăti, strigă uncheșul cel grozav.

— Ba, moșule dragă, mai cumpănește-ți mintea, grăi Prepeleac, că de ce-am deprins nu m'oiu lăsa și n'oiu părăsi ce-am dobândit eu cu ostenală.

Și s'au prins la trântă, că-î mai sfântă și fără greș în adeverirea puterilor ; și mult s'au muncit,

de dimineață până către sară, când, de-abia de-abia răsufând, prinseră amândoi a se uita în lături.

Supt zare se vedea un corb care sbura către Puntea dorului ; când ajunse, îi strigă zmeul cu amară durere :

— Corbule, corbule frățioare, du-te la fântână și ia apă 'n plisc, și vin de mă 'nrouează ; că, izbutind, ți-oiu da un trup de voinic să te ospătezi.

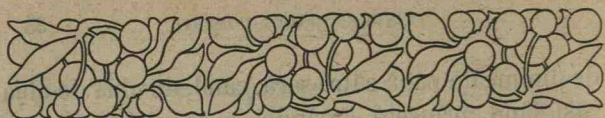
— Ba să-ți piară din gând una ca asta, grăi și Prepeleac ; tu, corbule tovarășe, pe mine să mă răcorești cu apă, că-i avea dăruite trei leșuri !

Iar corbul făcu ce-i veni mai la 'ndămână.

Prepeleac, după ce ucise zmeul, se întoarse îndărăt de slobozi Soarele și Luna lumii ; apoi, porni de se nunti și-și făcu nevastă pe zâna Simina, fata prea frumoasă de 'mpărat, cu chipul scris de mână sfântită.

(Auzită de la V. Burluiu, cărămidar în Tepu, țin. Tecuciului).

FECIORUL DE CRAI SURGUNIT.

A fost, când a fost, un Împărat vestit, într'un colț de lume, și numele lui era Cataram-Craiul. Încotro o fi trăit de la noi, nu știu, și nici de rosturile urmașilor lui n'am știre, ci numai atita știu c'a trăit odată și-odată, pe cînd era bunica fată, iar bunicul mititel, să-l pomenim și pe el.

Și ist Cătaram-Craiul, ne-avînd într'o vară ce face, hai cu pușca 'n spinare, cu traista de merinde la șold și mîna 'n Codrul zânelor, la împușcat fiare sălbaticе. Găsia ceva, nu găsia, treaba lui, că de foame nu muria și nici Împărăteasa nu-l aștepta acasă numai decît cu apa fiartă, gata să tae iepurele bucățele și să-l puie la foc. Își petrecea urătul cum facem noi acum, de-o pildă, la astă clacă aleasă: astupă-ți urechile gazdă-jupâneasă.

Și, horhăind așa Împăratul, îl apuca foamea, scurtă vorbă: se tologia pe malul lacului din

codru, întindea traista pe iarbă, își scotea burculița coaptă 'n vatră — să zicem, fripturica, își deslega sarea din colțul șervetului, își făcea cruce, și mânca. Iar, după ce mânca, se apleca cu gâtul în jos și sorbia apă limpede ca lacrăma din lacul codrului cu zâne. Pe urmă își ștergea mustățile și iar pleca cântând, știți vr'unul ?

Geme

Codrul, geme !

Geme,

Că i-i rău,

Că-l plouă mereu !

Și plouă de varsă,

Codrului nu-i pasă,

Că i-i frunza deasă ;

Sus i-i frunza deasă,

Jos i-i umbra groasă ;

Sus frunza-i mărunță,

Jos umbra-i rătundă !

Și, azi așa, mâni așa, Cataram-Craiul își trăia zilele, părându-i nespuse de dragi. Nimenea nu-l supăra, cu toate că pe acolo stăpâneau numai zânele și tatăl lor, dar, de la o vreme, au de ciudă, au din alte pricini, stăpânul codrului și al lacului cu apă de ghiorele, își puse în minte să-l năcăjiască. Cum ? Să se iee la luptă cu Cataram-Craiul ? Nici prin cap să-i treacă ! Să-i iee din cale fiarele sălbatece ? Asta nu era nici o pagubă pentru cel cu pușca 'n umăr. Atunci ?, hai să nu-l mai lese să beie apă din lacul cu ghiorele.

Și sfântă i-a fost hotărârea. Când se trudea Craiul s'ajungă cu gura la apă, tatăl zânelor se punea mai înainte într'alt colț și dintr'o sorbitură seca lacul tot. Dintr'un început, pușcașului i s'a părut că visează, dar a doua oară văzu că-i aievea întâmplarea. Se bătu cu palma peste gură și se miră :

— Măi, comédie ca asta, încă n'am văzut !

Hai și mai încearcă odată, și pățește tot așa. Mai hai odată, și, de s'a întâmpla tot drăcovenia asta, de bună samă că cineva-i face în ciudă. S'apleacă, s'apleacă, și vede cum apele pier și se strâng până 'n fața năsipului. Acù se sfârșise ! Pleacă acasă mănios furtună, tună și trăsnește și dă poruncă să-i vie vrăjitoarea Curții, baba cutare, meșteră să 'nchege vântul, trăsni-o-ar sfântul !

— Ei, mătușă, uite așa și-așa !

— Elei, mărite stăpâne !, făcu baba, bătându-se cu palma peste gură. Se poate ?

— Vra să zică să nu cred ce am văzut cu ochii, să cred ce-mi spui tu ?

Iar baba, ca să nu mai lungească vorba, îl puse la cale și plecă. Împăratul încărcă nouă harabale cu putini de rachiu și porni spre codrul cu lacul de ghiorele. Le vărsă în apă, trimise harabalele la curte, puse pândari pe după tufe, iar el, drept în crucea de amiază, se aplecă să bea apă. Apa lacului se strânge într'o clipă în pântecul celui

tată al zânelor, după care nu trece mult și pândarii îl prind.

Vedeți dumneavoastră, fețe alese! ce-i azi cu rachiul, era și pe atunci. Vrei azi să-ți lase cutare cașul din gură? Dă-i o ccașcă de rachiu, și viață nu-i mai trebuie.

Așa și cu stăpânul lacului. Cum a sorbit apa, cum s'a îmbătat, cum i s'au înmuiat vinele, cum n'a mai putut fugi; iar tâlharii de oșteni l'au prins, și împăratul l'a trântit în temnița neagră, unde avea să stea până la judecata ce i-o face.

Acolo, dela o vreme, mintea celui îmbătat a prins să se lumineze, și, încetul cu încetul, s'a lămurit unde era. Ce să facă, încotro s'apuce? Și strigă cu glas tare, să s'audă până la Mare:

— Aman, aman, cine o merge la castelul de sticlă, și-o intra înăuntru, și-a descuia cutare ladă, și-o găsi o cutiuță, și'n cutiuță o cheișoară, cu care-mi poate da drumul din închisoare, dăruită i-a fi lui sabia mea de aur și neuitat de mine a fi și-a rămânea, în vecii vecilor.

Dar nimeni nu l-a auzit. A mai stat o zi și a strigat din nou, și mulți argați l-au auzit, dar nimeni nu a îndrăznit să-i sară într'ajutor. A treia zi, a strigat din nou, și numai feciorul cel mic al Împăratului l'a auzit. Feciorul a stat mult pe gânduri și-a socotit calea cea bună de pornit; iar la urmă a făcut ce și-a pus în gând: a mers

la castelul zânelor, a venit cu cheia și a dat drumul celui închis.

Iar Cataram-Craiul, când a auzit, și-a pus mânele în cap de bucurie. Răpede a strâns sfat dintre boierii de frunte ai Împărăției să rânduiască cu toții osânda nemerită crăișorului. Unii l-au sorocit să moară ars, alții în furcă de spânzurătoare, alții în apă adâncă să fie înecat, ci numai unul și-a dat cu părerea că surghiunul este mai omenos. Și, iarăși răpede, împăratul a chemat pe cioara de vizitiu, i-a dat bani pentru zece ani de drum, și pe feciorul cel neastâmpărat în samă, și i-a zis :

— Măi, știi tu unde a dus mutu' roata ?

— Nu știu, Măria Ta, ci-c'ar fi răspuns țiganul.

— Nu știi ? Apoi să-ți spun eu : unde a dus surdul iapa, a dus și mutul roata ; acolo să-l duci pe blăstămatul ista de fecior al meu, și încă și mai departe cu nouăzeci și nouă de poște. Să nu-l mai văd în ochii mei, m'ai înțeles ?

— Înțeles, Mărite Stăpâne !

Și a purces țiganul mare și tare, sus pe capra trăsुरii, cu odrasla împărătească legată burduf și cu ochii legați. Și a mers, și a mers, cale lungă să li-ajungă, poștele cu sutele, până ce, sosind într'o pustietate, grăi feciorul lui Cataram-Craiul :

— Că tare mi-i cald și sete, jupâne vizitiu !

Iar hoășchina de țigan :

— Aleu, ți-o fi, că-i lumea rea, dar de ce n'ai fost cuminte acasă la tat-to, să ai ce-ți trebuie ?

Țiganul era mare și tare, și-acu îi dădea mâna să facă pe dascălul. Așa-i când ajunge coada cap, iar mămăliga prinde coajă ; și iar țipă țiganul măret :

— Și de unde să-ți dau apă, hai ? Ce, eu atâta grijă am avut, să-mi ieau ploscă și pentru tine ?

Iar feciorului de craiu i se strângea inima de durere, dar n'avu ce face, și zise :

— Uite, aici este o fântână ! Mă lași să scot o ciatură de apă ?

Iar țiganul, tăcând, merse și rupse lumânarea cumpenii, cu ciatură cu tot, și-o zvârli în apă ; apoi, uitându-se aspru la feciorul împărătesc, îi zise :

— Dacă ți-i sete, dă-te'n fântână, și te-oiu ținea eu cu fringhia, să nu te duci afund.

Și crăișorul, neavând încotro, se'nvoi. Țiganul îl legă de supsuori și începu să-l scoboare, iar, când văzu că-i aproape de fața apei, răcni la el :

— Măi, până' aici ți-au fost zilele tale, să ști : ori mori, ori trăiești ; iar, dacă ți-i să nu te duci dracului, închină-te mie, da' să mi te'nchini pe tăișul săbiei care ți-a dat-o tatăl zânelor, că, altfel, aleluia-i cu tine.

Și vă întreb acuma pe dumneavoastră : ce-ați fi făcut în locul celui fecior ? Hai ? Dreaptă-i vorba ceia : fă-te frate cu dracul până-i trece

puntea, și pe urmă zvârle cu crucea 'n el. Și, așa, s'a supus feciorul lui Cataram-Craiu, și s'a jurat că stăpân va avea pentru toată viața pe țigan și-a face tot ce el i-a porunci, cu prețul zilelor lui. Iar, după asta, purcezând mai departe, au mers și-au mers, drum bătut pe deal și vale, povestea mea încă-i pe cale.

Târziu după asta ajung ei într'o împărăție mare. Cum se chema și cine-o stăpânia, nu știu, dar vorba-i că era un Împărat peste ea, un Împărat care n'avea decât o fată, ajunsă, știți, aproape-aproape. Și, dacă avea o fată, ușor e de întăles că Împăratul n'o putea lăsa pe dânsa cap de împărăție, ci trebuia să-i caute încoace și încolo un flăcău voinic și priceput, care să poarte tot căciula lui. Și ginerele ista era greu de găsit. Nu-i vorbă, fata răpede-răpede și-ar fi legat inima cu unul ca mine, dar Împăratul nu-și doria numai bărbat fetei și ginere lui, ci și stăpân vrednic peste atâtea neamuri. Vedeți, de asta-i era peste mână, că :

Și frumoasă

Și lăptoasă

Și de vreme-acasă, —

greu e să se găsească.

Dar, de așteptat, nu mai era chip. Dă atunci știre 'n crăia lui și 'n alte crăii, scrie răvașe în orașe și sate depărtate, că cine s'o găsi vrednic să-i aducă lui fragi și mure dela zâne din pădure,

i-o da fata de nevastă. Ei, nu vă spărieți, că nu era lucru ușor. Dumneavoastră nu știți ce soi de lighioane-s zânele, nu. Că dacă zic eu de-o pildă ibovnicei mele : «zână», asta însemnează că-i frumoasă ca o zână și încolo nimic mai mult. Ibovnica mea m'așteaptă cu plăcinte calde ; zânele te așteaptă să-ți fure luminile ochilor și să-ți sugă puterile, să credeți !

Dar ce mai atâta vorbă pentru o nimica toată ?

Ei, și, cum vă spuneam, Țiganul cela ajunsese tocmai în împărăția asta, și, de unde până unde, află de vrerea Împăratului ; și, cum află, își face cioroiul plan să se ducă el la curte, să-i spuie c'a împlini el porunca, și să-i ceară fata. Asta-i era chiteala și socoteala, dar firește că el avea să trimeată pe crăișor în pădurea zinelor și, vorba celor doi cari au găsit un burduf de bani : unul a luat galbenii, iar cellalt s'a mulțămît cu pielea.

Se duce Țiganul la Împărat, și-i spune : Împărate, așa și-așa.

Împăratul face ochii mari și-l măsoară din creștet până 'n tălpi, și, pe urmă :

— Măi, tu să faci trebușoara asta ?

— Să fiu al ciorilor cu tata și cu mama ! se jura de colo baragladina.

— Ei, atunci, drum bun !

Țiganul ieși, chiemă răpede pe feciorul de craiu și-i dădu poruncă scurtă :

— Să te duci în codrul zinelor, și să-mi aduci mure; una, două, trei: ai venit?

Feciorul trebui să se supuie. A plecat plin de gânduri pe cale 'napoi, și, ajungând după multă trudă, se întâlnește în cel codru cu tatăl zinelor, care-l cunoscuse și-l întrebă de pășuri. Și-i răspunse craiul fir cu fir:

— Alei! se miră tatăl zinelor; și-l sfătui:

— Măi, dragul moșului, zinele fete mi-s, dar puținică ascultare îmi dau. Uite ici: drept în crucea zilei, fetele mele se duc la scăldat, la lacul cu ghiorele. Sai atunci răpede în pădure, iea-ți ce-ți trebuie, și, tiva Panaite! Auzi?, dar răpede ca fulgerul, că altfel te-ai fript.

Feciorul de craiu făcu întocmai; luă fragi și mure și, pornind înapoi le și duse Țiganului plocon. Țiganul le duse Împăratului, își ceru răsplata, dar Domnița grăi:

— Tătucă, aș minca un strugure de poamă tot din pădurea zinelor.

Iar Împăratul:

— Auzi omule?

— Aud, mărite Împărate; numai decât!

Și răpede afară, să poruncească slugii credințioase. Feciorul jurat să-l slujască porni într-o goană, și, ajungând în codrul zânelor, se întâlnește din nou cu cel scăpat de el din temnița lui Cataram-Craiul.

— Ei ce mai veste-poveste?

— Grea, prietene, că uite ce mi-a poruncit Țiganul.

— Lasă, omule, nu te teme; ulciorul nu merge de multe ori la apă. Odată și-odată, ori se strică, ori se crapă, — să știi dela mine. Tu fă ce ți-o spune el, și rabdă. Și-acuma, ascultă-mă: Drept la toacă, fetele mele intră la învățătură în cetate: nu stau mult, și, apoi, iese răpede afară. Ei, în clipa aceea, săi iute în grădină, iea-ți ce-ți trebuie, și fugi:

Feciorul făcu întocmai, și așa, după multă vreme, duse Țiganului strugurii de poamă. Țiganul îi duse Împăratului, iar Împăratul fetei, care-l întrebă (vedeți simț de fată!)

— Măi, tu i-ai adus?

Iar Țiganul:

— Apoi cine? Cred că feciorul lui Cataram-Craiu, care mi-i slugă mie, nu.

Dar fata mânca câte o bobită și se gărdia în mintea ei, și nu-i venea să creadă; de asta, mai vru ceva pentru a treia oară. Spuse Împăratului. Împăratul duse vestea Țiganului, și Țiganul făcu după pricepere: porunci feciorului de Împărat, iar acesta porni într'o fugă la tatăl zânelor.

— Ce-i, fete-logofete?

— Greu de tot, cum nu se poate mai greu!

— Cred că nu ți-a fi cerut marea cu sarea.

— Ba încă mai mult; ci-că să fur cântarea zânelor, și să i-o duc. Eu cred că asta face vârful

la claie, și mă mir de fata celui Împărat, cum de le mai scoate pe toate astea.

— Taci, măi, nu te mai jeli; ascultă ici: ascunde-te 'n corobana ceia de salcie bătrână, șezi treaz până la miezul nopții, căci atunci fetele mele se scoală și cântă cântecul cel drag al lor :

Ce frunză se bate,
Pe la miez de noapte ;

ascultă-l și învață-l dacă-i putea. Pricepi? și du-te de i-l du Țiganului, și taci. Cât te-o trimete pe la mine, de nimica să n'ai frică, flăcăule, că moșu-i cu tine.

Feciorul făcu după învățatură și așteptă până la miezul nopții când de-odată zănela începură să cânte. Și au cântat așa de mândru, că feciorului i-se topise inima, dar cu urechile ascultase tot-tot. Învățase cântarea și, știind-o, porni s'o ducă Țiganului :

— Ai deprins'o? slugă blăstămată, — cărâi cioara de colo.

— Învățat, stăpâne!

— Hai, și zi-mi-o.

Feciorul începu să cânte, dar Țiganul paci să prindă, că, pe semne, garoiul ista din neam de neam fusese ursar, și știți vorba ceia : cântec de ursar, zamă de țanțar.

— Mai zi odată, afurisitule, țipă iar cioara, dar de geaba. Ei, dar acu își pusese altceve în gând. Își luă sluga de mână, îl învață cum să se poarte

sus, și sui cu el scările cetății, la împărat; și grăi:

— Mărite Împărate, cu două am nemerit-o, dar cu a treia ca mai ba, ci am trimes pe-o slugă de casă mai credincioasă.

Împăratul se uita cu coada ochiului la sluga Țiganului, și-i venea să inghiță în sec; și fata se uita tot la el, și nu se simția întreagă. Își puse mâna n dreptul inimii, și-o simți bătând cum se bate vrabia în laț.

Și, începu feciorul de craiu să cânte, iar ceilalți să asculte; și, de ce cînta, de ce se luminau făpturile celor trei și se 'ntuneca tot mai mult a Țiganului.

Iar încheierea-o scurtă: un galben cu n'a pricepe; ci ho! nepricepuților, că mă lăsați sărac de v'oiu da la toți.

Taina se limpezește, lucrurile se lămuresc, și feciorul surgunit al lui Cataram-Craiu se logodește cu fata celui Împărat. Iar, la două săptămâni, de bună samă după ce au ieșit hărțile dela Primărie, și-a făcut nunta, — o nuntă oameni buni, cum neam din neamul nostru n'a avut. Crai și crăiese au fost de față, logofeți și Împărați, și pârcałabi, și dascăli, și Vlădici, sute și sute, iar de-alde noi, mii și mii, câtă frunză în codru, și mai mulți cu trei.

Iar plata Țiganului a fost dreaptă: a fost legat de țarașul porții, și, câți treceau, toți îl ghion-

tiau, iar, la urmă, i s'a făcut felul cum s'au fost priceput găzii mai bine. Din partea noastră : Dumnezeu să-l ierte, cu fasole fierte.

Și acuma stau eu și mă 'ntreb cu mintea : oare s'a mai fi găsit Cataram-Craiuul cu fiu-său ori ba ? Cine știe să spuie : cine nu, să tacă, și gura să n'o desfacă.

(Auzită dela Maria lui Neculai I. Rugină, din satul Țepului, ținutul Tecuciului).

PĂCUREȚ, FINUL LUI SÂN-PETRU

Diavolul, Diavoloaica și Diavolița.

În vremurile vechi, de demult tare, trăia încolo peste Prut, departe, un Împărat vestit pretutindenea, și numele lui era «Împăratul-de-Răsărit». Cât de mare îi era Împărăția, nu știu, că nici n'am auzit, nici în cărți bătrânești n'am găsit-o arătată, ci, cât despre asta, puțină pagubă, dragii mei, și de ce?

Nu se află omul mai în largul lui când are de toate? Nu-i mândru el când vede plecându-i-se înaintea lui cei mai săraci decât dânsul? Eu mai aș zice că nu. Creștinul roade ce poate și, dacă n'are măsele, dă-i tu bunătățile de pe lume, că de geaba îi sunt toate. Toate sunt bune când sunt bune, și, dacă li trece vremea, ori sunt ori ba, tot una-i; și încă-i mai rău dacă sunt.

Și să vă spun o pildă cu mine. Ce-aștept eu? Mâni-poimâni dalang-dalang și veșnica-pomeni-

rea ; ei, dar d-voastră nu ! D-voastră de-acu aveți de trăit, de-acu așteptați sporul, acu vă puneți la cale rostul zilelor ce-or curge, acu vă închegați viața și norocul. Ibovnicia e a voastră. Pe când eu, să zic o vorbă așa ieșită din cale, să zic, Doamne ferește, că, iaca, pic drag unei fete, ori fata mie. Așa-i că sunt dus pustiului, așa-i că-mi fac zile fripte ? Să zic, — iar Doamne ferește—, că-mi pică acuma o comoară din văzduh : așa-i că sunt bun de bocit ?

Ei, dar dacă ne-am întoarce la povestea noastră și v'aș spune că Împăratul-de-Răsărit avea beciuri de galbeni, turme și cîmpuri de muncă și că toate câte erau ale supușilor lui, ale lui erau toate ; și dacă v'aș spune că n'avea nici sleamă de fecior, nici pic de neam pe lumea asta, cum vi s'ar părea ? Amarnic cred că-i pentru cel bogat când vede că-i gata să închidă ochii și pe urma lui nu rămâne nimeni, să sugă și să roadă din ce a supt și ros și el ! Amarnic !

Amarnic era de Împăratul-Răsăritului, și tot amarul și-l vărsa în rugăciuni și danii, să-i dăruiască și lui, Dumnezeu, măcar o bucățică de fecior. Da' o fi prost, da' o fi urât, să fie cum o fi, numai să fie. Că ce i-ar trebui cap înțelept când toți înțelepții iar săruta picioarele ? Ce-i trebuie frumuseță, când el a alege, nu alții pe el ?

Și cu rugăciuni, cu posturi, cu sărindare, iaca Dumnezeu își pleacă urechea, și trimete la Îm-

părat pe Sânpetru să-i dea împărătesei izvor de zămislire.

— Bună-sara, Mărită Împărăteasă, — Sânpetru, de colo.

— Tămim dumitale, moșule; dar ce ți-o fi calea pe la noi?

— Apoi am auzit așa și pe dincolo...

— Așa-i, moșule!

Și cred eu că Împărăteasa mult s'a bucurat și cu mult o fi răsplătit pe Sfânt, când l-a auzit spuindu-i cum și în ce chip.

— Să mânânci mărul de către Soare-asfințește, și-i purcede grea, dar să știi un lucru: degeaba ți-o fi truda, că feciorul nu ți-o fi cu veleat dacă nu mă-ți lăsa să vi-l botez eu.

— Cum nu? — Împărăteasa bună-bucuroasă, — se poate, cumetre?

— Iaca așa să faci, și toate s'or sfârși cu bine.

Bun, dar iaca altă pricină de scârbă! Împăratul avea un măr minunat tocmai pe brazda Împărăției lui de către Sfințit. Și mărul acela avea două brațe: unul se întindea departe, către răsăritul Soarelui și umbria toată Împărăția, iar altul se sfredelia drept în sus către nouri și către crucea zilei, că nu-i vedeai vârful. Ei, tocmai acolo sus, unde se bat vânturile în capete, creștea un măr, cum o fi fost el, mărul sorocit de Sânpetru, din care avea să mânânce Împărăteasa.

Cine avea să se spânzure tocmai acolo sus? Apoi eu unul, cred că nu, și nici om pământean cu mintea întregă. Nu de alta, dar mai bine să ai și tu parte de-o groapă ca toți botezații și să nu-ți sfârșești zilele înșirându-ți măruntaiele prin cioturile mărului, să te mânânce corbii și toate spurcăciunile înălțimilor.

Cătă Împăratul pe unul, întrebă pe altul, nimeni. «Măi, astă minune!». Și era să-și mute gândul și nădejdea de fecior și de toate, când iată o slujenie de om vine și se dă el vrednic să aducă jos scumpetea de măr.

Împăratul s'a fost uitat la el, cică lung de tot, l-a măsurat din creștet până în tălpi, și l-a întrebat:

— Apoi bine, nenică, ți s'a urit cu viața?

— Treaba mea, — cică ar fi răspuns arătarea aceia.

— Ei, dacă-i așa, noroc să dea Dumnezeu, și dă mâna încoace!

— Ți-oiu da-o dacă mă'i asculta și pe mine, și te'i învoi cum oiu zice și eu.

— S'aud.

— Întăiu să mă lași să-ți botez eu feciorul, și, când s'o face flăcău, să mi-l dai slugă pe trei ani.

Împăratul-de-Răsărit iar a stat și l-a măsurat pe cel cu chip de om, și, gândindu-se, și socotindu-se după mintea lui, se prinde.

— Hai și-așa, dacă ții pân' pe-acolo.

Învoială li-a fost, și după învoială, trebuia să se întâmple.

S'a suit omul acela tocmai în vârful mărului, a cules poama cea minunată, a adus-o Împărătesei, și ea a mâncat-o din trei mușcăături, și, trece azi, trece mâni, trece poimâni, iată nouă luni de zile vânturate, când la Curte pornesc sărbători de bucurie.

Născuse împărăteasa un fecior, mândreța lumii! frumos cum nu se mai pomenise. Tot de aur și de argint curat ca lacrăma. Și mintos ca un vlădică și voinic cât șapte voinici de-ai noștri.

Îl scrie Împăratul la primărie, îl scrie la popă, și, când trece săptămâna, iată Sânpetru, cu iorgănaș și chitie de urșinic, să boteze lăstarul împărătesc; și iată și omul cel năzdrăvan, cu iorgănaș și chitie de urșinic, să boteze după învoială.

Intrase Împăratul la grijă. Bine-i de mielul care suga la două oi, da' să-l ferească sfântul să-i fie amândouă oile fără lapte. Ei, dar chip de scăpare nu era; a trebuit să se cumetrească Împăratul cu amândoi, să cinstească cu ei, să se sărute pe frunte și să se prindă la joc cu amândoi cumetrii. Tăcea și înghitea, și trăgea numai cu coada ochilor la Sânpetru, care se vede că nu prea pune la inimă pe cellalt.

Dar, oricum, cumetrie a fost, cum era obiceiul pe-atunci, când nu prea numărau oamenii polo-

boacele deșertate și ciobotele rupte. Ce de mese, ce de veselie, ce de belșug ! Șfert de șfert să am eu la cumetria feciorilor mei, și nu mi-ar trebui nici brânză de iepure. Mă rog, cumetrie împărătească, și pace. Se chefuisse Împăratul și Împărăteasa, prinsese la ureche sfântul, iar cellalt le dăduse toate pe una. Dăduse cică repede căciula pe ceafă, prinsese plosca în mâna stângă, și chiuia și săria într'un picior, și plesnia din degete, lucru mare. Iar' când păharnicii de pe la crame, văzând că au început cumetrii să se întrecă prea tare cu deochiul, au bătut cepurile cu sănătate și le-au frânt :

— Vra să zică, gata, hai ?

— Gata !

Au mai cinstit o leacă pentru «rămas-bun», o leacă în sănătatea Împăratului, câte o ploscă două în cinstea Împărătesei și a feciorului, câte trei patru în sănătatea mea, s'au sărutat pe barbă și s'au gătit de plecare.

Întăiu a șters-o podraghina ceia de om.

— Doamne, cumetre, grăi Împăratul către Sfântul Petru, cine dracu' să fie cumătru' celălalt ?

— Naiba, — Sfântul de colo.

— Ei, nu mă omori !

— Păi... Și ce nume ți-a pus copilului ?

— Păcureț !

— Alei !

— Zău așa!

— Ai, ucigă-l crucea, drac, să-l ucigă. — D'apoi când i-oiu spune lui Dumnezeu c'am stat la masă și-am cinstit cu Ducă-se-pe-pustii?!

— Doamne ferește!

Și, după asta, dragii mei, iar mai trece vreme, atâta cât trebuia unui fecior de pe atunci să crească flăcăieș; mulți ani nu, și nu ca azi, când te buchisește nevoia de când ești cât lingura și până vine vremea pornitului la oaste. Se face Păcureț, Crăișorul, mare; și era harnic și adus la minte ca un om bătrân. Și, când să-i deie Împăratul sama Scaunului pe mână, iaca Necuratul, în chipul lui cel adevărat, că bate la poartă.

— Ce-i, cumetre Drace?

— Poi, am venit să-l ieau pe finu' la școală la mine.

— Ei lasă, nu-l mai lua, că nu-l fac popă.

— Măcar; o samă de învățătură tot îi trebuie.

Dar ce să mai lungesc vorba? Venia Dimonul după învoială, și pace. Premenește-l pe Păcureț, dă-i doi, trei galbeni de cheltuială, sărută-l tu, Împărate, și tu, Împărăteasă, plângeți-l fete, plângeți-l voi codri, că vi se duce odorul, și poate... cine știe! «Să ne vedem sănătoși, tată și mamă»; «Mergi sănătos, frumușelul mamei frumușel, mintosul tatei mintos, și scrie-ni carte, să aflăm cum te mai porți». Și dă-i cu plânsete, dă-i cu bocele, de credeaică se prăpădește lumea, nu alt-ceva.

S'a dus ? S'a dus. Meargă sănătos ! Dar unde ? Iaca, tăieți-mi capul, că nu știu nici eu. Undeva departe : pe lumea asta, pe lumea cealaltă, pe pustiul negru, unde vânt nu bate, gând nu răzbate, în piatra seacă, unde picior nu calcă, la curtea diavolilor.

S'a pomenit Păcureț, într'o cetate cum nu era nici a lui tată-său, slugă plecată Diavoloaicei și puilui de Diavol, — o fetișcană, olio-lio, mânca-o-ar cine știu eu. Ziua, căra apă, tăia lemne, făcea focul, și, sara, umbla prin cele grădini, și cânta așa, a străinătate și-a dor. Și-i mergea slujba în plin, și Diavolul mai să-l iea de suflet când află comedia.

— I-auzi tu, Drăcoaico, de ce s'a apucat Păcureț !

— Nu mă 'ncruci ! Dar poate că fata nu-i vinovată !

— Ți-ai găsit ! N'am văzut-o eu cum îl cuprindea de mijloc, și-l săruta, și-l giugiulia de mânia focului ?

— Taci... !

— Ce să mai tac ! Nu ți-am spus eu : fata asta nu s'aruncă în sămânța noastră ? Și tu : «nu și nu, că-i sfântă». O vezi acù ? Lasă !

«Lasă», înseamnă o primejdie mare. Face Dracul socoteală, fără să spuie o vorbă cuiva, tace, și se culcă. Fata, cât colo pe lângă Necurat, noaptea în întunerecul nopții ; îi fură gândul și

i-l spune lui Păcureț. Spaimă pe flăcău! Fata îl sfătuiește așa și pe dincolo, și flăcăul își mai vine în fire.

Bun! A doua zi, feciorul de Împărat chiamă pe faur și-i poruncește să-i facă un buzdugan greu de nu știu câte sute de oci.

— Cât să-ți dau?

— O sută de galbeni, zice faurul.

— Na o sută de sute, și să mi-l faci de-o sută de ori mai mare.

Faurul i-l dă gata, și Păcureț pleacă la grajd. Dracul se prefăcuse în chip de cal, și, cum îi poruncise de cu seară că să-i mai plimbe prin nouri gloabele, îl aștepta acuma. Feciorul încalecă pe Diavol, îi croiește câteva buzdugane în coaste, îi dă pinteni, dar unde focul negru era chip să se poată sui în sus, cum socotise el, și să zvârle de-acolo pe fecior, să-l mântuie de zile! Îi mai dă Păcureț un buzdugan; una în dreapta, una în stânga, și, la urmă, alta în creștetul capului, că bietul Sarsailă văzu stele verzi înaintea ochilor, și se lăsă pe pământ cu șelele frânte și capul năuc.

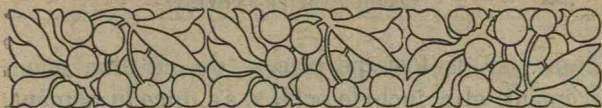
Diavolița de fată atâta aștepta; se prefăcu în măgăriță. Păcureț încalecă și plecă. Merșeră, merșeră, și ajunseră la o mănăstire veche și goală unde se opriră să se mai odihnească. În vremea asta, Drăcoaica cea bătrână află și se iea după dânsii. Mergând ea, dă pe drum de un călugăr.

- De unde vii, părinte ?
- De la Sfântul-Munte.
- Aleu, față bisericească !

Și călugărul zvârrr ! cu crucea după Drăcoaică, și Drăcoaica tiva înapoi să se plesnească cu capul de călcâie. Merge călugărul mai departe, ajunge în ușa mănăstirii, aprinde tămâie, și începe să cânte. Când aude Diavolița, uită și de dragoste, uită și de toate, și tunde-o înapoi, că-i pârjol. Iar, în biserică, finul lui Sfântu'. Petru sta înaintea icoanei lui nașu-său și se închina pentru mântuirea lui din Iad.

Că s'a fi dus pe urmă acasă, că și-a fi găsit părinții sănătoși și flăcăii și fetele din sat — dragii mei, v'aș spune, dar de, vorba ceia, gândindu-mă la dumneavoastră : și cu slănina în pod și cu urechile pline, nu se poate ; că nici roata nu merge dacă n'o ungi. Cui are minte de pripeput ! Noapte bună !

(Auzită de la cumnată-mea, Ioana V, Pamfile, din Țepu, Ținutul Tecuciului.)

NOROCEL-ARGATUL, GINERE ÎMPĂRĂTESC

A fost odată, ca nici-odată, a fost un băiețel făcut de-o fată mare, lepădat cine știe pe unde și crescut cine știe de cine. Când se trezi și el mare, văzu că-i amar traiul să muncească pe la unul și pe la altul, pe mâncare și pe câte o țoandă de purtat, și că mai bine-i să se ducă la cineva să se tocmească argat, ca la sfârșitul anului, să se vadă și el cu câteceva. Pe urmă s'a 'nsură și-a avea și el o gospodărie ca tot creștinul.

Unde să intre, unde să se ducă? Iaca, tocmai la un împărat bătrân, care avea împărăție mare, cu multe noroade, și care mai avea pe de-asupra și o fată ca toate fetele, adecă, deșteaptă și frumoasă, și bolnavă de-o boală cumplită.

Toată ziulica stătea 'n castel ca o floare pălită de soare. Împăratul o vedea că tânjește și de asta, nu îndrăznea să scoată vorbă de măritiș, după

cum i-ar fi fost pe plac, — de, că uite, mâni-poimâni, el a închide ochii și s'a duce în pământ, de unde n'a putea ști, nici cine-i stăpânește pământurile, și averea lui, nici bărbat fetei cine-i este.

Sta, dară, fata, toată ziua și-și cânta — cânta cântecul cu

Foileană de susaiu,
 Inimă de putregaiu.
 N'am cuțit ca să te taiu,
 Să văd în tine ce ai !

Câte odată, și cântecul te mai alină, par'că !

Norocel, o aude odată, o aude de două ori, și ca un flăcău priceput cum era, o fură într'o zi, cu coada ochiului, așa să-și mai treacă din vreme. A doua zi o țânțește mai bine, iarăși, să-i pară ziua mai ușoară.

— Măi, Norocel, băete, trageți măsurile îi zic eu.

— Ei și ?

— Bine !

A treia zi, dragii mei, Norocel-argatul, nebun ; adică nu nebun dar aproape : prinde fata împăratului în grădină, o strânge de mijloc și fără picătură de rușine o sărută, nevoe mare ; fata să moară de bucurie și mai multe nu. Din ziua aceea, limba fetei porni alte cântece, altă lumină în ochi avea, alt obraz și alt cuvânt, pentru că dobândise inimă nouă, știți — întocmai ca iarba

costișelor de piatră, când o udă ploaia și o păzește umbra.

Bună și asta !

— Vreme nemerită s'o măriți, zic eu împăratului.

— De, îmi răspunde uncheșul, dacă zici d-ta, haide !

A dat repede svon de corn, să se adune în grabă craii și feții de împărați din toată lumea, să se strângă toată flăcăimea care a vrea să-i fie ginere, că el, fată de măritat are, una are și nu vrea să-i dea bărbat cu sila ; să fie mulți, ca să aibă odorul pe cine să-și aleagă după inimă și pricepere.

Și câți n'au venit, câți ! Spuză, dragii mei ! Codrul fruză n'are și nici mărire fire de năsip, câți s'au adunat. Împăratul s'a bucurat foarte și le-a grăit :

— Feți și logofeți, fata mea a sta'n cerdac, și pe d'innaintea casei a trece toată lumea asta adunată ; pe care îl va atinge fiica mea cu mărul de aur, acela mi-a fi mie ginere, iar fetei mele bărbătel după inimă.

Gata ? Gata : sta fata sus, iar pe jos treceau câte unul-unul, cum trec cocoarele când vin și se duc. Treceau feciorii de împărați mari, pe urmă cei de împărați mijlocii, pe urmă craii, feciorii de boieri și dregătorii de frunte, pe urmă

de ceilalți, de-alde mine și de-alde dumneavoastră și tocmai la coadă și cei din neamuri mai proaste.

În cine, dă, fata de 'mpărat cu mărul, în cine ! Măi-măi ! în cine ? Ti, că din toți alege pe Norocel-argatul !

— Aș, nu, nu se poate, strigă împăratul, Doamne ferește !

— Nu nu se poate, strigă toată claca feciorilor de 'mpărați.

Bine, să mai treacă odată ! Și-au mai trecut, și-au mai trecut și a treia oară dar norocosul cine a fost ? Tot Norocel-argatul.

Acuma, nu mai era altceva de făcut ; împăratul trebuia să tacă, și să 'nghită. Dar tot îi sta parcă un fel de ghimpe în inimă. Chiamă îndată sobor de oameni bătrâni și pricepuți, cu chip c'a găsi cu toții un nod în papură lui Norocel-voinicul. Se sfătuesc, se pun la cale, mai zice unul una, altul alta și la sfârșit iese împăratul și spune lui Norocel :

— Băietе, după cum văzuși și tu, fetei mele îi placi, dar eu nu mă pot mulțami numai cu atâta. Rosturile împărăției mele sunt avan de grele și de încurcate și pentru asta trebuie minte isteată ca să le descurce. Drept aceia, iaca o să te încerc și eu pe tine cu un lucru. Dacă te'nvoești, bine ; dacă nu, drumul e al tău și casa e a mea, că nimeni nu te ține legat. Că vorba ceea : a ni-

merit orbul Brăila, dar mi-te tu, flăcău harnic și așezat, n'ai să-ți găsești bine capului ?

Cu vorbele acestea, socotea împăratul ca să-i taie pofta de însurătoare lui Norocel. Dar, ași! de unde ! Și-i răspunde feciorul :

— Mă prind împărate.

— Te prinzi ? Bine ! Atunci, uite ce-i : Să te duci în grajd la mine și să-mi descui la turma de iepuri ; s'o scoți afară și să pornești cu dânsa la păscut. Dar bagă de samă : să nu cumva să-mi scapi vre-un iepure, că dacă m'ei veni cu vr'unul lipsă la săptămâna, alt leac nu-ți mai trebuie. Ai înțeles ?

— Înțeles, îi răspunde argatul și pleacă.

— Ei, acu e acu, își făcea împăratul socoteală în gândul lui ; acuma să te văd pe tine, Norocele, pe unde ai să scoți cămeșa. Hm !

Se bătea împăratul cu gândul și tot chitind și cumpănind, se încredință la urmă că asta-i peste poate.

Și nici Norocel-flăcăul nu zicea altceva decât că împăratul vrea să-i piardă urma și mai multe nu.

Iesă el cu iepurii la câmp, dar credeți c'a mai văzut pe vr'unul cât ai bate din palme ? S'a dus dracului de pomană, împuind pământul.

— Duceți-vă !

Bun, dar tu, Norocel-băiete, ce te faci, încotro pornești ? O luă și el pe o cărare și se tot duse înaintea, trecând prin fel de fel de locuri, până

când ajunse într'o pădure. Umblă încolo și încoace, și dă de casa sfintei Vineri. Bate în ușă și aude un glas din'năuntru care-l întrebă cine-i.

— Eu, sfântă Vineri, Norocel, fecior de fată mare, lepădat.

— Și ce vrei dela mine ?

— Am venit să te slujesc trei zile.

Sfânta îl chiamă în casă și văzându-l că-i cu glagole 'n cap, îl împacă așa : Ea se va duce celele trei zile de Paști la biserică, și pe el l-a lăsa în ogradă ; altă treabă nu-i dă de făcut decât să-i hrănească puii cu mâncare potrivită, iar pe a ei, să n'o găsească sara nici prea caldă, nici prea rece, ci numai așa cum e bună de mâncat.

A, lesne treabă, ziceți dumneavoastră. Ba nu ; întrebați-mă ce fel de pui avea sfânta Vineri și am să vă spun. Avea tot felul de lighioane : șerpi, balauri, gândaci, iepuri, vulpi, broaște, molii, cucuvele, râme, bursuci, cocostârci, mă rog, tot ce se vede pe lumea asta. Greu, nu-i așa ? Norocel, vedea el bine cu ochii că dacă scăpase de un drac, aici nemerise peste tată-său. Cum naiba avea el să adune atâta jâmăt de lighioane cari cu patru, cari cu două, cari fără picioare.

Ei, lesne-i trebușoara asta ?

— Uite fluerașul ista, îi spune sfânta : el are atâtea găurele câte soiuri de vietăți sunt ; bați cu degetul pe una, vin găinile și cocoșii ; bați într'alta, vin rândunelele și lăstunii ; dacă mai

bați într'una, vin greieri soiu după soiu. Vezi, acuma lucrul ți-i ușor.

Sfânta plecă la biserică, iar Norocel rămase acasă. Trebălu feciorul în dreapta și'n stânga, făcu bucate bune pentru fieștecare neam de di-hăanii, iar așa, cam supt-amiază, luă fluerașul și-și chemă puii la mâncare.

S'au fost umplut, ci-că, cu lighioanele, câmpuri întregi; pe toți i-a hrănit flăcăul cum se cade și nici unul n'a rămas nemulțămît; pe de-amează'n-deseară le dădu din nou mâncare și pe urmă se puse și făcu și bucate pentru sfânta Vineri. Le păzi, le suci cum se pricepu el mai bine și când sfânta Vineri veni dela biserică, găsi bucatele nici prea calde nici prea reci, ci așa, numai bune de mâncat.

După ce-a ospătat, eși sfânta să-și vadă puii; pe cari cum îi întreba, toți îi spuneau că tare bine au mai fost hrăniți de Norocel-argatul.

Și așa și mâni și tot în chipul ista și poimâni, când iată pe sfânta cea bună la inimă că-l chiamă pe voinic și-i spune:

— Băietе, cu dragoste și cu pricepere m'ai slujit, cu dragoste am să te mulțănesc și eu; ce mi-i cere, aceia ți-oi dărui.

Iar Norocel stătu o leacă pe gânduri și socoti cam ce i-ar fi lui de folos. Nimic altceva decât fluierașul; și zise:

— Să-mi dai, sfântă Vineri, fluierașul.

— Al tău să fie.

Pe urmă fiicăul, mulțămindu-i pân' la pământ, îi sărută mâna și pleacă. Și merse și merse, pân' pe-aproape de curțile împăratului, într'un câmp, unde prinse să cânte din fluier ca pentru chemarea iepurilor și de-odată îi văzu pe toți venind către dânsul.

Bucuria voinicului nu era proastă ; se puse jos să se mai hodinească și să mai cugete la norocul lui.

În vremea asta, iacă un boier călare pe un măgar.

— Bună ziua, voinice.

— Mulțămim, dumitale boierule !

— Da' ce faci aici ?

— Pasc niște iepuri.

— Și cum stau, măi omule, și nu fug ?

— Poi dacă-i păzesc, cum vrei să fugă ; așa li-i felul lor : iepuri cari nu fug.

— Ei, nu mă omori ! Ce zici tu ? Da' nu mi-i vinde și mie unul de sămânță ?

— Îți vând, cum să nu-ți vând, că am o spuză, dar numai, vezi, să ne putem împăca din preț, că felui ista de iepuri nu-i așa de ieftin.

— U, la asta nu te mai gândi, că uite, parale am câte vrei, și-ți dau cât mi-i cere.

— Hei, cucoane, parale au și țigani, dar eu altceva îți cer și să mă ierți de cuvânt prost :

să-ți săruți măgarul unde-oi zice eu și-al dumi-tale a fi un iepure.

Boierul, care nu era altcineva decât împăratul, se gândi și la una și la alta : dacă nu face ce-i zice Norocel, deseară la numărătoare îi vine cu iepurii toți în ogradă și-i ia fata ; dacă face după spusa lui, are să-i găsească un iepure lipsă, și așa, lesne-i să scape de dânsul. De rușine, dă, cam rușine-i, dar ce să faci, cum s'o dai s'o nemerești, cum s'o 'ntorci, s'o potrivești ! Făcu după placul flăcăului, îi luă iepurele și se duse cu el.

Sara, Norocel-argatul luându-și fluerul și strigându-și iepurii, i-a fost adunat pe toți și printre ei a văzut și pe cel dăruit Împăratului, că nu degeaba îi era fluierașul dăruit și vrăjit de sfânta Vineri ; că socot și eu așa ca omul prost : să fi fost iepurele în frigare și tot s'ar fi dus acolo, unde l'ar fi chemat voinicul din fluier.

Pe urmă, Norocel îi ia pe toți, intră'n ograda împăratului și se pune la numărătoare ; firește, nu s'a găsit nici unul lipsă. Împăratul l'a luat în brațe, l'a sărutat și i-a spus :

— Până acuma, ginere dragă, toate bune, dar uite ce-ți dau mâne de muncă : aici ai o baniță de mac și dincoace una de păsat. Eu le amestec pe amândouă așa și ți le las în păstrare, iar mâne dimineată, pe vremea când m'oiu scula eu, să le găsesc din nou alese : macul de-o parte, păsatul de alta. Te 'nvoiești și cu asta ?

— Cum să nu mă 'nvoesc, îi răspunde Norocel ; dacă am plecat pe așa drum, trebuie să merg înaintea : după cap și căciulă.

— Bine, tare bine !

— Ei, și-atâta pagubă dac'a fi rău !

Sara voinicul, își luă fluierașul și prinse să cânte chemarea furnicilor ; să le fi văzut venind în grabă pe toate, care pe sus, care pe jos. Le-a dat treaba în samă, iar el s'a culcat.

A doua zi, totul era isprăvit și când împăratul eși afară să vadă ce-i, Norocel-argatul îl aștepta cu căciula 'n mână.

— Gata, flăcăule ?

— Gata, mărite împărate, cum să nu fie, că doar nu era cine știe ce lucru greu.

— Ia hai, să văd și eu.

Și s'a dus și a văzut ce nici prin creștetul capului nu-i trecea să vadă și s'a bucurat mult și i-a zis :

— Îți mai cer încă un lucru. Uite colo's hambarele mele pline cu tot felul de pâne ; iaca : până mâni dimineață să nu mai găsesc un grăunte în ele. Să-mi mânânci tot-tot, că altfel, știi vorba noastră.

— O știi, Împărate, zise voinicul, dar ce crezi că eu sunt găliță cu plisc să mânânc grăunte ? Înțeleg să-mi dai altceva, dar tocmai la trebușoara asta nu mă prea gândeam.

— Hai, asta ți-o dau, asta să mi-o faci, că de

nu, fecior să-mi mărit fata oiu mai găsi și tu fete să te'nșori, așîderea.

Da' Norocel, numai pe față se făcea că-i mîh-nit, cî'n inimă se bucura de nu-l încăpea pielea. Sara, și-a chemat hultanii, și șoarecii, și porumb-eii, și ciorele și toate lighioanele sburătoare și le-a dat în samă ce era de făcut, iar el s'a dus să se culce.

Adoua zi, toate lăcrele hambarelor erau goale; ba șoarecii mai roseseră și din scânduri, de năcaz că nu se sătuseră în deajuns.

Împăratul nu mai avea încotro s'o sucească, ci cuprinzându-l în brațe, l-a sărutat ca pe-un ginere și s'a bucurat mult de vrednicia lui.

A dat sfoară'n țară și'n colo peste țări și mări, să vie la nuntă cine a pofti, că el își mărită fata cu Norocel-argatul. Și lume a venit câtă frunză și spuză, de n'o mai cuprindeau văile și curțile împărătești. Și s'a mîncat și de jucat, amarnic s'a mai jucat, că stăteau ciobotarii pe marginele drumului și nu dovedeau să dreagă imineii și papucii tuturor. Și se lăuda Împăratul pe toate cărările, pe la toate fețele, că ginere ca al lui nu se mai află pe lume. Și zise lui Norocel:

— Norocel, tătucă, ia spune tu istor împărați o minciună neisprăvită.

Și ginerele împărătesc, bun de gură, după cum era și la treabă bun, începu de când cu tata-Noe și cumătru-seu, bădica-Troian și hai în coace

hai-hai, până când ajunge și la întâmplarea cu iepurii; și zicea:

— Și cum păzeam eu turma ceea de iepuri, iaca un boier mare, călare pe un măgar, că vine și mă 'ntreabă dacă nu mi-s iepurii de vânzare. Eu îi spun că-i vând unul, dar pe parale nu-i dau.

Iar Împăratul, ca nu cumva să rămâie rușinat, îi curmă repede povestea spunându-i că ntr'adevăr a spus o minciună neisprăvită.

Veselia a dăinuit mai amarnică până s'a isprăvit și nuntașii au fost plecat pe la vetrele lor strigând:

— Halal de 'mpărăția care l-a avea în cap pe Norocel-Împăratul.

După câțiva ani, socru-seu, închise ochii și-i închise cu sufletul împăcat că are urmaș vrednic, spre fericirea noroadelor lui.

Asta-i istoria toată a lui Norocel-argatul, fecior de fată mare, lepădat, cine știe pe unde și crescut pe unde l-a fost dus norocul și mai ales mintea lui cea isteată.

Dac' aș ști că mai trăește și azi, și pe unde anume, v'aș lua pe câte unul și vi l'aș arăta, să luați pildă.

Cine poștește să-l vadă, caute-l; ci eu deo-camdată,

Dădui povestea asta gata

Și-oiu mai da și mâne-sară alta.

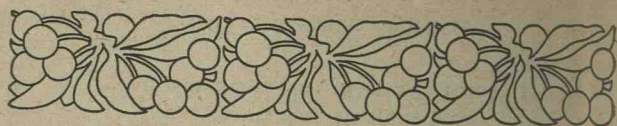
Acù să mai spue

Cine mai știe

Și pentru dânsul în cap să nu mai ție,
Că mult de le-a ținea,
Poveștile s'or ouă
Și-or cloci
Și capul i-a pocni
Și n'a avea cu ce ne povesti !

(Auzită dela Ștefănașche al lui Fortună, din Tețu Tecuciului).

LENCEA, FECIORUL PRESCURĂRIȚEI
CEL LENOS ȘI CHITICUL

A fost odată ca 'n povești, că multe auzi cât mai trăești, a fost o biată femeie care-și ținea zilele cu meșteșugul prescurilor. Și ea avea un băiet pe care-l chema Lencea ; da' știți cât era de harnic ? Îi puția urma și nu-l încăpea umbra. Toată ziua sta și dormia dus ; se scula și mânca, și pe urmă iar se trântia pe unde apuca,—vorba cântecului :

Cum mănâncă,
Cum se culcă ;
Cum se culcă,
Cum se scoală ;
Cum se scoală,
Cătă 'n oală, —
Și mănâncă
Și se culcă !

Acuma, aveți să vedeți că băetul ista avea el o leacă de noroc, cum aude obicei mulți de felul lui. Îl trimete măsa într'o zi să-i aducă apă.

— Du-te, Lenceo-mamă, fuga-fuga-mare și-mi adă o cofă de apă.

Da' el întâi se scărpină în cap, și-o întrebă :

— Hi !... Să mă duc la apă ?

— Să te duci, mamă, că s'a isprăvit chiar acū.

— Și, dacă s'a isprăvit, nu mai este în cofă ?

— Nu.

Și s'a dus, cu chiu cu vai, s'a trudit el cât s'a trudit, și, când să scoată ciutura cu apă, iaca în ciutură un chitic de pește. Bucuria lui nu era proastă. Socoate el cum are s'o cheme pe mă-sa să-l prindă, cum are să-l puie apoi pe jăratec și pe urmă să-l mănânce cu poftă. Chiticul umbla încolo și 'ncolo și se zbătea de frică, până când zise :

— Voinice, voinice, nu mă omorà, ci lasă-mă cu zile, că mare bine ți-oiu prinde și eu.

Lencea se gândi cât se gândi, și-i răspunse :

— Dar ce fel ție bine îmi poți face tu ?

— Orice ai vrea.

— Atunci, uite ce-ți cer ? Să-mi faci fântâna asta ușurică ca o pană, ca s'o apuc de buză și s'o duc cu totul acasă.

Chiticul cel năzdrăvan se 'nvoi, iar Lencea posnaș cum era, încălecă pe cofă și plecă să

spue mă-sei bucuria asta neuzită. Biata prescurărită era să pleznească de necaz ; îi trase vre-o câteva și porni ea singură să-și aducă apă.

Într'o zi, îl trimete pe Lencea la pădure s'aducă un braț de așchii cu care să facă zăgnată ¹ pentru prescuri. Flăcăul porni cu multă greutate, și se opri la fântână. Aicea țipă în gura mare, că el scoate chiticul afară și-l frige și-l mănâncă, dacă el nu i-a aduce acasă toată pădurea. Că, ce ? Era de fier ori de oțel, să care toată ziua la lemne ? Chiticul, de spaimă, se învoi, și zise :

— Du-te, măi omule, acasă, iea o frânghie ori vr'o ață, ceva, lungă cât postul ce lmare, ocolește pădurea cu ața, leag'o la capete cu nod, iea-o în spinare, și gândindu-te la mine, opintește-te odată.

Lencea, atâta și aștepta : se duse 'ncet acasă și spuse mă-sei ce avea de spus ; măsa-l luă la goană, când îl auzi grăind cai verzi pe păreți. Pe urmă, Lencea se întinse pe laviță și adormi. Mă rog : atâta muncă se poate pe un om ? Ci eu îmi fac cruce și mă mir cum a ajuns și-acasă !

Și-adoarme el, și doarme somnul dreptilor, și'n vis visează lucruri nemai pomenite. Se făcea, parcă, pe undeva, departe, prin țeri streine, pe la târguri mari, și frumoase, pe la Curtea unui împărat vestit ; și se făcea, parcă, întâmplarea,

---

¹ Jăratec.

că da din când în când cu ochii de fata Împăratului; și se făcea că se înțelege pe deplin cu dânsa, că se îndrăgostise dela o vreme, și că, la urmă, se băteau amândoi cu gândurile cum să se iee și să trăiască laolaltă. Pe urmă, se făcea un turn, și 'n el un copilaș cu două mere de aur. Pe dedesupt trecea mulțimea de flăcăi și oameni în vârstă, dar copilul în nici-unul nu zvârli cu merele de aur, decât în el, chemându-l, «tăti-cule!». Atunci se și trezi, și mult se minună că de ce-l ustură spinarea, iar prescurărița de ce stă cu cleștele în mână și țipă la el să se scoale.

Din ziua ceia i s'a urât lui Lencea cu lumea asta a nevoilor și a grijilor. Socotia el că i-ar sta cu mult mai bine în niște Curți mari, cu livezi și iarbă, vara la umbră și iarna la căldură; trăsura să-i vie la scară, iar slugile să-l suie și să-l coboare în brațe. Doamne, Doamne! Și cum să facă? Lesne! Fuga la fântână cu cota 'n mână; vâra ciutura până 'n fund, și scoate chiticul afară. Dar de ce-l scoate, nu mă 'ntrebați? Să-l bage 'n lipitori, și mai multe nu: că, dacă nu-i face lui cutare și cutare lucru după plac, cu zile nu-l mai lasă. Și ce poftia Lencea, nu era treabă grea, după capul lui: să i se desfacă înaintea cărările drepte și netede, până la Curțile unor crai ori împărați vestiți, iar împărații ceia (vedeți minte la el!) să n'aibă decât o fată; dar

știți cât de frumoasă? Să crezi că-i păcat s'o privești cu ochii ori s'o atingi cu mâna. Așa! Vorba ceia : te miri ce și mai nimica. Pe urmă, fata asta de 'mpărat să nu fi avut până atuncea drag pe nimenea în lume, iar, când l-a zări pe dumnealui, să-i pice mios ca fagurele și drag ca lumina ochilor din cap.

Așa porunca el peștișorului, și tot ce-i spunea, să se îndeplinească întocmai, că, de nu, de unde va fi și-a ajunge, va porni înapoi, va face groapă adâncă, va aprinde foc de nouă stânjeni de lemne, foc mânios va face, și chiticul nesăbăduit, acolo și-a sfârși zilele. Peștele, nu știu cum Dumnezeu făcu, și se învoi. Lencea-i dădu drumul în puț, se 'ntoarse acasă, își luă rămas bun dela mă-sa și plecă, măi băeți, pe drum, hai-hai, hai-hai, când flămând, când însetoșat, când vai de capul lui. Vedeti, tot el avea o sleamă de minte să mână 'nainte, că, dragii mei, lesne-i a zice plăcinte, da-i greu a le face și nu poți numai să bați din palme și să ți se împlinescă după dor.

Merge el mult, cât a fi mers, cum i-a fi fost pasul și mânecatul, și-a mers cât e de-aici pân' la Bolgrad și dela Bolgrad înainte pân' la cetatea Tîglinei, unde și-a fost făcut odată bădică-Troian seceri, cu mănunchii de floricele, să tragă voinicii cu drag din ele. Da' lasă că v'oiu spune și de bădica-Troian altă dată ce mi-oiu aduce aminte.

Ajunge Lencea la o apă; trece podul, și dă de o pădure; trece pădurea, și dă de un rând de străjери.

— Măi, da' cine ești tu? răcnesc ceia la dânsul.

— Eu, măi? Eu-s din țara Moldovei.

Și îndată i s'a deschis locul să intre. Vedeti câte-odată și din minciună îți este scăparea bună. Da' eu socot că altă nație de om trebuie să fi fost Lencea ista, nu Moldovan, — că noi slavă Domnului, sântem oameni cu scaun la minte și nu ni trăznesc prin cap toate drăcoveniile pă-mântului.

Ajunge la al doilea rând de străjери. Ceia strigă, știți cântecul:

— Măi, cine ești, de unde ești, pe la noi ce rătăcești?

— Eu-s Lencea din cutare și cutare loc.

Ceia, — marmură, sloiu de ghiață, nu altceva. Mă rog: puterea chiticului era la mijloc, și nimic mai mult. Și răsbate așa, măi tată, și de celelalte șiruri, și se face scăpat pe poarta unei Curți împărătești. În ogradă, se 'nvârtește încolo, încoace, cu-o minciună, cu alta, intră în vorbă cu toți de pe acolo și, d'intr'un cuvânt, se învoiește c'o slugă să-i rămâie lui de ajutor, așa, numai pe-o lecuță de mâncare. Și se apucă să încurce și el lumea ca orișice nătăflet; gură mută și

treabă mai nimica, iar, în gând, nestrămutare : să-l vadă într'o zi fata Împăratului.

Și s'a întâmplat și istoria asta. Îl zărește într'o dimineată Domnița, și, cum îl zărește, îi pică drag la inimă ; da' ce drag ! Să moară după el, și mai multe nu. Lencea îndată se gândește la chitic și-i poruncește de departe să facă ce-o ști și cum o ști, să purceadă fata grea din dorul lui. Firește, peștișorul l-a ascultat ; a trecut azi, a trecut mâne, a trecut o săptămână, două, nouă, lună după lună, și iaca la împlinire vine rușinea nemai auzită pe capul Împăratului. Domnița naște un prunc frumos și plin de inimă, să crezi că are suflet dumnezeiesc într'insul ; dar cum și în ce chip, — nimeni nu putea afla. Întrebat-au părinții pe fată și cu buna și cu răul, și cu rugămintele și cu vorbă aspră, dar degeaba : ce era să afle de la o biată copilă când nici ea nu știa de unde-i venise norocul acela. Ce să facă Împăratul, ce să dreagă ? A ispitit și el pe cei cu minte mai pricepută în lume și-a făcut ce-au mai făcut și alții : a clădit un foișor înalt și frumos ca o clopotniță de biserică, a suit sus pe Domnița cu pruncul în brațe, iar pruncul cu un măr de aur în mână. Pe dedesupt, trebuia să treacă toată lumea împărăției, oamenii în vrâstă și flăcăietul tot, - - iar crăișorul să lase mărul drept în cine-i era tată.

Lumea a început să treacă, cu neamurile mari

în frunte, pârçălabii, vorniceii, pe urmă de-alde noi, răzășii, pe urmă clăcașii, pe urmă cei dezrobiți și, la coadă, slugile. Sta Împăratul și se uita cu băgare de seamă, și, pe cât trecea norodul, pe atâta se întuneca la făptură, iar, când văzu că nepotu-său lasă mărul pe Lencea, îmbrăcatul în țoale rupte, i-a fost venit negru înaintea ochilor de năcaz. A strigat în gura mare că asta nu se ține la socoteală și că partea bărbătească să treacă din nou. A trecut și a doua oară, și a treia oară iarăși, dar mărul de aur tot pe Lencea îl atinsese.

Acù, altă încercare nu mai avea rost. Împăratul a strâns adunare îndată, și toți bătrânii și-au dat cu părerea că Domnița trebuie osândită cu moarte, la un loc cu ticălosul de Lencea. Dar cum, a grăit unul mai milos :

— Să-i punem, Măria Ta, într'un poloboc cu prunc cu tot, să-i îmfundăm bine și să li dăm drumul pe apă, în plata Celui de sus. Ce s'a întâmpla, întâmplă-se.

Împăratul, învoi totul, și iaca pe Lencea nostru feciorul prescurăriței, călătorind ca Tata-Noe pe apă, îmfundat, cu nevastă-sa și cu pruncul, într'un polobocel, parcă i-ar fi pus la murat.

Au mers ei mult așa, mâncând ce mai aveau la îndămână, până când n'au mai avut nimic. Atunci s'a fost gândit Lencea la chitic, și i-a poruncit :

Să facă apa val cu val
Să ducă butia la mal!

Și butia s'a dus, și, cum s'a atins de maluri, cercurile au plesnit ca niște guri de tun, iar cele trei suflete s'au trezit în niște Castele și mai mândre decât Curțile Împăratului. Păsărim, dragii miei, și bunătați fel de fel, că se gândia și Domnița cu bucurie la întâmplările de ieri, de-alaltăieri. Și acolo li era traiul dulce ca zahărul, și nici nu băgau de seamă cum treceau zilele cele scurte; mă rog: raiul lui Dumnezeu, nu altceva.

Acuma, să vedeți minunea. După câțiva ani, iaca se face un pod sprijinit pe stâlpi cu aur și argint poleit și bătut în pietre scumpe. Pe de lături erau copaci cu tot soiul de poame într'înșii; în frunze cântau păsări, iar, pe pod, crai-nici de-ai lui Lencea porniau cu mare alaiu spre curtea Împăratului să-l poftească într'o sară la clacă. Cum văd eu, pe semne, podul cela ținea dela curțile lui Lencea pânăla neamul lui socru-său, dar cu ce folos, avem să vedem.

Când a auzit Împăratul de una ca asta, cic'ar fi rămas cu degetul pe buză și cu gura căscată. Auzise și el despre atari minuni, dar, de văzut, nu văzuse. Dar împărăteasa! Își prăpădise cum-pătul ca găina umbletului, și paci să se învoiască cu Împăratul să meargă la Lencea la șezătoare.

— Haide, Împărăteasă — hai, ce Dumnezeu!

— Baiu, că mi-i frică!

La urmă, s'a fost pus Împărăteasa cu Împăratul în trăsură, oaste înainte, oaste înapoi, și, mână băiete, către Curțile minunate ale lui Lencea. Și-au mers cât au mers, și-au ajuns; și ceia li-au fost ieșit înainte, și, cum trecuseră câțiva ani la mijloc, Împăratul și Împărăteasa ferit-a Sfântul să-și cunoască fata.

Acolo s'au pus la sfat cu alți împărați, și-au scos vorbă despre războaie, despre pământuri, despre biruri; au venit apoi lăutarii și-au început cântece, iar adunarea s'a prins la jocuri afurisite și, la urmă, iaca și cina, bogată în farfurii de argint și linguri de aur. Ospățul a ținut târziu după miezul nopții, cu toată veselia și cheful de nevoie, când iacă mesele se strâng. Vine vătaful farfuriilor și le numără și le iea; vine vătaful șervetelor, le numără și le iea; vine vătaful lingurilor, le numără și găsește treisprezece lipsă.

—Unde-s lingurile, unde-s lingurile, că cine mi-a furat lingurile să le scoată, striga Lencea, și-și bulbucă ochii, ca o broască, nu altceva. Mesenii toți străteau sărmanii încremeniți și nu mai vedeau înaintea ochilor de rușine: mă rog, ca omul care se știe curat la suflet. Lingurile nu ieșeau. Atunci, a dat Lencea poruncă slugilor să vie și să caute tot norodul de față. Și s'au găsit: una în tureatca ciobotei Împăratului, iar celelalte douăsprezece în turețele ciobotelor ce-

lor doisprezece bătrâni cari alcătuiau Divanul Împăratului. Iar Leancea, așa cam rizând grăi :

— Cum, Împărate, va să zică de asta-mi veniși la mine, ca să te apuci de bojogărit? Cinstit lucru îți pare?

Iar bietului Împărat i se bătea coliva în piept de rușine.

A zis și el atâta :

— N'am furat nimica, nu știu nimica.

Iar Domnița lui Lencea :

— Tată, cum nu știi dumneata de rostul lingurilor, așa n'am știut eu de zămislirea copilășului meu. Să crezi acum.

Și lucrurile s'au domolit, și apele s'au tras în matca lor. Iar gurile rele grăiesc anume că petrecile abia atunci s'au pornit cum trebuia, și au ținut un an de zile, cât se cădea să se petreacă la o nuntă și un botez împărătescă.

Ci eu, ca omul sărac, la una mă gândesc, și așa zice: fericite de sufletul tău, Lenceo, dacă la nunta Măriei Tale o fi ros vre-o bucățică de ciolan și maică-ta, prescurărița, care te-a crescut în nevoi! Și, pe urmă, iarăși: fericite de sufletul tău dacă ți-ei fi adus vre-o aminte și de chiticul cela de pește, sleindu-i fântâna și primenindu-i apele.

(Auzită dela fratele meu Leon; com. Țepu, Țin. Tecuciului).

CIUDA FRAȚILOR.

Apoi, dacă-i vorba de spus povești, eu dau din toată sărăcia mea un galbăn celui care mi-a spune toate minciunile de pe lume. Adecă, nu minciuni, că nu-mi pot lua eu păcatul ista pe suflet, năpăstuind atâtea noroade și atâtea veacuri; le zic așa, pentru că nu toate-s însămnate prin călindare, ci numai câte una, două, prinsă la vre-o clacă de-ale noastre și trimisă pe urmă la tiparnițe, să le aștearnă acolo pe hârtie.

Și iarăși din toată sărăcia mea mai dau un galbăn cui a ști pe lume unul care să-mi spue mie toate câte s'au petrecut în vremea de demult!... Zic bine? Ci, haideti într'o doară, să vă dau o pildă: cine știe povestea lui *Ciuda-fraților*? Cine știe povestea feciorului năzdrăvan, care-a pus în poloboc pe zmeu? Hm! Nu vă spuneam eu? Păi atunci, ascultați binișor, dar să nu mă luați cu graba, că eu răpede mă mă-

niiu și când îs mânios, lungesc povestea cât o zi de post.

Ciuda-fraților, era cel mai mititel din cei trei feciori ai unui om sărac, cum de-o pildă-i Ionică al meu. Și tatăl lor când a murit le-a lăsat în samă toată averea lui și le-a zis :

— Eu, dragii tatei, mă duc la rând, dar voi să nu-mi feșteliți numele. Să fiți băeți cum se cade și să munciți în frica lui Dumnezeu. Iacă vă las de fiecare câte o coasă : una ție, una ție și alta ție.

Băeții i-au sărutat mâna, tat's'o i-a sărutat pe frunte ; pe urmă a pus capul pe pernă și-a închis ochii. S'a dus, Dumnezeu să-l ierte.

Asta era pe la Florii.

Băeții l-au ascultat în lege ; n'au supărat pe nimeni, nici cu vorba, nici cu fapta, pentru că dela Florii, și până'n vremea secerișului, au stat în casă de-au jălit pe cel răposat și-au păpat toată agoniseala părintească. Dar cum s'a fost isprăvit din sac, aleluia jălanie, aleluia ascultare !

— Măi fraților, măi, nu vă uitați la mine că-s mai mic, dar eu cred că rău om face cc-om face !

— Taci măi prostule !

— Aide, ha, să nu ziceți, că nu v'am spus ; să nu ziceți !

Hm ! Și să dea Dumnezeu să fie copiii și nepoții și urmașii mei și-ai dumneavoastră, proști ca *Ciuda-fraților*. Păi, Ciuda era năzdrăvan, măi ;

Ciuda era om afurisit de priceput. Să știu eu că'n tot feciorul meu zace câte-un duh de-al lui Ciuda, aș zice că școlile-s bune de dărâmat și dascălii de spânzurat !

Și Ciuda : «măi, stați pe loc», ceia : «nu, haide», și s'au dus. Unde s'au fost dus și cum ? Și-au bătut coasele, și le-au pus în toporăie, le-au tras cu cutea și hai la Crângul Zmeului să-i cosească grâul.

— Măi, nu v'atingeți, de grâul omului, că v'a bate Dumnezeu !

Iar cei doi : — Taci, măi prostule.

— Tac, dar aveți să vedeți.

Și-au văzut. Când cosiseră cei trei crai ca o jumătate de falcie, când s'apucaseră să lege snopii, să-i bată și să pornească înapoi cu grâu'n saci, iaca zmeul ! Zmeul ? ti ! mama lui Dumnezeu !

Uite, eu-s om bătrân, de peste patruzeci și șapte de ani și zmeu în viața mea, n'am văzut, dar nici n'aș vrea să văd. De nimica nu mi-i frică pe lumea asta ca de zmeu ! vă spun.

Haiti ! o sfecliseră cositorii. Iar zmeul prefăcut, nevoie mare :

— A, noroc și iar noroc, nepoate ! ia uită-te la ei ce harnici flăcăi mai are moșul ! Brava ! Așa feciori să am eu la curte, n'aș mai duce lipsă de nimic.

Și inima'n flăcăii lui moșu-so : sfàrrr !

— A, brava! — Dar cum așa: netocmiți, necinstiți, ne puși la tain?

Iar diavolul de Ciudă, afurisitul afurisiților:

— Apoi, te știam om drept, că dai după lege.

— Firește, firește — zmeul de colo, sugându-și mustățile — firește; ei, haideti flăcăii moșului cu mine, să vă cinstească moșul cu câte-un păhărel și să vă treacă la catastiv.

Iar inima 'n flăcăii moșului, din nou: sfàrrr!

Pornește zmeul înainte iar cei trei flăcăi o pornesc după dansul; Ciudă năzdrăvanul în mijloc iar ceilalți doi pe de lături. Și-i sfătuia Ciudă așa cum îl ducea și pe dansul capul:

— Măi, să știți, c'aistai moartea noastră și cu altă moarte nu ne-om mai întâlni, că-i zmeu, fraților, și mai mare decât un zmeu, numai tata zmeilor îi mai mare. St, chitic (că ceia se sfârșiseră de zile)! hai și-ascultați: De seară, zmeul are să ne puie la masă, da' voi să nu mâncați decât mămăligă goală. Udătură, tot câte puțin-tică să luați cu lingura, s'o suflați până s'a răcori și țâr! pe gura cămășii în sân. Auziți? Că zmeu-i zmeu, măi, suflet păgân, și vrea să ne-adoarmă cu buruiana-somnului, fiartă cu borș. Auziți?

Ei, și ce le-a fi mai spus Ciuda, nu mai știu. De bună samă că i-a muștrat aspru dar vorba-i vorbă: scăpaseră căciula pe apă și de-acù, ori așa ori așa.

Merge zmeul, merg și ei la pas pe urma lui. Porniseră pe la toacă de pe ogor și în miezul nopții erau aproape de castel, dar zmeul pășise numai de nouă ori.

Castelul zmeului era într'un ostrov, împrejmuit cu apă, iar din apa ostrovului se ridica pară de foc înaltă ca dealurile și ca munții. S'apropie tus-trei de para focului; apucă zmeul un harapnic de coadă, plișchie odată și para se dă înlături ca o poartă; apa dedesupt înghiață și se face pod, iar zmeul cu voinicii lui de pe urmă, trec dincolo către castel.

Castelul, măi, o minune, nu altceva. Nu vă mai spun câte odăi avea, câte beciuri. Curtea lui Bogorete din lunca Țigăneștilor, pe malul Bârladului, îi fleac, pe lângă cea a zmeului.

«Bună sara», «bună sara», ca oamenii. Scoate zmeul rachiu din puțină, cinstește pe flăcăi, îi întreabă dacă-i bun, și flăcăii fac semn din cap, dă, ca după obicei. Pe urmă masa.

Ce le-a fi dat zmeul să mănânce, cum a fi mâncat cei trei frați, să mă bată unul Dumnezeu dacă știu! Atâta numai v'aș putea spune, că Ciuda-fraților s'a uitat întâiu unde-a pus smeul harapnicul și pe urmă a înghițit noduri de mămăligă iar udăturei i-a făcut vânt pe gura cămeșei.

«Vă țineți ospătați, dragii moșului» — afuri-

situl de zmeu —; «bodaproste», cei trei și hai pe urmă la culcare.

— Îi cam târziu, să mai stăm de vorbă, zice zmeul; dumneavoastră vă culcați ici, alătura și mâni, când a cânta rândunica 'n streșină, va veni sluga și vă v'a scula. Mâni om face răfuială.

Cei trei frați merg în odaie și se 'ntind tus trei pe un pat. Doi, adorm butuc să tai lemne pe dânsii, dar Ciuda-fraților nu, că el nu mâncase udătură. După asta, mai trece o leacă, și iată fetele zmeului, trei de toate, vin și se culcă pe alt pat tot acolo. Cu ce îndemn or fi venit, habar n'am, dar de venit au venit, că n'a fi nebun, să vă îndrug aici minciuni. Mai trece ce mai trece și Ciude vede că fetele zmeului dorm. Aha! bun; apucă pe al de frate-so pe amândoi în brațe și-i culcă jos. Se duce apoi la fete, le apucă pe tustrele de odată 'n brațe și le pune în celalt pat; ia pe alde frate-so și-l pune în locul fetelor; pe urmă, se culcă și el, trage țolul peste ochi și tace.

Tace, tace, cântă cocoșii odată, cântă a doua oară, a treia oară, cand aproape de revărsatul zorilor iacă pe zmeu cu sabia 'n mână. Se duce la patul unde știa că se culcaseră nătărăii de flăcăi, hârșchi! hârșchi! odată, hârșchi de două ori, mai hârșchi! odată, dup! ușa după el și iese.

Inima 'n Ciuda-fraților, numai cât un purice. Se mai scurge așa din noapte că de când în-

cepuiu eu povestea asta, când Ciuda, bănuind că zmeul a adormit, trezește pe-alde frate-său, înhață harapnicul zmeului din cuiu și haide mă.

— Unde pleci tu pe vremea asta măi Ciudo? Vrei să ne mănânce jigăniile pe drum?

— Haide mă, hai că-i primejdie.

— Taci măi prostule, — deșteptii de acolo —, nu stai până mâne să ne plătească zmeul?

Și acea, zăpăciți de somn, buimăciți de iarba somnului, mai cu vrere, mai fără vrere, s'au luat după Ciuda-fraților și au eșit din castel fără să-i simtă nimenea.

Apucă năzdrăvanul harapniciului și plișchiui odată; para ostrovului le face portită, apa înghiată și după ce se văd teferi dincolo, iacă încep și zorile să se reverse.

Răsări după o clipă un soare mândru să te muște de ochi, și pusu-s'au cei trei frați pe iarba verde jos și prins-a Ciuda-fraților să le povestească tot ce se petrecuse în noaptea aceia; și Ciuda spunea și cei doi frați ascultau mereu.

— Alei, măi Ciudo?

— Zău!

— Și ru spui nici un firicel de minciună?

— Nu!

— Taci, măi prostule! cui crezi tu că-i îndrugi tarclale de astea!

Ei, dragii mei, așa-i când faci bine! și când

faci rău, îi și mai rău. Așa-i lumea, cum zice și cântecul :

Numai frunza din pădure
Știe inima din mine :
Numai frunza și iarbă,
Știe de patima mea.

orî :

Jelui-m'aș și n'am cui,
Jelui-m'aș casei mele ;
Casa mea-i plină de jele
Din pământ până 'n podele.

Așa zic și eu, și tot așa cred c'a fi supinat și Ciuda-frăților.

După asta, au mers cei crai în lumea largă, muncind pe mâncare și îmbrăcăminte, și nu știu cum s'a făcut, cum s'a întâmplat, că-i pomenim într'un târziu pe tus-trei slugi la scaunul împărăției.

Acolo își căutau fiecare de treaba lor, cum se cade. Și azi așa, mâne așa, Împăratul trage sama slugilor și găsind că Ciuda năzdrăvanul e mai breaz, îl face ispravnic.

I! amar pe ceilalți. «Cum, un prost și un nătărău să se ridice și noi, nu?» «Da, măi frate, asta-i rușinea rușinilor». Și din ziua aceia, ură și iar ură, și fel de fel de iscodiri, să-l sape pe Ciuda. «Nu găsești măi frate, vre-un chip, cumva, să-l doborâm? «Nu», Și iar : «nici acu?» «Nu» «Ei, lasă c'am găsit eu!»

A doua zi, își face unul dintre frații lui Ciuda

pe lângă Împărat cu vorba, și cum Împăratul era om bun și asculta pe toți, îi ascultă și pe dânșii.

— Ei și ce spui?

— Păi uite, mărite Împărate, așa și așa, c'a zis Ciuda, fratile nostru, că dacă l-ai face mai mare peste ispravnici, el ți-a duce calul cel negru al zmeului.

— Ei, nu mă omori! a zis el așa?

— Una mi-i limba și să-mi sece din rădăcină dac' am grăit o vorbă peste adevăr.

— Unde-i Ciuda ispravnicul? strigă Împăratul. Chema-ți pe Ciuda ispravnicul să vină în grabă la mine.

Fuga vâtajeii și vornicii în coace și 'n colo, să-l scoată pe Ciuda din gaură de șerpe și să-l aducă la Împărat.

— Ai zis tu așa, măi Ciudo, că-mi aduci calul cel negru al zmeului? Răspunde!

Ciuda se făcuse întâi vânăt și pe urmă negru și nu scotea un cuvânt.

— Aiti, pleacă! eu știu că tu ești voinic, m'auzi! Și dacă nu m'ascuți, cu mine o isprăvești, să știi!

Ciuda, cătrănit mânia focului, dar ce era să facă! Tot una era și de el. Își ia, măi dragii mei, harapnicul peste umăr și hai-hai, hai-hai, s'apropie nu știu după câte luni, de ostrovul zmeului. Pocnește o dată din harapnic, para se

destface, apele îngheată și Ciuda intră pe 'ntu-
neric în castel.

Trage el cu urechea 'n dreapta și 'n stânga
și aude jălanie mare. Anume ce? Să vedeți:
de când luase Ciuda-fraților harapnicul zmeului
nimeni nu mai ieșise din ostrov; bucatele se is-
prăviseră și era mânia lui Dumnezeu de rău.

Bună și asta; intră 'n grajd la negru, pune
mâna pe el, da' negrul din grajd:

— Săi stăpâne că mă fură Ciuda!

Sare zmeul din somn, caută 'ncoace, caută 'n
colo, nimeni. Merse apoi și se culcă din nou.

— Săi stăpâne că mă fură Ciuda!

Zmeul, zup din pat, dar de geaba. Și negrul
vedeți, pe semne nu mai putea vorbi altceva,
să-i spue de pildă unde stă Ciuda ascuns. Voi-
nicul, pune mâna pe frâu, îl așează 'n capul
negrului, îi pune șaua și-și potrivește scările,
dar când să 'ncalece, negrul iară:

— Sai stăpâne, sai, că mă fură Ciuda.

— Da' fure-te dracului, și mă lasă 'n pace,
strigă zmeul mânios din castel, că socotea el, pe
semne că-i numai o părere pentru care negrul
nu-l lasă să se odihnească.

Ciuda s'aruncă pe cal, calul izbește în porțile
de piatră, porțile se desfac în două și negrul cu
Ciuda zboară. Apa ostrovului se dădu 'n lături
de pocnetul biciului, și, când pe jos, când pe sus,
după câteva săptămâni, iacă pe 'mpăratul nostru.

că se pomeneste cu Ciuda și cu negru 'n băta-tura castelului.

— Bine v'am găsit sănătoși, înălțate Împărate ! strigă Ciuda.

— Bine ai venit sănătos, Ciuda pârçălab !

Când aude alde frate-său, pică cerul pe ei și lumea se prăpădește. «Ciuda pârçălab ?» «Păi !» «Ei, săraci de noi și de noi !»

Dar popa face ce-a 'nvățat și preoteasa asemenea. Nici n'apucă să se mai potolească întâmplarea, când iată pe cei doi frati cu pâră la 'mpărat și Împăratul innădit ca mâța la smântână, iată că-i crede.

— Și a zis așa, Ciuda pârçălabul ?

— A zis, Împărate, a zis !

— Și cine mai era de față ?

— Iacă, nu era nimeni, da' mi spunea mie și era și frate-meu acolo.

— Să-l cheme pe Ciuda pârçălabul în grabă.

L'a chemat, l'a scucit, l'a 'nvârtit, dar el pace ! El dădea din umeri, Împăratul bătea din picior, iar de rămas, să rămâe pe a Împăratului. Ciuda își plecă fruntea, oftează și pornește, pornește spre ostrovul cu apă care împrejmuia castelul zmeului să-i aducă împăratului cloșca cu puii de aur.

Cu cloșca s'a 'ntâmplat ce s'a 'ntâmplat și cu calul. A țipat bleanda de trei ori, zmeul a căutat pe Ciudo, la căutat și răscăutat dar de geaba.

A înșfăcat-o apoi și-a șters-o la sănătoasa. Zmeul a simțit, s'a luat după Ciuda, dar când să-l ajungă, iacă para ostrovului se închide între zmeu și între Ciuda. Zmeul nu mai putea de necaz. Atâta a putut face, c'a stat pe loc și-a strigat :

— Ciuda, Ciuda-fraților, mânca-te-ar ciuda mea să te mănânce, cum mi-ai mâncat tu fetele și grâul și calul și cloșca cu puii de aur!

— Și cum 'ți-oi mânca și căpățâna ta într'o zi cu soare, ci că iar fi răspuns Ciuda pârălabul de dincolo de apă.

Bună și asta! Iaca pe Împărat stăpân și pe cloșca zmeului, și pe Ciuda, mâna dreaptă a Împăratului și 'n dreapta lui la masă.

Iar frații lui nu mai aveau ce să-i facă. S'au gândit cât s'au gândit, și luându-și inima 'n dinți, au mai turnat și pe a treia. S'au apucat și au spus Împăratului, pe cum că Ciuda-domnișorul le-a grăit într'o zi că el ar aduce Împăratului chiar pe zmeu în carne și oase, dacă l-ar gineri cu fiică-sa.

— Cum? Asta-i peste puțință! Nu se poate, a strigat Împăratul, adecă: nu se poate să-l aducă pe zmeu; cât despre fată, cui altuia s'o deie Împăratul decât lui Ciuda-domnișorul? Mie unuia, nu, că nu eram pe atunci!

Tunete și fulgere, «să-mi aduci zmeu». «Dar dacă n'o vrea să vie?» «Atât!» Și a pornit Ciuda

gândindu-se fel și chip. Cum să facă el ca să aducă pe zmeu? Cum să faci tu, om ca toți oamenii, să iei în spinare pe zmeu, care slavă Domnului, are niște unghii de o palmă, și niște dinți de două! Cum?

A mers Ciuda a mers, cu harapnicul pe umăr și c'o secură la brâu. A intrat ziua 'namiaza mare în ograda castelului, și a început să ciocăneasă într'e scurtătură de copac groasă de nouă stânjeni.

Vine zmeul (Da' pe Ciuda nu-l cunoștea, că se dase de trei ori peste cap și se prefăcuse la chip).

— Ce faci aicea moșule? Întrebă zmeul.

— Apoi,—Ciuda—, ași vrea să fac niște doage și din doage un boloboc mare, și în boloboc să pun pe afurisitul de Ciuda și să-l dau pe apă, că multe mișelii am auzit c'a mai făcut pe lume!

— Alei, moșule! Da' de unde știi?

— Păi, cum să nu știu eu? Ce este neștiut de mine?

— Da' mie! Grâul și fetele, calul cel negru și cloșca cu puii de aur!

— Hm! — tot Ciuda — știu! știu! și mai ascultă-mă: eu ca om năzdrăvan ce sunt, i-am cercetat gândurile și am aflat că vrea să-ți răpună zilele, și să mă crezi.

— Ei! oftează zmeul; așa?

Și, cât ai bate din palme, trunchiul de copac

a fost despăcat de zmeu și prefăcut în doage. Au încheșat apoi polobocul și când l-au gătit, zice moșul :

— Hei, crezi d-ta că polobocul ista are vre-o tărie ? Graba strică treaba : să mă fi lăsat pe mine să fi făcut unul cum știu eu și să fi zis și dumneata : halal ! Acuma, din ce focul negru să mai fac altul ! Unde mai sunt lemne ?

— Și ce-i de făcut ? întrebă zmeul.

— Ce să fie ! Să-l lăsăm pe-aista dar încaltea să-i punem niște cercuri mai sănătoase.

Pleacă zmeul, caută fier gros, pune faurii să facă cercuri, de-o palmă domnească de groase, cercuește polobocul, îl dă tăval și să uită la uncheș. Și uncheșul se uită la zmeu.

— Ei, ce zici acum ?

— Ce să zic ? Să-i încercăm tăria ; intră dumneata într'însul și te umflă ; și dacă or plesni cercurile cu dumneata, cu Ciuda umple cerul cu bucăți.

Intră zmeul, se umflă, și cercurile dela funduri plesnesc. Pune și face altele mai groase și mai late ; intră zmeul, se umflă încă mai tare și plesnesc și cercurile dela pânțele ; face altele de sama celorlalte ; intră zmeul înlăuntru, moșul îl infundează și zmeul se umflă.

Puțin i-a lipsit zmeului să nu crăpe fierea 'n el, că polobocul de crăpat nici gând n'avea.

— Spune, mărite stăpâne strigă Ciuda către zmeu : vede-se vr'o zare de lumină prin doage ?

— Nu se vede, nu se vede ! —, zmeul dinlăuntru, bun bucuros.

— Apoi, ține-te bine, ține-te bine, că avem lungă cale de făcut.

— Dar unde mergem, unde mergem ?

— La cutare 'mpărat.

— Au, au !

Au, ne-au, dar treaba era gata. S'a dat uncheșul de trei ori peste cap și s'a pomenit în piele și oase : Ciuda-domnișorul. Și-a nștepenit picioarele 'n pământ, s'a plecat pe spate, a apucat polobocul de gardină, a icnit odată și l-a așezat pe spinare și a pornit. Iar pân' la curtea împărătească, s'a hodinit numai numai de două ori : când a desfăcut para cu biciul ca să treacă și când a închis-o la loc.

Când l-au văzut cei dela curte, și-au pus mâinile 'n cap !

A chemat Împăratul pe Vlădici de-a legat pe fică-sa, fata cea frumoasă, mireasă lui Ciuda-domnișorul, pe urmă a făcut prohod zmeului, prohod celor doi frați cari veșnic aveau de gând să-l sape și să-i facă năcazuri și apoi au început petrecerile de nuntă. Dar anume, cum ?

Întâiu au făcut slugile un rug de nouăzeci și nouă de care de lemne și-a pus de-asupra polobocul cu zmeul închis ; peste poloboc au fost

așezați cei doi frați ai lui Ciuda și 'n urmă au atâțat focul. Para s'a 'nălțat, rugul a ars, vântul a spulberat cenușa și pământul s'a curățit de trei spurcăciuni.

Ospetele au mers înainte zile și zile până ce dădea 'mpăratul câte a sută de galbeni celui care mai putea gusta din bucate și din băutură.

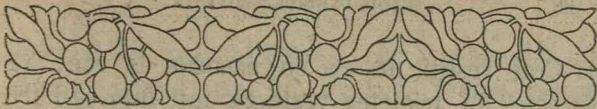
I, măi, dragii mei, ce mai era pe-atunci! Câte și câte!

Vedeți, de asta ziceam eu înainte de a 'ncepe povestea asta: dau și cămeșa după mine, celui ce mi-a spune tot ce-a fost în vremurile dede-mult! Acù,

Am încălecat pe-un fus
Și-am prins minciuna asta de pe sus!
Cum am apucat-o,
Așa v'am inșirat-o,
Mai din carte, mai din gând,
Cum ni-i vorba, rând pe rând!

(Auzită dela fratele-meu Vasile, din Țepu. Tecuciu).

POVESTEA PREMINTELUI-IORGOVAN CU PĂRUL DE AUR

Vedeți voi, măi băieți, dragii moșului, cum se pornesc războaiele astăzi : cutare Împărat îi lacom ca un lup ; are pământuri, nu se satură și vrea să mai aibă. Cum să capete ? Caută nod în papură vecinului, pornește cu oaste multă, poruncește să se facă slujbe în biserici ca să-i ajute Dumnezeu — ca și cum l-ar lua și pe dinsul partaș la hoție —, face poduri peste ape, le trece, pune tunurile pe deal ca să urle, arde bielele sate ale săracilor, ucide în dreapta și în stânga, ca să păstreze, ci-că, neștirbită, cinstea țării lui. Unde-s înțelepții, să puie capăt trufiilor ome-nești !

În alte vremuri, Domni de-ai noștri, fără mu-stață, în loc să se cuibărească în țară, să se însoare, să-și îngrijească de pământul lor mititel și mănos, voiau să intre în cârd tot cu Împărați

și Crai vestiți, de cei cu nasurile în vânt. Ce făceau? Li trimetea veste că iute-iute să-i trimetă la Scaun o domniță frumoasă și înțeleaptă. Unii trimeteau, alții ba. Așa? Și Domnul nostru tânăr și nepriceput într'ale oștirii pornia cu norod mare; lăsa jumătate din el pe câmpurile străinilor și se întorcea acasă tot nensurat! Și iarăși: unde-s înțelepții cu inima curată să puie capăt trușilor omenеști!

Hei, dragii mei băieți și fete! Altfel era mai de mult și, cum e-ra, să socotiți din povestea care v'oiu spune-o acuma.

Se pomenește de doi Împărați: Verde-Împărat și Împăratul-Alb, oameni cu inimă curată unul către altul și iubitori de noroadele lor: Verde-Împărat, care avea o fată, iar Alb-Împărat, suit pe scaun la bătrânețe, n'avea copii și, de asta îl cuprinsese un gând amar: cui să lase el după moarte, stăpânirea. Lui Negru-împărat? Cu mare bucurie, dacă l-ar ști om de ispravă. Lui Verde-Împărat? Așijderea. Chiamă iute sfetnicii scaunului, și cu toții se pun la sfat. Și sfătuiesc, și sfătuiesc și la urmă hotărăsc așa: Să ceară Împăratului-Verde dezlegarea unui lucru greu. Dacă o putea, apoi, de bună-seamă că nu-i om de rând.

Acu, înainte da a vă spune ce i-a trimes, să vă înșir ceva și despre Curtea lui Verde ori Verdeș-Împărat, cum îi mai ziceau alții. Avea și el

sfetnicii lui, oameni bătrâni, cari îl scăpaseră din multe încurcături; dar, de la o vreme, picase, așa ca din senin, adus de vânturi, la Curte, un fecior voinic și mândru nevoie mare.

— Cum te chiamă pe tine, măi? îl întreabă Împăratul.

— Cum m'ei zice așa mă chiamă, dar numele meu din botez este «Premintele Iorgovan cu părul de aur».

— Și la ce mi-i putea sluji tu?

— La ce ți-ar putea sluji și alții.

— Mă!, se miră Împăratul, dar știi că te lauzi bine! Te-oiu vedea.

Și atâta a fost; L-a oprit în Curțile împărătești, și oprit a fost, că nu degeaba avea el nume frumos, frumos ca și dânsul și iscusit la minte, și-apoi nu degeaba avea Împăratul fetișcana de care pomeneam, o zână și jumătate.

Și să vedem acuma ce s'a mai întâmplat.

În preajma Scaunului, sfaturi se țineau de câte ori pica Împăratul în vre-o încurcătură; și vremurile veniau de-o seamă, așa de încurcate, că nici sfaturile înțelepților nu le mai puteau lămuri. Ce să facă Împăratul? În grabă îl chema pe Premintele Iorgoan, și feciorul deștept îl aducea la lumină. Și azi așa, mâne așa, bătrânii se pun pe gânduri.

— Măi da' de când a venit treaba asta, s'o suferim? Și, ba că-i una, ba că-i alta, începură

uncheșii să-l sape pe Iorgovan-înțeleptul cu pâra, că-i așa, că-i pe dincolo, că unul l-a auzit laudându-se că are să-i fure Împăratului fata și-are să se prăpădească în lume cu dânsa, că altul l-a auzit zicând că 'ntr'o noapte are să-l ucidă pe Împărat ca să rămână el tare și mare; mă rog : câte 'n stele și 'n capete mititele!

Împăratul, bun încrezător, pune pe Iorgovan-premintele la popreală : îl închide 'n beciu întunecos, fără apă, fără mâncare, să moară acolo, Și dăduse strașnice porunci, să nu intre nimene la dânsul, ci numai după o săptămână să-i scoată călăii trupul afară, să-l zvarle fiarelor sălbatece, vestind astfel pe Împărat.

Și mare primejdie s'ar fi cumpănit de-asupra pământurilor împărătești, dacă una ca asta se întâmpla! Zău, mare! Dar nu s'a întâmplat așa, că nu în zădar privește Dumnezeu de sus, și nu în zădar avea Împăratul fata ceia care ținea la Premintele-Iorgovan, cum țin eu la lumina ochilor miei, dacă nu cumva încă mai mult. A săpat zâna pe de lături, a scos pe Iorgovan afară, l-a ascuns, l-a hrănit, a făcut toate pe voie și-a tăcut ca chiticul. Firește, Împăratul a fost vestit la săptămâna că Premintele-Iorgovan a fost mincat jumătate de șoareci, jumătate de umbre, că n'a mai rămas nici firicel din trupul lui.

Bătrânii foarte s'au bucurat și, pornind mese

mari, s'au înveselit mult și-au strigat : «Trăiască înțeleptul nostru Împărat !»

— Trăiască, zisei și eu, — că mă dusesem din întâmplare pe la Curte, să scot niște vite dela imasă —, să trăiască, dar să vedem cum anume ; că o Împărăție ca aceea, mare cât jumătate din fața pământului, nu se putea purta cu minciuni. Hei, Verde, bădișorule, zic eu, mi se pare că nu-i departe pân'aproape!

Bun !

Nu trece mult după asta, și lui Alb-Împărat tocmai acum îi vine gust să-și încerce prietenul. Cum și 'n ce fel ? Își întreabă sfetnicii, și sfetnicii îl povățuesc așa : să iea un băț și să-l cio-plească frumos, ori să-l dee la strung, să-l facă de-o potrivă de gros, să nu i se cunoască încotro i-ar veni vârful și 'ncotro partea de către rădăcină. Pe urmă, să mai facă unul asemenea, și încă altul, trei, de toate, și să le trimeată lui Verdeș-Împărat, să afle chipul cum au stat ele în copac. Și dacă n'a putea, i s'a dus viața și Împărăția de pe lume.

Da' ați zice voi, dragii moșului : «păi cum avea să-l omoare și să-i iea Împărăția ? N'avea și Verdeș-Împărat oaste, și poate încă mai multă ? Să zicem c'avea, dar ce folos ! Dacă Împăratul și sfetnicii lui nu dezlegau întrebarea, fiecare supus spunea :

— Halal de Alb-Împărat ! Știu că are cap bun ; și, cum a avut la 'ntrebare, a avea și la războiu.

Și, știind toți de'nainte c'au să fie bătuti, mâncău trântea, stând cu mânele 'n sân.

Vedeți voi cum, nu mulțimea e cea vrednică de ascultat și căutat, cât duhul ; și când ai duh, să nu-ți fie teamă nici de șapte. Nu mai departe cetiți în cărți povestea neamului nostru. Am fost într'o vreme puținei, dar am avut inimă. Peste capul nostru au venit mulți dușmani, mai mulți ca noi, și din mai multe părți de-odată, și nu ne-am lăsat, și tot noi am ieșit de-asupra. Așa am înfrânt trufia Leșilor, Ungurilor și Turcilor și pe câte lifte spurcate, pe toate.

Pe urmă, când ne-am făcut mai mari, când aveam cu ce să ne mândrim, ne-am semetit fără cuvânt, și duhul cel curat ne-a pierit și fără el n'am mai putut să fim nimic, decât de râsul tuturor. Au venit Turcii peste noi și Ungurii, și numai cine n'a vrut n'a venit ; noi li ieșam în cale cu zece poște înainte să li sărutăm călcăiul ciubotei și li ziceam : «Mărite Doamne !».

Da, așa au fost vremurile păcătoase, că moșul nu vă spune minciuni. Și-au dăinuit mulți ani, până când rădăcina puterilor de demult a început să încolțească din nou în trupurile noastre și să crească mare, mare. Puterea asta nouă ne-a scăpat de la moarte.

Acum, să vedem ce ni-or aduce zilele de mâne,

cari-s pe sama voastră și a celor de samă cu voi, dragii moșului. E bine că, printre una, alta, ne abatem și de drum, că așa-i povestea.

Zic, vin soli dela Împăratul Alb la cel Verde, și-i spun :

— Luminate Împărate, iată cu ce ne-a trimes prea-bunul și înălțatul nostru Împărat. Să găcești la bețele astea, încotro li-a fost rădăcina și încotro vârful, că altfel are să vină cu oaste aleasă Împăratul nostru, să-ți cuprindă pământurile, iar pe Măria Ta să te ucidă. Iaca, ai atâtea zile la mijloc ; dacă în trecerea lor n'a primi nici o veste, Măritul nostru Împărat are să porniască încoace. Noi te lăsăm sănătos, că ne ducem.

Și s'au dus. Și, cum au ieșit pe ușă, și-a pus Verde Împărat greblele 'n cap, și a început să se frământa fel și chip, doar-doar a descurca încurcătura. Aș! ce să faci tu cu trei bețe, tot una de groase și la fel rotunjite la capete !

Iute chiamă înțelepții Scaunului : ce să faci, încotro s'apuci. Chiu încoace, chiu la deal, află fata.

— Ce-i, tată ?

— Păi, ce să fie, draga tatei, iaca așa și-așa.

— Valeu ! se miră fata ; dar tot dânsa luă pe urmă vorba și zise :

— Las' că nu-i nimic ; vreme-i destulă și am să mă gândesc și eu la trebușoara asta.

Ce să te gândești! — povestea celuia: «Cu gândul, gândac rămâi», dacă nu-i docsie la cap, lăsată la Cel-de-sus.

Fata iute se abate pe la Premintele-Iorgovan, care, cum auzi, pricepu ușor de ce-i vorba și dezlegă numai decât încurcătura. I-a spus fesei cum să facă; fata se duce și arată Împăratului; și el o sărută de trei pe obraz. Pe urmă, leagă cele trei bețe la un loc și scrie Împăratului Alb răvașul ista:

— Dragă și dulce prietene, află că eu și toată Curtea sântem sănătoși și voinici, slavă Domnului. Cu bețele dumitale, nu ni-am prea bătut capul, că dintr'odată am găcit încotro li vine rădăcina și 'ncotro vârful. Dacă se întâmplă că dumneata le-ai uitat, fă așa: ia un ciubăr cu apă limpede și svârle bețele înăuntru; și să vezi că ele se apleacă o lecuță într'o parte. Ei, partea de mai sus e cea de către vârful, iar cea de jos, a fost, se vede, spre rădăcină. Încolo, multă sănătate curtenilor, iar dumitale bătrânețe frumoase. Te sărut, al dumitale: Verde-Împărat.

Și răvașul s'a dus și Alb-Împărat l-a deschis, și a zis către Sfatul lui:

— Înc'aici e una! Bun! Las' să mai treacă puțintică vreme, și-l mai punem noi la altă încercare.

Și-a mai trecut ce-a mai trecut, și într'o zi, pe ce vreme nu știu, primește Verde-Împărat dela

Împăratul-Alb trei soli veniți cu trei cai, de o potrivă de înalți, și asemeni la păr și în toate. Nu se osebiau întru nimica, să zici că-s gemeni, nu alta. Solii spusese ră 'mpăratului-Verde că stăpânul lor i-a trimes să-i găcească, într'atâtea zile, care din cei trei cai e mai bătrân, care-i cel mai tânăr și care de mijloc. Altfel, greu de Verde împărat și de 'mpărăția lui.

Împăratul iar pică pe gânduri și socotește :

— Bine-a zis, cine-a zis, că omului nu i-i de dată, ci i-i de nadă. Adecă, pe-semne, Alb-Împărat vrea să mă 'nnălbească și pe mine cu tot dinadinsul, de-mi trimete să-i desleg eu tot ce visează el noaptea. Da' ce-s eu ? Vrăjitor ?

Și iute chiamă Împăratul pe sfetnici, și li spune cum stă vorba.

— Iaca așa, în șapte zile să li găcim vârsta.

— Alei ! — se miră sfetnicii.

— Ei, păi atunci e lesne, — pornește unul dintre înțelepți. Știți ce zic eu ? să-i punem pe tustrei la grajd, să li dă de mâncare și apă deopotrivă, și să-i lăsăm să trăiască. Pe urmă, se înțelege că are să li vie și lor rândul să moară. Care-a muri întâiu, are să fie cel mai bătrân ; care a muri mai la urmă, are să fie cel mai tânăr, iar cel lalt, ori că moare înainte de cel care a muri întâiu, ori că moare după cel care a muri în urmă, de bună seamă că-i mijlocăș.

— Taci, taci, strigă Împăratul, taci că ni faci Sfatul de rușine. Poate-se asta în șapte zile?

— Șapte zile! Aleu!

Și, văzând Împăratul că n'are cu cine sta la chiteală, pică din nou pe gânduri și pe 'ntuneric, până când domnița cea tânără, — mânca-o-ar moșul s'o mănânce! — vine și-l întreabă, și Împăratul îi spune.

-- Taci, tată, nu te mai întrista degeaba, că mâni poate ți-oiu da eu răspuns; o noapte-i la mijloc și, tot gândind, oiu afla deslegarea.

Împăratul pe jumătate credea pe jumătate ba, și la urmă, după ce-a plecat fata, și-a zis:

— Ce mi-i scris în frunte mi-i pus: da' rău m'a mânat capul când am dat morții pe Iorgovan-înțeleptul, voinicul cu părul de aur!

Vine noaptea, și fata Împăratului se duce la Premintele-Iorgovan, adecă — să rămâie vorba între noi, — se ducea ea și când n'avea lucruri grele de deslegat, — și-i spune ce-i și cum; flăcăul îi spune anume ce să facă, și-a doua zi Împăratul pune răspunsul fetei la încercare. Și s'a potrivit de minune. Și, de bucurie mare, hai, scrie din nou răvaș lui Alb-Împărat, și zice:

— Îți spun drept, dragă moșule, că întrebările dumitale îmi fac mare plăcere. Rogu-te, totuși, să mă slăbești o leacă cu dradostea, că-s tocmai în toiul muncii și nu prea am vreme. Îți trimet căluții înapoi, și, dacă dumneata nu li știi

vârsta, să-ți spun eu cum să faci. Ia, trei ciubere, și pune într'unul lapte, într'altul fân, iar în cel de al treilea grăunțe. Caii, o să tragă, firește, la ce-i îndeamnă vârsta : cel mai tânăr la lapte, mijlociul la fân, iar cel mai bătrân la grăunțe. Încolo, ce să-ți mai spun ? Pe la noi e bine și frumos, și câmpurile ni-s mândre. De abia ieri am sfârșit de prășit la popușoiu și pe mâni, pe poi-mâni, am să pun clăciile la secere. Vino, dacă vrei, într'o zi de sărbătoare, pe la noi, să mai tănuim câteceva. Cu mare plecăciune, eu Împăratul-Verde.

Și, cu răvașul ista, a tăcut Alb-Împărat, dar s'a sculat drept unul din sfetnici, și-a zis :

— Cum văd eu, Mărite Împărate și cinstită adunare, cu Împăratul-Verde n'o scoatem la capăt ; ci totuși, după socotința mea, ar fi bine să-l mai încercăm odată.

Și-au sfătuit apoi, și-au sfătuit de dimineată până 'n seară, când tocmiră ei al treilea răvaș către Curtea lui Verde-Împărat, unde-i spunea că amar va fi de capul lui de nu s'a pricepe să dureze castel frumos, care nici pe pământ să se razime, nici de cer să s'atingă.

Ei, asta-i asta, să te vedem acuma, Verde-Împărate ! Cum a auzit, n'a mai așteptat coafe de moși, anume că fata să vie să-l mai întrebe de ce-l mai doare sufletul, ci singur a mers și i-a spus :

— Iaca așa și așa, draga tatei ; vrea Împăratul-Alb să-mi răpuie zilele, și mai multe nu. Ce crezi, ce socoți ? Ieși-vom la bun sfârșit, ori ba ?

Și-i răspunse fata :

— Dă, tată, să aștepti, până mâni dimineață, că poate-oiu visa ceva — că lucru curat nu-i la mijloc, ci mare-i Dumnezeu !

— Da' și meșter e dracu'.

— Ba vorba asta n'o mai spune, tată !

Și, pe urmă, s'au despărțit. Ziua a trecut, noaptea a venit ; Împăratul s'a fost culcat în patul lui plin de gânduri, iar fata s'a dus, unde s'a dus. Cum Dumnezeu să nu te duci cu drag la vaca frumoasă și lăptoasă și de vreme-acasă !

Hei, sărace Preminte-Iorgovan, că mare noroc a mai avut Curtea asta de tine, dar, și tu, mare noroc ai să mai ai, cu cine știu eu !

Voinicul i-a spus dragei lui tot, tot, și fata a spus Împăratului tot ; și Împăratul puse pe mai marii pădurilor să prindă nouă vulturi mari cu aripa de șapte stânjini. Și, prinzându-i, i-a adus în fața lui. Pe urmă a poruncit Împăratul să i se facă frumoasă cetate, numai din poleială de aur și argint, bătută în pietre scumpe de felurite feluri. Pe urmă a suit în cetate lăutari, boieri și cucoane, pe urmă a legat coperișul cetății de picioarele celor nouă vulturi, li-a dat poruncă, și vulturii s'au înălțat în sus, tot mai

sus, iar de-acolo, din înaltul cerului, porniră spre curțile lui Alb-Împărat.

Au mers ei o zi și o noapte, tot prin văzduhuri, și într'o bună dimineată limpede și plină de răcoare stăteau drumeții cât de cât de-asupra curților lui Alb-Împărat. Ci atunci au purces să cânte lăutarii din cetatea de poleială și lumea să chiuie, grozăvie mare, și mândreță încă mai.

Iar Împăratul cel bătrân, când a văzut și una ca asta, a început să-și facă scruce, și să glăsuiască întocmai ca nu știu care sfânt din cartea cea sfântă. «Și acum sloboade, Doamne, pe robul tău, că văzură ochii miei și minunea minunilor.»

Și, iute-iute, cât era el de bătrân, țup odată în sus și se prinde cu mânilor de prispa castelului. Boierii și cocoanele l-au trăs în sus, și, de acolo, au purces cu toții înapoi spre curțile lui Verde-Împărat.

Au mers, au mers, și, pe tot drumul, nu mai sfârșiau cu veselia; iar, dacă au ajuns, a scoborât Alb-Împărat de-a cuprins în brațe pe Împăratul-Verde și s'a sărutat cu dânsul.

Pe urmă, firește, au început mesele cu fel de fel de bucate și băuturi, cum nici eu n'am mai mâncat și n'am băut vre-o dată, necum de alde dumneavoastră. Și, la masă, prinzind unul și altul, la chef, s'a luat în vorbă despre toate, până când Alb-Împărat îl întrebă pe cel Verde, cum

făcuse anume de-i descurcase întrebările. Și-a grăit Verde-Împărat :

— Apoi, vecine, ce să-ți spun ? Astea pentru mine-a fleacuri, și de asta nici nu mi-am bătut capul cu ele, ci le dădeam pe mâna domniței. «Le pricepi ?» «Le pricep !» Și-atâta tot, și lada în pod.

Iar Împăratul-Alb, să sărute pe fată. Iar fata :

— Lasă-mă, moșule, nu mă mai săruta că are cine.

— Aleu ! Și cine ? făcură amândoi Împărații de odată.

— Premintele-Iorgovan, voinicul cu părul de aur.

Atunci Verde-Împărat ar fi dat, cică, ochii peste cap și s'ar fi uitat lung de nouă coți la sfetnicii lui.

Și, ce mai treacă-meargă ! l-au adus, l-au cinstit pe Iorgovan, l-a rugat Împăratul să-l ierte de toate năcazurile câte i le-a făcut, i-a mulțămît de foloasele ce i le-a adus, și 'n fața tuturor mesenilor, el și cu Împăratul-Alb, l-au blagoslovit mire, și pe domnița cea frumoasă, mireasă. Toate bune.

Pe urmă, cică li-ar fi făcut nuntă mare, că n'a încăput lumea poftită și nepoftită, cât era șesul Dunării de mare, zău așa ! Apoi jocuri de cele sprintene și mărunțele, știți, cum pornesc purtătorii din cap, de nu li zărești picioarele.

Și-au jucat tinerii, fetele și flăcăii, și bătrânii, uncheșii și babele, de săria cămeșa de pe ei. Ce a fost, Doamne!

Că zău, să te miri: Vede Împăratul-Alb pe baba Andriana, cea de-o sută și treisprezece ani:

— Ce, mititico, ai intrat și tu la joc, să mă dai pe mine de rușine?

Ia stăi, dacă ți-e vorba de-așa, să-ți arăt și eu.

Și s'a făcut Alb-Împăratul sprinten de tot, și-a pornit, aprins, cântând în gura mare:

Ușurel și legănat,
Cum lelița m'a 'nvățat;
Ușurel
Și mărunțel,
Ca frunza de pătrunjel.
I! ha!

Așa, să mă credeți, că ce-aș avea eu să vă spun minciuni, când sunt atâtea cărți de mărturie și care mai spun că în jocul ista, Doamne ferește, într'atâta s'a ostenit Alb-Împărat, că seara a întrebat de popă și de lumânare și dusu-s'a pe lumea cealaltă, sătul de petrecanie...

Nunțașii l-au petrecut până la groapă, puținței cu lacrimile în ochi, că uite, dragii mei, altă întâmplare. Supușii Împăratului-Alb s'au pornit cu gălceavă mare către cei din Împărăția lui Verde-Împărat, și-au zis:

— La voi ni-a murit stăpânul nostru; voi să ni dați altu 'n loc.

Iar, până una-alta, s'a ales în Scaun Premin-tele-Iorgovan, și ales a rămas, ștergând mai târziu brazdele despărțitoare între Împărăția lui și cea a lui Verde-Împărat, socru-său.

Și-a trăit multă vreme Iorgovan Împăratul, și-o fi trăind și astăzi, dacă n'o fi murit. Că drept să v'o spun : nici eu lui, nici el mie carte nu ni-am mai scris. Am mai fost, o singură dată, pe la Curtea împărătească să mă plâng de nă- cazuri.

Dar m'am întors într'o fugă,
Să vă spun povestea asta, lungă
Cât coada ursului
Și titirezul fusului.

(Auzită dela Tudosia lui Cherăclanda din Țepu-Tecuciu).

BOUL NEGRU ȘI BOUL ROȘ

Ci-c'ar fi fost odată un unchiaș și o babă bătrână de tot. Ce s'a fi întâmplat nu se știe—, că nu se pricepeau nici ei—, că tocmai la adânci bătrânețe, face baba un fecior. Rușinea lor nu le-ar fi fost proastă dacă ar fi auzit lumea una ca asta. Ce să facă ei acum?

Se sfătuește baba cu unchiașul așa: să ia bătrânul cel plod, să-l ducă peste nouă sate și să-l lepede aproape de vre-o casă, iar el să se întoarne înapoi. Așa a făcut și uncheașul; își puse merinde într'o desagă, puse pe copilaș în partea cealaltă și porni la drum.

Merse el, acu, cât merse, numai iaca la marginea unei păduri, unchiașul se întâlnește cu doi inși: unul era cam de sama lui, iar cellalt era cu mult mai bătrân; avea barbă albă ca hârtia și sprincenile groase și lăsate, că le ridica cu cârja ca să vadă înaintea ochilor. Și drumet i

aceștia nu erau decât Dumnezeu și cu sfântul Petrea, cari de sus văzuseră totul, cari știau gândul bătrânilor și acū, eșiseră uncheșului în-nainte ca să-l împiedice de la un păcat așa de mare.

Și cum îs sfătoși uncheșii, cum se 'ntâlnesc cei trei, își dau buna ziua și se pun la vorbă, răscolind cenușa focului de eri, că de ziua de azi, ei, ferească Dumnezeu nu vorbesc.

— Și încotro verișcane? începu Dumnezeu către uncheșul nostru.

— Mă duc până în satul de peste deal, să-mi botez copilașul ista, că pe la noi nici popă nu-i și nici biserică n'avem.

Dumnezeu făcu semn din cap, și pe dată, în fața lor se ridică o biserică mare și frumoasă, plină de preoți și de dascăli.

— Dar dacă ți l-om boteza noi, ce-ai zice? îl mai ispiti odată Dumnezeu.

— Ce să zic! ia am să vă mulțumesc și atâta tot, că m'ați scăpat de osteneală și ați încreștinat un suflet, răspunse uncheșul, văzând că n'are încotro cârni.

Intrară apoi tus-trei în biserică și făcură toate după lege: naș se puse sfântul Petrea și băețelul era acum legiuit ca toți creștinii și-l chema și pe el tot Petrea.

Dumnezeu și cu sfântul, dădură uncheșului o

vacă după cum e obiceiul botezului, iar pe urmă își luară ziua bună și porniră cu biserică cu tot.

Ce să facă uncheșul acum? Vedeă el că nu era lucru curat. Trebuea să se întoarcă iar cu copilul la babă, iar pe vacă s'o lege în pădure.

Trecură așa, de-atunci câțiva ani și băiețelul cela crescuse și se făcuse voinic. Într'o zi auzi un muget la pădure 'n deal; el întrebă pe uncheș că, ce-i, dar tată-seu nu-i spuse nimic. A doua zi, auzi din nou mugetul și a treia zi iar, când flăcăoașul merse la uncheș și-i zise:

— Tată, să-mi spui ce-i în deal la pădure, că de nu, se face mare comédie.

Uncheșul prins de tremur, îi spuse tot. Da oare ce se întâmplase? Să vă spun: Vaca fătase un vițel negru ca corbul și-acum, crescut mare, își chema stăpânul în deal.

Petrea plecă, iar când juncanul îl zări era cât pe ce să-l ia în coarne, așa de drag îi era. Apoi îi spune:

— Să mergi la cutare om din sat și să-i cumperi boul cel roș, că mi-i frate și să dai pe el cât ți-a cere.

Voinicul se lăsă de vale 'n sat, cumpără boul cel roș și se 'ntoarse din nou în deal, unde negru-i grăi;

— Să te duci acū la cutare ferar și să-ți poruncești o căruță cu totul și totul de fier, iar când a fi gata să ne-o aduci aici.

Flăcăul se duse de-și tocmi căruța iar când peste o săptămână se duse cu opt perechi de boi ca s'o aducă 'n deal, trebui numai proțapul ca să-l ridice cu douăzeci și patru de oameni, iar carul să-l urnească din loc, paci! Merse din nou în deal de-și luă perechea lui, veni în vale și-și înjugă boulenii lui cei năzdrăvani, nu altceva, că dacă n'ar fi fost năzdrăvani, nu l'ar mai fi pus să-și facă și-un plug cu totul dintr'o bucată, să rămăne cu dânsul brazda de un stânj, iar cu cormona să răstoarne cum ar răsturna un urieș păretele unei case. Mă rog : se minuna toată lumea și se minuna și voinicul chiar.

Într'o zi bou cel negru îi spune așa :

— Stăpâne, ascultă-ne și pe noi : să te duci la cutare Împărat și acolo, de față cu noi să-i grăești așa : «Luminate Împărate, am venit cu plugul și cu boii mei să-ți ar grădina de aramă, iar pentru asta, să-mi dai fata de nevastă, cu jumătate de împărăție iar odoare, atâtea câte ar încăpea în căruța mea ; nimic altceva decât ceia ce Măria ta însuți ai vestit pe lume.

Acù, Petrea știa și de grădina cea de aramă și de fată și de tot, dar mai știa și asta : că, cine nu isbutea, își lua rămas bun de la zilișoare. De aceea întrebă boii :

— Și ce putere aveți voi ?

— Eu aș putea urni jumătate de pământ din loc, iar când oi rage, pământul și cerul se va

cutremura trei zile și trei nopți. Așa răspunse boul roș.

— Eu, vorbi cel negru, aș urni din loc pe cea laltă jumătate de pământ iar când oi vrea, de la răsărit aș aduce soarele la asfintit într'o clipă și tot așa l'aș duce de la apus pe cale'n-napoi, să știi bine că s'a împotrivi și Dumnezeu.

Petrea multămit, înjugă boii la căruță, puse plugu'n car, cotiga o legă înapoi de inima căruței și se duse la 'mpăratul cela care striga în gura mare :

— Cine mi-ar ara grădina de aramă, are pe fata mea de nevastă și jumătate de împărăție zestre, iar pe de-asupra, o căruță cu odoare ; dar cine-ar îndrăzni să n'o sfârșească într'o zi, acolo unde-i stau picioarele i-a sta și capul și mai multe nu !

Feciorul nostru grăi împăratului tot ce-l învățase boii și mai adăugă :

— Iar în car, luminate împărate, să tot pui, până ce boul cel roș n'a mai da din urechi.

Împăratul se învoi și Petrea așeză plugul pe brazdă ; își făcu cruce ca tot românul și porni cântând și mânându-și boii a drag și-a veselie de s'auzea peste nouă poște.

— Cu flăcăul ista nu-i de glumă, gândi Împăratul într'un târziu, când băetanul nostru nu mai avea decît trei brazde de tras.

De asta, îndată își trimese fata să-l ia cu cân-

tice și îndrăgostiri, că doar-dear l'a adormi până în seară când trebuia să-i pice capul.

Fata se duse, îl luă de vorbă: «ba că tare mai ești mândru, ba că mai răsuflă-ți boulenii un pic, ba că vin încoace cu mine» și fata îl adormi pe brațele ei.

Soarele scăpătase de tot și mai era puținel până să sfințească, când boul roșu începu să ragă. Cerul și pământul începură să se cutremure iar Petrea se trezi.

— La muncă, la muncă stăpâne că te prăpădește împăratul, grăi boul roș și Petrea porni din nou pe urma brazdelor. Sfârși ce mai avea, grăpă frumos arătura semănată cu grâu și până să sfințească bine soarele, era înaintea ușei împărătești să-și iee răsplata.

Împăratul neavând încotro să se codească, dădu pe fică-sa de nevastă flăcăului, cu zestre jumătate de împărăție, dar când să puie 'n car odoarele curții, pe toți îi apucase spaima, că'n căruță adusese jumătate de palat și boul roș tot dădea din ureche. Iar când nu mai rămăsese în castel nici cenușa de pe vatră, atunci de-abia, de-abia urechea boului roș tinchi.

Petrea puse resteele boilor la jug, dădu un ceală înaintea curților împărătești pustiite, un hăisa la poartă și plecă spre bordeiul lui tată-său și trăi liniștit multă vreme.

Anii au trecut așa, dar năcazul împăratului,

socrul lui Petrea, paci să se domoale. El avea răvașe pe sub ascuns cu fiică-sa și așa află că toată puterea lui Petrea stătea în boi. De asta gândurile craiului băteau în una : să-l lipsească pe Petrea de boi și pe urmă a vedea el ce-i de făcut. Dar și boii simțiseră de una ca asta și tot sfătuiau pe Petrea :

— Măi, măi, tu părul pe mâna femeii să nu-l dai, că rămâi fără el ; ai auzit ?

Dar Petrea nu era așa de inimos, cum trebuia să fie.

La rugămintea femeii de a tăia boulenii lui, se lăsă ademenit și într'o zi îi luă de funie și-i duse la căsăpie de-i vându. Dar un lucru a mai făcut după sfatul boului negru și anume : i-a îndeplinit vrerea de a le lua coarneau, pe cari le îngropă apoi sub fereastră. Din ele trebuiau să răsară doi meri de aur cu glas dumnezeiesc, cu cari să se sfătuiască 'n vreme de primejdie.

Cum auzi împăratul că ginerele său s'a scăpat de boi, merse la el cu gând rău de a-l ucide, acum, când îl credea fără nici o putere.

Petrea alergă într'o fugă la merii de aur și-i întrebă :

— Merilor, merilor, ce mă sfătuiți să fac, că uite împăratul îmi vrea peirea mea și eu nu știu încotro s'apuc.

— Cum n'ai nici o putere ? da uite colea : fă așa și-așa.

Și l'au sfătuit merii cum om vedea și noi. Petrea merse la 'mpărat și-i spuse :

— Tată, dumnéata crezi acum că eu nu mai am nici o facere ? Mi-i milă, da' cred că 'ntr'o clipă te-aș face praf și fum.

— Și cum ai putea tu, ginere, să-mi dai do- vada voiniciei tale ?

— Dovezi ți-aș putea arăta multe, da-ți dau numai una : aș putea să'ntorc soarele din mersul lui și să-l mut dela răsărit la apus într'o clipă.

— Fă-o asta ginere și păciuit vei fi pe veci cu mine.

Petrea ridică mânilé către cer și strigă :

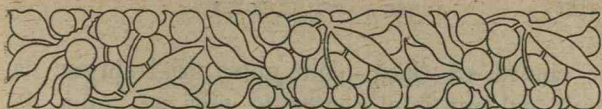
— Împlinească-se voia boului negru !

Asta era într'o dimineață. Îndată s'a văzut pe cer o dără mare de foc și soarele sta acum să sfîntească. Voia boului negru se arătase da' nu întregă : că mai plesni și capul împăratului, după cum se cuvine omului trufaș și fără inimă.

(Auzita dela un soldat de infanterie din Argeș, Ferariu Dumitru)

FECIORUL ORBULUI.

Era odată un băiat rămas fără părinți, care plecă în lume ca să-și găsească și el pe cineva, unde să se așeze, că, de bine, de rău, dacă muncești ziua, să știi unde tragi seara iar banul câștigat, să-l ai unde-l păstra; acu, fie el legat într'un colț de basma, fie schimbat într'o vită ori vr'un acaret.

Merge el cât merge, și dă de un mocan care păzea niște oi.

— Bună ziua, moșule, ce mai faci? Paști oile?

— Mulțumesc dumitale, nepoate, iaca mai omor și eu cele zile, pe cari le mai am ca vai de mine, că dacă n'ai lumina ochilor, n'ai nimic. Dar dumneata ce umbli prin locurile acestea?

— Ia de dragul păcatelor, moșule; îmi caut și eu un stăpîn, ca iaca, nici eu, n'avuiu parte de părinți. Și-acuma, ce mi-am zis: să rămân

la cineva, că dacă n'oiu putea să-l slujesc la mult, cel puțintel pentru te miri ce, mi-a da un sfat și tot e bun și-acela când îl ascultă omul.

— Dar cam ce fel de stăpân ai vrea ? îl întrebă moșul.

— Ori-cum o fi, numai să-l văd că-i creștin cum se cade, că de muncit i-oiu putea eu munci, să-i plătesc o bucățică de pâne.

— Dă, oftă moșul, iaca, n'ar fi lucru mare să rămâi la mine ; da' cum îți spuseiu ; sunt orb și poate nu ți-oi place.

Băiatul cam stătu o leacă pe gânduri și grăi :

— Lasă, moșule, nu-i nimic. Te-a vedea Dumnezeu și pe dumneata. Eu am să rămân aici, c'amândoi suntem oameni nevoiași.

Și din ziua aceea, băetul a stat pe lângă moșneag, păzindu-i vorbele și ascultându-l ca un fecior adevărat. Ba de la o vreme, băetul a început să-i zică mocanului «tată», iar unchiașul din «băetul tatei cel priceput și harnic», nu-l mai scotea.

Învățase să facă fel de fel de treburi și mai cu seamă meșteșugul mocănitului îl știa acù, pe degete. Și deprinsese să cânte din fluer așa de frumos, că nu cred să-l fi întrecut glas de înger din cerul lui Dumnezeu ; iaca, de asta, îmi pun capul.

Într'o zi, zice băetul :

— Tată, eu mă duc cu oile într'un loc.

— Du-te, dragul tatei, dar încotro ?

— Pe moșia Zânelor, că tare am mai văzut iarbă frumoasă și apă de adăpat, limpede.

— Dă, dragul tatei, bune-s toate, dar mai întâi să știi că-i lucru strein, de care nu trebuie să te atingi ca de foc; pe urmă îți mai spun, că, sănătos de pe moșia Zânelor n'ai să-mi vii. Și eu, feciorul tatei cel priceput și harnic, am avut mintea ta și iaca-ta-mă-s orb. Caută-ți de treabă și te astâmpără pe emășul nostru, că-i destul de mare și pentru oile noastre, ăi găsi tu iarbă destulă.

Băetul se făcu că-l ascultă și plecă. Se îmbracă frumos și-și luă fluerul cu dânsul.

— Bâr, oiță, bâr, pe moșia Zânelor prea frumoase, unde-i iarba fragedă, unde-i apa limpede și umbră destulă pentru de-amează. Bâr, bâr!

Și-a ajuns; și oile aū început să pască voioase iar feciorul moșului a prins să cânte din fluer.

Ce cântece! Las' că toate cântecele pe cari le știa erau frumoase, da' unul era fără samăn. Un cântec dulce, dulce ca un fagur de miere și duios, Doamne, că zău, să fi fost de piatră și tot ai fi prins suflet în tine. Așa! Și la urmă cântecul cela s'a schimbat încet-încetinel într'o horă mândră, că, iacă v'o spun: s'o fi auzit două babe cu părul ca omățul, mare lucru ar fi fost, dacă n'ar fi zvârlit furca peste șapte poște și nu s'ar fi prins amândouă de mână!

Așa! Da' ce-ați zice d-voastră acuma, când v'aș spune că tocmai Zânele acelea, auzind cântecul cel de zahăr al mocanului, iute au eșit din castelul lor și-au purces spre pata albă de oi, care se vede colo supt deal! Și ele veneau jucând și băetul cântă din ce în ce mai frumos și Zânele din ce în ce mai mult se aprindeau la horă, până când pliosc! crapă fluerul băeatului!

Chiu și vai pe zâne, că: «nu mai ai, băete altul?»

— Nu mai am, frumoase Zâne, dar acuși mi Poiu face.

Fuga la un copac gros. Iute scoate săcurea și-l despică în două de jos până aproape de vârf, apoi zice:

— Veniți, stăpânelor și țineți de ici, că eu mă suișu să desprind lozbele de sus și apoi să le rătez dela rădăcină.

Zânele, iute puseră mânele lor cele frumoase în despicătura copacului, dar feciorul mocanului dete drumul și fetele au rămas prinse.

Început-au ele să plângă, început-au să se vâlcăreze, început-au la sfârșit să se roage de frumosul băet al orbului, să le dee drumul, dar el clătina din cap și le spunea că «nu și nu și nu!»

— Și eu nu vă dau drumul de aici, ascultați-mă pe mine și să mă credeți că nu vă dau, până nu mi-eți aduce înapoi ochii tatei, și până când, cea

mai mititică dintre voi, n'a merge mireasă în casa tatei. Așa!

Amar se mai chinuiau bietele suflete și se zvârcoleau de durere, dar degeaba le-a fost toată rugămintea, că băetul sta de-oparte și nici nu vrea să se uite la ele.

Și vremea trecea și zânele credeau că doar doar s'a îndupleca feciorul mocanului, dar s'au înșelat grozav. Iar când sta soarele de-o suliță pe zarea sfîntitului, băetul strigă :

— Bâr, bâr, oițele tatei, oițe! Haideti acasă și mâni om veni din nou pe pământul zânelor, unde-i iarbă și apă și umbră destulă!

Iar zânele au început mai cu temeiu să plângă și plângeau, c'ai fi crezut că bocesc pe un mort care intră în mormânt; și din plâns s'au înțeles și au căzut la pace cu feciorul. Zâna cea mititică și frumoasă ca o picătură de rouă, a fost slobozită să aducă ochii moșului, s'aducă hârtie bună și pană de găscă pentru întărire de zapis.

Și s'a dus și s'a întors și luând mocănașul ochii lui tat'so, i-a pus bine; apoi s'au pus pe ghizdelele puțului și-a scris slovele zapisului pe cum credea el c'a fi mai bine. Iar Zâna cea tânără a fost pusă să iscălească cu sânge din degetele ei că merge de bună voe după dânsul. Și toate au iscălit cu pana muiată în sânge iar pe urmă li s'a dat drumul să meargă la castelul

lor. Numai zâna mireasă a rămas pe lângă frumosul ei.

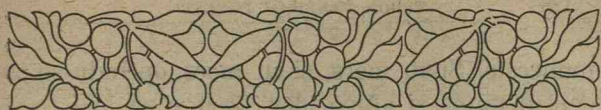
Cu trebușoara asta, vremea venirii oilor la mulsoare trecuse și orbul se pusese pe gânduri, dar repede s'a îmbucurat când a auzit telencele sunând. S'a bucurat el numai pentru atâta, dar când s'a văzut stăpân pe luminele ochilor, când și pe fecioru-său l'a văzut și când l'a aflat cu mireasă mândră lângă dânsul, cine știe cum a fi fost moșul de bucuros! Ci, eu zic: bine că l'a ținut Dumnezeu să nu-și iasă din minți. Lesne moare omul de supărare mare, dar să te ferească Cel-de-sus și de prea mare bucurie.

Pe urmă, de bună seamă că feciorul s'a nuntit cu Zâna lui și mult mă doare inima că nu vă pot spune acuma, ce fel de nuntă a fost aceia, la care s'a adunat toată mocănimia de pe lume, în frumos port de țară, mocănimia cea destul de'nvățată cu meșteșugul unor atari păcate!

(Auzită dela frate-meu Vasile, din Teșu-Teuciu)

FRATELE CEL BUN LA INIMĂ

Dumnezeu dă omului după gândurile lui, pentru că gândurile-i stau totdeauna de-a curmezișul în inimă, și nu-l lasă nici odată în pace deplină, ci ca niște judecători drepecți îl răsplătesc. Iar o dovadă mărunță despre asta, este povestea care v'as înșira-o, de-ți avea bunătatea s'o ascultați.

Odată, au fost trei frați, feciorii unui om sărac, din părți de țară săracă, unde, oricât ai munci, cald nu te mai vezi. Omul stă acolo unde au stat și cei d'inaintea lui, să plângă și să se chinuiască ca și cei duși din lumea aceasta ; dar, cât de târziu, tot se găsec suflete care-și iese din calea obiceiului și pleacă în lume să-și cerce norocul. Trei frați erau dar, dar pe nume nu-i știu, și nici minciună nu v'as putea spune. Văzând ei amarul zilelor, și-au luat rămas bun dela părinți și de pe la neamuri, și-au pornit-o într'o parte a lumii, încotro auziseră că-i sloată în mâna celui care

muncește. Și-au mers, și-au mers, oprindu-se pe ogorul unuia și altuia, dar greu e să legi gura pânzei când n'ai nici urzeală, nici tort de bătaie. Săraci se pomeniseră, săraci credeau că i-or găsi moartea.

Intr'o zi ajungând undeva, văzură cei trei crăișori un cârd de cioare, fără seamă de mare ; și zise fratele cel mai în vârstă :

— Of, Doamne, cum nu se fac ciorile iestea o herghelie de cai, iar eu, stăpân pe ele să mă fac, s'o păzesc, și din folosul muncii mele să trăesc bine și eu, să trăiască bine și nevoiașii din preajma mea !

Iar Duhul Domnului care plutește pretutindeni îi îndeplini voia ; ceata nesfârșită de ciori se prefăcu în herghelie de cai blânzi sub ascultarea feciorului mai mare. Îngrija cailor cum se pricepea și el, cu ajutorința celorlalți doi frați, iar, în zilele de iarmaroace, prindea pe cei mai de seamă, și-i schimba pe bune părăluțe.

Azi așa, mâni așa, trecura vre-o câțiva ani ; omul nostru se cuprinse, și, socotindu-se mare și tare, găsi cârciob din senin fraților lui mai mici și-i izgoni. Că socotia bogatul că prea-l fac de rușine frații cu nenorocul lor.

Și cei doi, deprinși cu drumul, porniseră din nou în lume, cum porniseră și acum câțiva ani, și rău peste măsură nu li-a părut, ci și-au zis că așa li-i pe semne partea, și pace. Și știau numai

c'au fost de treabă, iar răsplata care au avut-o nu li s'a cuvenit.

Au mers ei cât or fi mers, numai ei știu, și-au ajuns într'o vreme la piciorul unui munte. Acolo au stat și au hodinit, și-au răscolit o leacă, cele zile trecute.

— Văzuși, măi frate, grăi mijlociul, minunea cu ciorile celea ?

— O văzuiu !

— Of, Doamne, Doamne ! Cum nu se prefac pietrele astea din coasta muntelui în turmă de oi, iar eu cioban peste ele să fiu, să le pasc și să le mulg, și, din foloasele muncii mele, să trăiesc și eu, și să trăiască și cei nevoieși cu mine !

Și minună mare în grabă s'a arătat : coasta muntelui a rămas împânzită cu oi, care s'au adunat în turmă mare și ascultătoare de stăpânul ei. A vândut fratele mijlociu pe câteva din ele, de și-a întemeiat târlă cu țarcuri și stână așezată, și bine i-au mers toate din ziua aceia, că se minuna și el și frate-său mai mic.

Și azi așa, mâne pe aceiași cale, din izvorul darului și-a făcut lac mare, că nu mai știa omul nostru pe ce lume trăiește. Se îmbogățise peste fire, iar, grăsimea obrazului acoperindu-i ochii, n'a mai văzut înnainte, și, mintea întunecându-i-se, nu l-a mai luminat, ci l-a pornit spre greșală. Întăiu și întăiu se împiedecă de frate-său, și, pă-

rându-i că-l pândește cu lăcomie, că-l sapă, că-l fură, — îl izgoni.

— Măi păcătosule, tu ești om sărac!

— Sărac, măi frate, îi răspunse cela.

— Și n'ai noroc, măi!

— N'am, frățioare.

— Apoi, dacă n'ai, la mine nu mai poți rămânea; că, vezi tu: nenorocu-i' boală lipicioasă, care trece de la om la om, și teamă mie să nu dau de naiba într'o zi. Hai, cară-te și du-te de aici!

Și frățiorul, izgonit pentru a doua oară, porni plângându-și în pumni atâtea zile prăpădite fără niciun rost.

A mers mult cât a mers, gândindu-se înapoi și înnainte, când, iaca, ajunge la o apă mare.

— Hei, oftă sărmanul, iaca în coliba asta de pe mal să trăiesc, să am luntre și cele de nevoie pescarului, să prind pește și din munca mea să mă folosesc și eu și cei în lipsă cu mine.

Și de-odată i s'a făcut dorul aeeva! că o luntre veni singură din susul apei și se priponi în fața colibeii, iar în luntre era tot ce-i trebuie unui pescar.

Omul nostru și-a făcut cruce și a îngenunchiat la pământ, să mulțamească lui Dumnezeu. Din ziua aceia pescar a rămas, trăind din câștigul lui, iar din prisos milostivind pe cine se 'ntâmpla.

Și după asta au trecut ani mulți, adică tocmai

atâția cât lasă Dumnezeu omului rău să făptuiască rele, ca, pe urmă, când a veni și i-a cere socoteală, să nu zică : «Doamne, Doamne, o clipă greșit-am ție, iartă-mă !», ci să-și creadă că ani de-a rândul a mers pe cărări greșite și că dară pe drept i se cuvine osândă.

Pornește așa, după o scurgere de vreme, pornește Dumnezeu în lume, să vadă ce mai fac oamenii. Și ajunge într'o seară la vestitul bogat în herghelii, și-l roagă să-l găzduiască. Dar bogatul îi întoarce spatele și-l dădu afară, că nu știa anume cine-i. Dumnezeu ieși fără pic de năcaz pe față, dar făcu un semn numai, și de-odată hergheliile bogatului se prefăcură 'n ciori și 'n stânci ; și mai făcu Dumnezeu un semn, și ciorile sburară în toate părțile.

După mai multă vreme ajunge și la stâna mocanului, unde pățește tot așa, plătindu-l și pe acesta cu plata dreptății : iată-l pe fratele mijlociu uitându-se galeș la țarcurile stânei umplute cu bolovani de piatră.

De aici pleacă Dumnezeu spre fratele cel mai mic al celor doi săraci, și-l găsește pescuind în apă.

— Bună-vremea, omule, ce faci ? dai la pește ?

— Păi, mai omor și eu lerul pe-aici ; da' 'mneata încotro ?

— Apoi, aș vrea să trec dincolo, și nu mă pricep cum, că-i cam lat Siretiul.

— Ei, dacă-i așa, hai, și te-oiu trece eu cu luntrea.

Iar Dumnezeu, care numai inima pescarului vrea s'o încerce, se prefăcu anume că se răzgândește și rămase peste noapte în coliba lui. Acolo din vorbă în vorbă, se arată cine este, iar omul nostru, văzându-se gazda lui Dumnezeu, își scoase căciula din cap și, în genunchi, îi mulțămii de toate.

Se 'ntinse masă bună, și ospătă Dumnezeu la olaltă cu pescarul, cu nevastă-sa și cu băețelul cel mic. Iar după aceia grăi Stăpânul:

— Măi omule, după socotința ta, îmi ești dator cu ceva?

— Dator îți sînt, Doamne, cu totul; dator sânt să-ți dau tot ce mi-i cere; că al tău este tot ce am.

Iar Dumnezeu îi ceru copilul. Pescarul luă copilul în mână, îl înjunghie ca pe un miel, și-l aruncă într'un cuptor înroșit de jăratec, de unde-l scoase Dumnezeu nevătămat, cu trupușor de aur și frumos lacrămă sfântă.

Și, socotind aceasta Cel-prea-Sfânt ca o a doua naștere, îl botează, luând cu foarfecele o șuviță din părul copilului. De atunci rămase creștinilor obiceiul acesta—când finul capătă dela nașu-său daruri. Dumnezeu dărui pruncului o vacă, și zise:

— Rudana a fiului tău să fie, dar stăpân să nu se cheme decât atunci când a veni în vârstă.

Asta însemna că Rudana trebuia să steie în pădure, iar când copilul a ajunge la douăzeci și unul de ani, să se ducă și să și-o iee.

Petrecură apoi cu toții noaptea cea frumoasă iar, a doua zi, își luă rămas-bun Dumnezeu și plecă în lumea oamenilor, iar mai apoi în cerul cel înalt.

Și de atunci au trecut ani și ani, — douăzeci or fi trecut, până când, într'o dimineață, flăcăul pescarului bun la inimă auzi vite mugind în pădure; și grăi:

— P' auzi, tată!

— Aud, fătule; dar știi tu ce-i acolo?

— De unde!

Și-i spuse omul toată povestea, iar flăcăul asculta pe tată, minunându-se.

— Apoi, dacă-i așa mă, duc în deal!

— Du-te, dragul tatei, și fii cu băgare de seamă!

Și feciorul porni, și cum ajunse în codru, dădu cu ochii de Rudana, vaca cea bătrână cu douăzeci de tauri împrejurul ei. Flăcăul i-a pus pe toți în funii, și i-a adus acasă strigând:

— Mărește tată ocoalele, ca să ncapă odoarele!

Iar omul cu inimă dreaptă le-a mărit azi, le-a mărit mâni, până când, ducându-se veste până la scaunul Împărăției, de bogăția lui, arătat a

fost de sobor ca vrăjitor și solomonar și om în cârd cu diavolul. Împotriva lui se porni Împăratul în fruntea oștilor să-l piardă. Dar flăcăul nostru nu degeaba era finul lui Dumnezeu și cei tauri dar din dar dumnezeiesc. Că s'a pus flăcăul omului bun la inimă în stânga cirezii lui, și, când a zis : «hăi, boulenii tatei, bouleni», și când s'au răpezit taurii cu coarnele de oțel sfredelite și groase, din toată oastea n'a mai rămas decât Împăratul.

— Hei, mărite Împărate, ce, zici,—grăiește flăcăul, cazi la pace ?

— Ba nu !

Și iar porni Împăratul războiu, și iar se întoarse înfrânt. Iar flăcăul, văzând cum toată Împărăția ceia se pierde pentru gustul unui Craiu fără socotință, își puse taurii în genunchi la capătul pământului, și când strigă : «ho-hăis, boulenii tatei», pământul se cutremură și castelul împărătesc se dărâmă. Oștile rămase îi alergară întru întâmpinare, și-l aleseră Craiu în locul celui nebun, logodindu-l apoi cu fata Împăratului.

Nuntă au făcut, dar, de văzut, n'am văzut-o, și m'ar bate Cel-de-sus dacă n'aș spune lucruri neadevărate. Și nici ce s'a întâmplat pe urmă, nu mai știu, ci vă încheiu povestea cu o vorbă : Ziua bună de dimineață se cunoaște.

(Auzită dela Ion al lui Nicolai Pamfile, din satul Țepu, ținutul Tecuciului).

HOTUL ȘI CEI DOI ÎMPĂRAȚI

În vremurile vechi, când Moldova era împărăție, umbla prin codri un hoț vestit, care trecea de multe ori hotarul în alte țări ca să prade și să dea loc. Cred eu, că unul singur nu putea să facă trebușoara asta, ci trebuia să fi avut și el o oaste a lui, o ceată, cum se zice în zilele noastre.

Acuma, mai cred eu, că'n țara noastră nu făcea el atâta rău, cât strica în celelalte părți, și de asta, nici împăratul nostru nu-și prea bătea capul până pe-acolo, ca să-l prindă, ci-l lăsa în voia lui. Ei, dar nu tot așa puteau să tacă împărații vecini, cum bună oară cel unguresc din Ardeal, cel leșesc din miază-noapte, cel tătăresc și muscălesc, de peste Nistru în răsărit, cel turcesc și cel muntenesc, de la Brăila la vale. Ei, toți, ori de câte ori simțeau că Moldovanul le-a călcat cutare parte din țară, trimeteau jalbă la împăratul Mol-

dovei din Eși, precum că dacă nu l-a prinde el pe hoț, vin ei cu oaste să pue mâna pe el.

Azi așa, mâni așa, împăratul nostru le răspunde că nu poate, pe cum era și adevărat. Cum să cauți dumneata pe un om ori mai mulți, când ai atâta față de codru în țară !

Împărații vecini știau și ei că nu se poate, dar, de, nu puteau să ne spue nouă, că aveau dreptate. Și dela ei s'a dus vestea tot mai departe, până ce a ajuns și 'n țara nemțască, pe la Viana, în sfințit, în colo. Când aude împăratul nemțesc de istoria asta, ar fi răs, ci-că, și ar fi zis în limba lui :

— Măi ce proști sunt și Moldovenii ceia ! Și prost împărat mai au ! Auziți oameni buni !, se zice c'ar fi strigăt împăratul cela în gura mare către sfetnicii lui, auziți dumneavoastră că nu poate prinde craiul din scaun un hoț de codru. Hm, cap de muiere nepriceput, poale lungi și minte scurtă, că nu știu cum să mai socot și eu neghiobia asta !

Sfetnicii, ca niște oameni deștepți, ci-c'ar fi răs și ei cu mare poftă. Iar Împăratul a urmat :

— Zău, cap de muiere prost ! Aceluia nu i se cuvine scaun de împărat, că ne face și pe noi, iștilalți de răs ! Ei, stăi că mi-l învăț eu minte !

Și numai decât pune și-i trimete dar, împăratului nostru, o furcă de tors cu însemnarea asta pe ea ! «Cap îmbrobodit ești ? Ia-ți furca și toarce

ca orice femeie. Ai isprăvit caerul ? Pune-ți altul și toarce'nainte și umple un fus, umple două și toarce mereu până-i prinde pe hoț». Bun.

De rușinea asta nemai pomenită, îndată s'a vestit în toate părțile. Împărații vecini pe de-o parte râdeau, iar pe de altă parte strigau în gura mare și-l atâtau pe-al nostru la bătaie : — Ce, măi ? Vrei să te lași ? Să te rătă un neamț cu coadă ? Știți, întocmai ca plodurile, cari, când văd pe doi sfădindu-se, strigă :

Piper între voi,
Să rădem și noi !

Împăratul nostru tăcea și vecinii mureau de năcaz.

Și cum spun, vestea asta luase toate vânturile, și de unde, până unde, aude și hoțul nostru, care pe semne nu era unul de ceta ce tae ca să frigă și ia ca să se 'ndoape ; și ce-și face socoteală ! Vine și se dă de bună voe în mâinile împăratului dela Eși, ca să fie judecat și osândit, dar mai înainte se roagă să-i deie drumul să meargă să judece și el pe 'mpăratul țării nemțești. Vodă al nostru, cum nu : cu inimă bucuroasă, du-te băete ! și Moldovanul s'a dus. S'a fost prefăcut, ci-că, într'un mocan cu sarică întoarsă pe dos, cu căciulă bârșană pe cap, cu opinci ferecate cu târșană neagră, știți întocmai cum nimene n'a mai văzut om îmbrăcat și mai ales împărații. Pe umeri, în loc de ghioagă își ia o coasă, și'n loc de glugă își ia un

sicriu. Noi, își de pe-aici, nu ne-am fi spăriet mult de el, dar alții nu știu zău!

Ajunge la scaunul nemțesc și cioc! cioc! la poartă.

— Cine-i?

— Eu, moartea.

Și toți au împănat dosurile în toate părțile. Așa, Moldovanul a putut să intre în ograda castelului. Cioc! cioc! la ușă.

— Cine-i? întreabă împăratul din 'năuntru.

— Eu, moartea, am venit să te iau.

Împăratul cum aude, iute sub masă, răstoarnă masa, fugi sub scaune, uite că te vede, trânțește-le, bușește-le, fugi în sobă, în sobă nu'ncapi, ascunde-te sub pat la întuneric.

Moartea intră 'n tindă, găsește ușa încuetă, se împinge încet, încet, ușa sare din loc cu balamale cu tot, intră'n odaia 'mpărătească, pune sicriul jos, așează procovățul alătura, mai avea și niște zurgălăi, îi mai sdrăngăe pe-acolo, scoate piatra și 'ncepe s'ascută coasa.

Subpat, împăratul cred că murise cu adevărat. Moartea se băgă 'ncetinel, îl apucă de un picior și-l trase afară; îl apucă apoi după cap și-l așează frumușel în sicriu, lăsându-i niște răsuflători să nu moară înăbușit. La eșire, moartea credea c'are să găsească oaste. Ași! Cu tunul să fi tras și nu 'ntâlneai leac de om. Câte un câne, ici și colo, dar ce? Mocanul nostru era moarte de

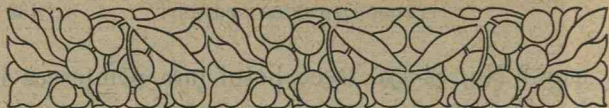
câni? Nu. Și-așa, trece hoțul țara nemțească în lat, fără ca să-i zică cineva măcar: «negri ți-s ochii», trece prin Ardeal și 'ntr'o dimineată cu soare, pică la Eși cu ploconu 'n sicriu.

Cât s'a bucurat împăratul nemțesc când a văzut pe cel moldovenesc, nu vă pot spune, cum iarăși nu vă pot arăta, bucuria împăratului nostru, care a strigat:

— Furcă de tors mi-ai trimis, furcă ți-oiu da și eu; eu am tors o lună, două, tu ai toarce toată viața.

Și strângând Vodă sfetnicii, l'a osândit pe împăratul nemțesc să moară 'n furcă de spânzurătoare. Vedeti: furcă și furcă, numai că nu-s amândouă de o potrivă de mari: din una torc femeile și împărații proști, în cealaltă torc numai cei deștepți.

Iar pe urmă, dacă s'o fi iscat vre-o bătaie între moldoveni și nemți nu știu: dumneavoastră căutați în cărți și vedeți ce spun.

POVESTEA CIOCÂRLIEI

Înșir o veste-pecveste, și-anume de când erau poveștile pe lume, adecă nu de ieri, de-alaltăeri, ci de demult tare, de când era bunica fată mare. Că de, azi, cine s'apucă să spuie, lesne-i prins cu minciuna pe limbă, și mai mare rușinea! Ascultați-mă, dragii mei, și luați-mi vorbele mele, drepte și adevărate; cine n'a crede, întrebe pe alții, și aducă-mi dovadă să mă închin și eu. Cum am cumpărat-o, așa v'o vând, dacă nu cumva mai ieftin de cum am plătit-o eu, că pentru povestea asta șapte bătăi am mâncat dela bunică-mea, să-i dau pace și să-mi puiu capul pe pernă.

Ce era pe lumea asta înainte vreme? Noroade și împărați ca și astăzi. Dar de bieteile noroade cine ținea socoteală? Nimeni. Nici pe-atunci, cum nu ține seamă nici astăzi. Numai zilele împăraților se scriau și rămâneau urmașilor ca să se știe; cine cunoștea slovă, le cetia; cine nu, apoi

le asculta, și din om în om umplea lumea. Așa au ajuns și în zilele noastre; ca să nu se prăpădească, datorie aveți să le ascultați și dumneavoastră și să le spuneți și altora. Știți, povăța ceia :

Cine știe povestea asta și n'o spune,
L-a lua Maica Domnului de mâna stângă,
Și l-a duce pe puntea strâmbă,
La mese strânse,
La făclii stinse ;
Da' cine-a ști-o și-a spune-o,
La anul,
La luna,
La săptămâna,
L-a lua Maica Domnului de mâna dreaptă
Și l-a duce pe puntea lată,
Unde judecă dreptii
Și înțelepții,
La mese 'ntinse,
Cu făclii aprinse,
Cu păhare pline
Și bucate bune!

A fost un împărat pe lume *Ciocârlan-Craiul*. Împărăția lui era mare și bogată, iar el vestit în toate vânturile. De ce anume era vestit, nu v'aș putea arăta, dar știu că despre fata lui numai mortii nu aflase. O chema Lia, dar câte Lii nu sânt și azi! Fata asta aud că n'avea păreche sub soare, de frumoasă; o mândreță de copilă, s'o pui într'o lingură de apă, să-ți faci cruce, s'o sorbi dintr'odată. Asta! Și de ani era cam așa,

știți, cum e bobocelul de floare, gata-gata să se deschidă, cum e grâul când dă în pârg. Tu stai cu secerea lângă el, și nu știi : să începi, — ți-i teamă că-i prea crud ; să mai aștepti, — ți-i teamă să nu se treacă.

Așa sta Ciocârlan-Craiu pe lângă Lia lui. Că veniau, vedeți dumneavoastră, pețitori câtă frunză și iarbă pe lumea asta, s'o ceară de nevestă. Cine n'a luat drumul spre castelul lui Ciocârlan-Craiu ? Feciori de Crai și de Împărați, sute și sute ; feciori de boieri mari și mărunței, mii și mii, și de al-de noi, ce să mai zic ? Pe bunicul, numai bunica cu vrăjitoare mare l-a mutat dela un gând ca aista.

Și bietul Craiu își pierduse cumpătul, ca găina umbletul. Mă rog, ușor lucru îți pare să închizi și să deschizi ușa cui pleacă și cui vine ? Da' să-i cinstești pe toți câtă cheltuială ! Și m'ăți întreba poate : da' de ce nu alegea pe unul și să puie cruce chinului ? Să vă spun : lesne-i s'alegi din doi, din trei pe unul, dar, dintre atâția, când toți sânt de viță și sămânță, cum focul negru să te legi de unul ? Nu-i așa ? Unul are ochi frumoși, altul are mustăți frumoase, unu-i așa, altu-i pe dincolo, ce-i de făcut ? S'aleagă pe unul, războirea cu ceilalți îi stătea în minte ; s'aleagă doi, trei de-odată, se mânie fata, și-l râdea lumea. Hai să amâne și el de azi pe mâne...

— Că vezi, dragul meu, chiar acuma nu putem

intra în vorbă. Una, că-i prea crudă și aș vrea s'o mai cresc, pe urmă, la o nuntă câte nu trebuiesc : zestrea în casă nu-i gata, și Împărăteasa zice că tocmai la iarnă pune războaie pentru covoare și lăvicere ; al doilea, nici de cheltuială nu prea am, că, uite, an ne-a cam dat înapoi seceta și puțințele parale am strâns. Dumneata mai așteaptă, să mai vedem ; fata asta mi-i de măritat, și tot am s'o mărit, și tot a unuia din voi are să fie, că nici eu n'oi ținea-o să îmbătrânească, nici Vlădica s'o ibovnicească.

Și eu să fi auzit vorbele astea din gura Împăratului, ce puteam face altceva, decât să-mi iau căciula din cap, să mă închin și să-mi iau ziua bună și — să ne vedem sănătoși !

Dar iaca alt rău mai mare, că feciorii toți, purtând nădejdea Liei, nu se mai gândea niciunul la însurătoare cu altcineva decât cu dânsa ; de asta mocniau în ele fetele de pe la sate și târguri, și, să nu spun minciuni, zău, s'o fi prins nebunele de fete pe Lia, așa mai la o strâmtoare, nu știu dacă nu se întâmpla moarte de om ! La urma urmei, văd ele că alt chip nu-i, decât să facă jalbă la Împărat, să-și mărite în grabă odrasla că ele îmbătrânesc cu zile. Fac jalbă, o duc sus, și Împăratul, cu adevărat pus pe gânduri, se hotără să taie pânza. Ochește azi, ocheste mâne, ocheste pe feciorul *Vântului* și-i spune :

— Să vii peste o lună să facem foile de zestre, și, pe urmă, într'un noroc!

Hm! Doamne, Maica Domnului! Vorba ceia: gata, gata, numai să vrea fata, dar, vorba-i, vrea Lia ori ba? Nu vrea, nu vrea, și pace, să se mărite cu un om pământean. Păi atunci cum făcea tată-său negustoria așa, fără să o întrebe? Cum fac și azi unii: dacă-s dela munte, umblă după gineri dela câmp; dacă-s plugari, cearcă să-și mărite fetele pe la târguri; apoi cei dela târguri se înalță mai sus, vor gineri de cei cu slujbe și cu straie nemțești.

Îi spune și Liei Împăratul, și fata rămâne galbenă ca ceara cea curată.

— Că-i frumos feciorul Vântului, draga tatei, și-i mintos, și are averi, și ce n'are!

Și fata tăcea și se întuneca tot mai mult.

Și aicea nu pricep eu un lucru. Cum se făcuse, că Lia se îndrăgise de chipul fără seamăn al Soarelui? Să fi fost pe-atunci Soarele om ca toți oamenii, nu știu; dar de bună seamă că așa era. Și-i era drag Liei Soarele, cum mi-i mie dragă viața, și încă mai mult. Ieșia dimineața în cerdacul curților și îl privea cum suie încet, încet crestele munților frumoși, cum se înalță pe pânza cerului, către prânzul cel mare, și către crucea zilei, unde stă acolo sus să-și vadă împărăția lui,— toate împărățiile lumii,—cum pleacă apoi, și sco-

boară la vale tot frumos, și se ascunde după ză-
rile sfințitului.

Cine poate să fie mai mare pe lume ca Soa-
rele? Nimeni ca el: el dă viață și veselie tuturor;
și mai frumos ca el? Nimeni, că el e podoaba
lumii. Și, după ce nu se mai vedea, sta Lia, fată
de Împărat, până noaptea târziu și se gândia la
ibovnicul ei.

Împăratul o vedea pălind de-o jele, dar, de
priceput, nu se putea pricepe; și nu s'a priceput
până într'o sară, când a auzit-o cântând cântecul
cela care de-abia, de-abia, îmi mai aduc aminte
începutul:

Frunză verde iarba-neagră,
Cântă 'n frunză de dumbravă,
Cânt'o păsărică 'n iarbă;
Trece dorul și mi-o 'ntreabă,
De ce-i tânără și slabă?
Taci, dorule, că ți-oiu spune
Câte-am pătimit pe lume!

și mai încolo nu-l mai știu.

Împăratul și-a închipuit că boala fetei îi pri-
beagă și nu i-a cercat rădăcinile. Feciorul Vân-
tului a venit din nou, și Împăratul i-a adăogat:

— Cam zbârnâie fata, ginere, dar am s'o în-
duplec eu, că nu părintele face după voia fecio-
rilor, ci feciorii se dau după voia părinților; și,
apoi, știi că ursul nu joacă de voie.

— Dumneata du-te acasă, strânge-ți nuntașii și
vino, că oiu pune și eu cele de nevoie la cale.

Cu adevărat, la Curte au început de toate. Bucătăritele s'au pus la cuptoare, s'au trimes vornici după lăutari; mă rog, cum îi datina și obiceiul. Și toți păreau bucuroși, numai Lia Domnița stătea amărâtă și nu scotea nici un cuvânt cu nimeni. O cuprinsese desnădejdea cea omorătoare, care apucă pe omul fără nici un sprijin pe lume. Și ce-i mai rămâne celui singur, decât să-și închidă inima, să se roage și să plângă cu lacrimi icoanelor. Căzut-a fecioara în genunchi înaintea Maicii Domnului, fără putință de a-i grăi cuvânt și a stat îndelungată vreme, cât inima preacuratei Fecioare s'a îndurat și a mântuit-o, dragii mei.

Povestea mea se încheie. Cine n'a auzit și nu cunoaște *Ciocârlia*, pasărea cea cu limba meșteșugită, care se ridică primăvara cântând în văzduh, rugându-se, parcă, la olaltă cu noi, lui Dumnezeu care ne poartă tuturor de grijă? Zice lumea, zic și eu, și cred că Lia, fecioara lui Ciocârlan-Craiu, se întrupează în pasărea asta, cu altă făptură, dar tot cu inima veche, inimă suptă de durere.

Poate că chipul Soarelui nu mai este cel de demult, dar dragostea fecioarei nu s'a schimbat. Asta să ne fie pildă de fire statornică în cuvinte și fapte.

Vrea Ciocârlia să se înnalțe către ibovnicul ei,

dar nu poate, că-i lungă calea până la dânsul; cântă și se ridică, până ce dă de plaiurile *Vântului-turbat*. Vântul o ametește, și Ciocârlia se lasă în jos fără suflare. Așa se întâmplă de sute de ani, și s'o întâmplă încă multe sute de-acum înaintea până când Ziditorul Lumii se va mai îndura și va schimba din rosturile pământului nostru.

(Anzită dela bătrânul Ion Drugan, de loc din Ardeal, mocan în Ali-Beiu-Ceair, din Dobrogea, în toamna anului 1906. ¹)

---

¹ Credință din Țepu, ținutul Tecuciului: «Ciocârlia s'ar ridica până în innaltul văzduhului, dacă n'ar da de Vântul-turbat, care o omoară».

POVEȘTEA LUI PETREA, FECIORUL DE ÎMPĂRAT, ȘI-A RUJALINEI-LINEI

Ce stați voi, dragii moșului, și ascultați mirciunile altora, scurte și urâte, și nu-mi spuneți mie: «Ia grăiește, moș-Toadere, o poveste mare!». Eu, ce-oiu să zic: «apoi, să va spun!», și pe urmă să stau să mă gândesc, pe care, pe care? Hai să'nșir pe cea a lui Petrea fecior înapărătesc, ursitul Rujalinei-Linei, zâna cea biruitoare de zmei.

Pe ce vreme o fi trăit Petrea ista, nu știu, că nici în cărțile vechi nu stă scris, ci eu cred de bună seamă că după Adam. Pe unde o fi trăit, iarăși nu știu, că nici cel care mi-a spus mie povestea nu știa și nici cel ce i-a spus-o lui, și nici alții, și numai Dumnezeu știe pe unde. Dar ce zic: dacă-l chema Petrea, Moldovan de-ai noștri cu bună seamă că era, ori din Ieși, ori de peste munte, ori de dincolo de Brăila.

Tată-său, zic, era împărat și, până la dânsul, alte odrasle nu mai avusese; dar și cu nașterea lui ce-a pățimit, a spune și morților. Trecuseră nouă luni rânduite pentru sarcina femeiască și Petrea nu vra să se nască. Ce să facă împăratul? S'a dus pe la babe, pe la doftori, pe la zodieci—pe unde n'a fost!, dar degeaba. Tocmai la sfârșit, încoace târziu, a aflat și el vorbă că feciorul lui n'are să se nască dacă nu i-a făgădui ceva. Ce anume? Ce-a cere pruncul! Zău, că mare minune și asta! Se duce, sărmanul împărat, și-i strigă:

— Măi băiete, dragul tatei!

— Aud tată!

— Măi, dragul tatei, de ce ne chinuești tu într'atâta, de ce ne stingherești tocmai acum, că uite ni se usucă grâul nesecerat și fânul necosit. N'ai atâta dragoste pentru noi?

— Că de geaba nu mă nasc!

Cum: nu te naști degeaba? Dar de unde ai mai auzit tu că părinții sunt datori să plătească feciorilor încă fiind în pânțele maicei lor, ca să iasă la lumina soarelui? Unde scrie?

— Scrie, nu scrie — plodul de colo —, asta-i treaba mea.

— Și ce vrei, dragul tatei, să-ți dau?

— Mititel lucru! Când mi-a veni vremea de 'nsurătoare, să-mi aduci mireasă pe zina Ruja-lina-Lina, că altfel nu vreau.

Împăratul pică pe gânduri și se gândea. De zâna asta nici n'auzise, și, chiar de ar fi auzit, știa el că o șoimănă ca asta nu se dă prinsă cu una, cu alta. Ba, mai mult, dacă faci socoteala chinurilor, găsești că mai pe șfert nu cântărește dânsa cât te-ai trudit, da' fie frumoasă, da' fie deșteaptă, da' fie cuminte, lucru mai rar firește. Iar, la coadă, îi veni alt cuget, și-i șopti.

— Se prea poate că băiatul meu are acu o nălucă, care i s'o duce mai târziu.

Hai, să-i împlinesc voia și, pe urmă, ce o fi, o fi. Apoi îl întrebă :

— Ei, dragul tatei, ce mai zici ?

— Am zis destul cât am zis, răspunse Petrea, acu mai zi și dumneata.

— Bun : ce ai zis, zis rămâne și de mine. Dumnezeu numai să ne deie sănătate, și foarte le-om împlini cu bine.

Și, cum isprăvi vorba asta, de-o dată împărătesei îi veni greu și greu, și peste puțintică vreme născu pe Petrea cel cu capul împuiat cu toate năzdrăvăniile din lume. Adecă ce credeți că era capul lui ? Nimica toată, un copilaș ca orișicare, cum am fost și noi, lung în trup cât o lingură, cu căpșorul cât o gutue, cu ochii mici ca de broască, și gălăgios. De vorbit, paci să poată rupe un cuvânt măcar, până așa, cam după un an și două luni, când măsă l-a pus la țarc.

Dar îl deosebea un lucru de alții, că era fru-

mos, prea frumos și da semne de mititel a om. Își căuta de joacă prin grădină, prin ograda curții, cu droaia de ploduri ale slugilor din castel. Și creștea, creștea mereu, cum nu s'aștepta nimenea să crească așa de răpede.

Împăratul își uitase, se n'ntelege, de făgăduință, ba încă se lăuda singur, bătându-se cu palma peste frunte, când zicea împărătesei :

— Ei, nevastă! nu-ți spuneam eu c'a fost o nălucire, nu fapt? Hai? Nu m'ai crezut!

— Și nici acu nu cred, îi răspundea împărăteasa. Las' să-i vină rândul și-ai să vezi cum Petrea al nostru are să te încolțească să-i aduci mireasa acasă. Ce? te uiți că-și caută ca orișice copil de jocuri și de școală? Păi stai, că nu mai este mult, n'are decât doisprezece ani acuși, și, dela treisprezece, paisprezece ani în colo, tuturor începe să le miroase a câte toate.

— N'are decât să-i miroase cât o pofti. Nu m'oiu face de răs pe lume, eu, om bătrân, la vârsta mea, să pornesc crăinicind pe coaja pământului să-i aduc lui Petrea pestelcă. Mi-a trebuit odată: mi-am căutat, te-am găsit, te-am adus; i-o trebui și lui, și-o căuta, mulțamească-mi că l-am crescut până acum și l-am ferit de foc și de apă.

Și, cu vorbele astea, s'a curmat cărciobul dintre împărat și împărăteasă, și curmat a rămas pentru multă vreme. Credea fieștecare că

puiul murise în găoace, dar iacă 'ntr'o zi cu soare că Petrișor, fecior mândru și flăcăiaș, dragă Doamne, vine la tatu-so și-i zvârcolește spuza de pe vatră.

Împăratul, scurt: strânge din umeri și se minunează; vine împărăteasa și se minunează și ea. Zbucnește odată Petrea, și pleacă strigând:

— Ce nu mi-au dat alții, mi-oiu lua eu, dacă mi-o ajuta Cel-de-sus și puterile mele, dar, drept vă spun, nu m'așteptam la una ca asta. De voiu trăi, de numele mieu îți mai auzi, de voiu muri, mort voiu fi, că la ce-mi poate sluji o viață stearpă și nu după vrerea mea!

Petrea a 'nceput să lăcrămeze, și împăratul așijderea; iar împărăteasa îl bocea de credeai că se topește; și-l tot ruga într'una:

— Îndură-te de mine măcar, dragul mamei!

Ci Petrea le sărută mâna, își plecă în jos privirile și porni, și dus a fost pentru multă vreme. Dar încotro oare? Spre locurile-acelea pe unde trăiește Zâna Rujalina-Lina, chip prea frumos și neasămuit pe lumea asta și pe cealaltă. Spre care parte a lumii? Nimeni nu știe, nimeni nu-l putea îndrepta pe Petrea într'acolo; iar, dacă-i așa, haide, băete, de aici tot spre Soare-răsare, și vezi ce-i afla.

Merge el cât merge, săptămâni și luni fără curmare, prin fel de fel de locuri cu felurite chipuri de vietăți împânzite, și tocmai într'un

larg de alei un bordeiu în mijlocul unei pustietăți. Bate la ușă :

— Bucuroși de oaspeți ? întrebă el.

— Bucuroși !

Și din bordeiu eși afară un unchiaș minune de bătrân, cu părul pân' la 'ncingătoare, alb, alb ca varul.

— Poftim în bordeiu, nepoate, și te mai hordinește o leacă aici, că știm că vii de departe.

Voinicul a intrat, și a prins sufletul cu te mirice-a găsit de mâncare și o lecuță de apă, iar peste noapte și-a pus capul pe perină mai moale. Moșul îl lăsase în pace, iar, dimineața, îl întrebă de ce-i rostul.

Băiatul îi spune tot cu șir și cu socotintă, căutând să-și facă din toate dreptate lui. Moșul îl ascultă cu băgare de samă, iar la urmă îi zise :

— Greu-i nepoate, tare greu, că, uite, îs om bătrân, dar despre o atare zână ca Rujalina-Lina n'am auzit. Dar să mai aștepți să-mi întreb viețile mele.

Și moșul, puind două degete pe limbă, a prins să șuere ! Codrii au țiuuit, ducând mai departe vestea, și de odată au început să curgă din toate părțile tot felul de dobitoace de cele cu patru labe : mâțe sălbatice, urși, mistreți, lupi și câni de pădure, epuri, vulpi, bursuci și câte feluri toate. Și strigă odată unchiașul la ele să se înșire pe două rânduri ca la oaste. Stăteau în

cap cele mai înalte, pe urmă cele mai mărunte, și tot așa până la coadă, unde erau așezați șoa-recii, broaștele și alte mărunțișuri. Le numără uncheașul și vede că-s toate, le întrebă apoi dacă au vre-o știre despre Rujalina-Lina; dar toate rămân cu gurile 'nceștate. Moșul le dă drumul apoi, și zice către voinic:

— Cu mai mult nu te pot sluji, către zână nu te pot îndrepta, ci un lucru te sfătuesc: mergând înainte, treci, și pe la frate-meu mai mare, că poate ți-o prinde el mai mult bine; na și biciul ăsta, și, când ai vre-o nevoie de un cal, scutură-l.

Petrea pornește din nou pe cale, și merge, și merge prin locuri mai grele decât cele străbătute mai înainte și intră într'o pustietate neagră: dă de alt bordeiu. Bate la ușă, și un unchiaș îi ese înainte. Ce unchiaș? Bătrân de tot săracul, că-i ajunsese barba 'n furca pieptului și părul alb îi bătea genunchi.

— Moșule dragă, mă'i primi și pe mine, să hodinesc o leacă la dumneata?

— Cum să nu, răspunse arătarea ceia de unchiaș; dar cine ești, de unde vii, încotro mergi și pe unde ai mai fost? Iacă te întreb și eu despre toate de odată, ca să nu mă amestec prea mult.

Voinicul îi spune tot ce crezu, și, când ajunsese cu vorba la unchiașul stăpânitor de fiare

sălbatică și tot felul de jigăanii, era prea bucuros iestălalt unchiaș să mai afle câte ceva, că, iacă, erau nouăzeci și nouă de ani de când nu-i mai știa de știre. A sfârșit de spus, a gustat ce o fi gustat, și 'n urmă s'a culcat, să-și mai moaie cele ciolane rupte de osteneală. Iar, a doua zi, unchiașul fiind întrebat anume dacă nu știe ceva de zâna Rujalina-Lina, a fost dat ci-că din umeri și a fost spus :

— De știut n'am de unde ști, dar să-mi întreb vietățile.

Și, șuiărând din degetul cel mic, prinseră văzduhurile să răsune și să se întunece. Se lăsau nori din toate părțile, și de ce oare ? Poi cum să nu se întunece cerul când atâtea zburătoare, câte erau pe lume, veneau toate într'o clipă la stăpânul lor ! Și, plutind în slavă, se înșirau pe neamuri, ca să le numere moșneagul după însemnările lui, iar, după ce le-a fost găsit pe toate, întrebatu-le-a dacă nu cumva au auzit de zână așa și așa.

Toate au strigat că nu știu, că n'au văzut, nici n'au auzit, afară numai de o cioară bătrână, care spuse pe dată o minciună :

— Stăpâne, stăpâne !

Prin multe părți am sburat cu sborul

Și-am călcat cu piciorul

Și de nicio zână n'am auzit, vorbindu-se pe lume,

Pe supt lume,

Supt cerul cu stelele și dincolo de cer,

Ci numai de una frumoasă,

Mintoasă,

Bogată,

Lăudată,

Mândra, grăsanca,

Stanca,

Țiganca !

— Ptiu ! ucigă-te crucea, cioară blestemată, răcni unchiașul ; ce ? Aicea ți-ai găsit să-i dai cu ghiocul voinicului ?

Cioara, rușinată, sbură, iar moșul grăi :

— Nu prăpădi nădejdea, dragul meu, ci pleacă spre frate-meu cel mai mare, poate ți-o sluji cu ceva, iar, până una-alta, na-ți de la mine biciul ăsta, și, când ai avea nevoie de dânsul, scutură-l.

Voinicul se plecă pân' la pământ în fața moșului, și plecă mai departe, și merse, și merse : în urmă, urma să i se șteargă.

Dar până unde a mers fără de curmare ? Pân' la fratele cel mai bătrân al celorlalți doi, bătrân și uscat, care sta culcat pe fundul unei cofe, așa ghemuit cum îl ghemuise veleatul, cu capul pe glesnele picioarelor, iar, pe dedesupt, pe așternut de păr din capul lui, ca să nu-l doară coastele, — păr mai lung cu trei coți decât dânsul, și alb ca lumina.

Petrea bătuse la ușă, dar, pentru că nu-i răspunsese nimenea, intrase înlăuntru, unde lesne a înțeles că geaba-i să mai aștepte întrebarea. S'a uitat la unchiaș, și unchiașul atâta doar a

făcut, că și-a cutremurat o lecută trupul de pe oasele picioarelor, l-a privit în ochi ca și cum l-ar întreba : cine e și ce anume caută prin pustietățile acelea. Băetanul, înțelegându-i firea, s'a apucat de înșirat și i-a spus toate câte înșirase și la ceilalți doi frați ai lui ; de cari auzind scândura aceia de om, tare s'a fost bucurat, că nu știa nimic de dâșii, de nouă sute nouăzeci și nouă de ani în cap. Pe urmă a fluerat și el cum o fi fluerat, și cât ai bate din palme n'a trecut, că îndată au început să curgă de prin toate ungherele lumii tot felul de gânganii mărunte, muște și lăcuste, greieri și țânțari, viespe și albine, bondari, tăuni, strechii și felurite soiuri de gândăcărime, că cine se află să vi le poată înșira pe toate !

Unchiașul numai cât s'a uitat la el, și-a zis :

— A, bată-te norocul să te bată, albină rătăcită !...

Dar n'apucă bine să-și sfârșească vorba, când iacă și albina ceia de-abia, de-abia venia sburând într'o aripă.

— Ce ai și de unde vii ? o întrebă uncheșul, iar de Rujalina-Lina ce mai știi ?

Și-i răspunse albina cea beteagă :

— Stăpâne,

Stăpâne,

Am fost la Rujalina-Lina,

Și i-am văzut grădina,

Mare și 'nverzită

Și cu frumoase flori înflorită !

Și, puindu-mă pe-un trandafir, suflat-a Rujalina-Lina cu sufletul înfocat, aripa mi-a frânt. Departe-i de-aicea, și nici prea-prea.

Voinicul multămi moșului de găzduire, și moșu-l dărui c'un alt biciu, pe care trebuia să-l scuture la nevoie, și apoi porni la drum alături de albină.

Și-a mers, și-a mers, până când, într'o vreme, stătu în loc și se uită în ochii albinei, și-o întrebă :

— Mai este ?

— Mai este ! Că nici noi nu suntem la mijloc de poveste !

Iar, într'un târziu, au ajuns pe-aproape. Mai întâiu a început să ispitească lumea despre zână, că ce-i, cumu-i, bună, mănoasă, ce fel ? Și din toate întrebările s'a dumerit Petrea că Rujalina-Lina-i fudulă. Păi cum să nu fie, dacă-i zână ! Auzi dumneata, vorbă.

— Dar pe mine oare m'a primi să stau o leacă cu dânsa la vorbă ?

— Ce ? Te-a ferit Dumnezeu de-așa noroc ! Uite eu, îi spunea o slugă, de câți ani o slujesc, și de-abia dac'am văzut-o de trei ori. Nu ! Dar, dacă ți-i, hai pe-acolo s'o cunoști ; uite, rămâi ici la mine ca ajutor, să păzim porcii împreună, că poate să poci vr'odată s'o vezi.

Hm ! De nevoie și Gligore bea agheazmă, că ce naiba să faci alta ! S'a prins Petrea slugă la slugă zânei, și slugă a rămas. S'a dulmăcat și el

că-i greu să răzbați pân' la un om care nu te cunoaște nici din nume, nici din vedere. Să fim drepți, dacă a lăsa ei ușa deschisă oricui, câți nu și-ar întinde botul! Eu nu știu, dar să'ntrebați pe cei cari știu: la Curtea domnească nu-i tot așa? Tot așa, cred.

Ei!

Petrea păzea acuma porcii și și trăgea cu urechea la câte una, alta, până ce, într'o zi, în urmă târziu, auzi că, Dumineca ce venea, zâna pleacă la o horă mare într'un sat, unde aveau să vie și alți feciori de împărați, și crai și zâne și multă ciocoime. Se hotărî dară să ceară și el voie dela porcarul cel mare, să se ducă și el. Porcarul l-a învoit, și-a doua zi, după ce zâna pornise, luă și Petrea biciul moșneagului cel tânăr, și-l scutură. De-odată răsări ca din pământ un zmeu de cal cum nu se mai află, frumos închingat și cu un rând de straie de argint pentru Voinea.

Pe el, și mână băiete de-o ajunge și-o întrece, și mai cu seamă de-o pune pe gânduri, că prea ai cu ce: cal frumos și straie scumpe cum nici Alexandru Machedon nu cred să fi avut. Tot mai trebuie?

Și, când a zbierat odată, și când a trecut pe lângă zână, zânei de-odată i-a făcut inima sfârr!, și-atâta.

Au ajuns, pe urmă, la horă amândoi, tocmai când se isprăvisе lumea de venit: fețe mari din

toate părțile lunei. Toți se vânzoleau încoace și încolo, să înceapă hora ori să mai aștepte, dar cine s'o pornească? De-odată s'au uitat toți cum zâna Rujalina-Lina pășește cătră voinicul cel străin îmbrăcat tot în argint, că-l ia de mână și-l pofteste în joc. Băietul se preface la început rușinos, dar vorba ceia: de rușine nu-i rușine, mâncau lapte și cu pâne. Pe urmă, lângă ei s'au prins alții și alții, și așa câte unul și uuul, pân' s'a umplut bătătura satului.

Și-a jucat tineretul mult, și hora s'a stricat, și alta s'a făcut mai mare și mai frumoasă, și-a treia încă mai. Toate fetele se uitau la Petrea, dar Petrea sta cuminte și juca, și se uita în pământ, iar zânei îi venea să-l sărute, de cuminte ce era: Mă rog, e destul de greu să-ți ții cum-pătul într'atâtea ispite... Petrea se ținea tare.

Supt seară s'au despărțit toți horanii, când zâna l-a întrebat de unde-i:

— De departe-s tare, dar acuma-s hăt încoace! Dădu pinteni calului, și calul tot în zbor pân' s'a lăsat domol între cotetele porcilor.

A doua Duminecă, se vesti horă încă mai mare, unde aveau să poftescă și capetele a două rânduri de împărați. Zâna a plecat de dimineață, iar după ea, cât coleă s'o ajungi, și Petrea-flăcăul, călare pe calul dăruit de al doilea moșneag, îmbrăcat în straie cu totul de aur. Dar ce fel de cal? Unul de credeai c'a mâncat foc, nu altceva

iar dacă nu mă 'nșel avea chiar două inimi într'ânsul.

Ca să vă mai spun acu ce s'a mai întâmplat. Pe zâna Rujalina-Lina, Petrea a jucat-o mai cu drag de cum o jucase 'n Dumineca trecută. Că, vedeți, dumneavoastră sunteți doar niște ploduri cu caș la gură, și tot înțelegeți că una-i a juca și alta-i a juca pe cine-ți place. Zic, a jucat-o cum nu se mai putea altfel, iar, seara, la despărțire, s'au fost sărutat.

— De unde ești, voinice? l-a întrebat zâna.

— Am fost aproape de dumneata, dar acuma-s încă mai aproape; mai am o leacă și — și când a zis vorba aceasta, în nouri, băiete, că se făcuse seară, și porcarul l-a fi căutând mult și bine. Cum a ajuns, a dat drumul calului și s'a dus unde-i era treaba.

Mai trece o săptămână, dar cu greu. Zâna sta toată ziua gânditoare și se frământa cu mintea: ca să poată pune mâna pe feciorul cela care stătea așa de aproape de dânsa!

Iar, când a venit seara de Sâmbătă, chemat-a zâna pe florar și i-a poruncit să-i facă două mănunchele de flori la fel, căci a doua zi trebuia să fie hora de-a treia, unde aveau să poftească și împărații de peste trei rânduri de granițe. Acolo, în fața tuturor, Rujalina-Lina avea să puie mănunchiul de flori în pieptul feciorului drag.

Duminecă, a doua zi dimineața, zâna a plecat

la horă, iar, după dânsa, Petrea, feciorul de împărat, scuturând biciul dăruit de moșneagul din urmă, s'a pomenit c'un cal năzdrăvan, cu trei inimi în el. Era așa de frumos, cum nici nu credea să mai fie altul la fel pe lume; pe de-a-supra, îi mai aducea apoi și un rând de straie de aur bătute numai și numai în pietre sclipitoare. Mă rog: să-l fi văzut și te-ai fi minunat: «măi, om e-aista, ori vr'o bucățică ruptă din soare?».

Chiar așa se minuna și lumea adunată la horă, în frunte cu zâna Rujalina-Lina, care, ieșind din rândul feților de împărați și crai, păși spre el să-i anine la piept mănunchiul prea frumos de flori.

Apoi s'au pornit jocurile; și-au fost așa de mândre, că tuturor li se desprindea inima și cârteau împotriva lui Dumnezeu c'a mai lăsat și sfârșit pentru zile așa de dulci.

— Al cui ești tu, voinice? îl întreabă zîna, că, vedeți, trebui să se despartă de el și, știindu-i urma, îl putea căuta.

Iar flăcăul îi răspunse:

— Am fost al tău, înainte de a fi al tatei și al mamei, iar acuma-s tot al tău, când ei sânt așa departe de mine!

Auzise și zâna povestea celui făt de împărat care nu voise să se nască, până ce nu i-a făgăduit-o pe dânsa, dar de atuncea trecuse cinci-

sprezece-șeisprezece ani, și 'ntr'atâta vreme, câte nu vin și câte nu se duc, câte nu se prefac! Acum își aducea dară bine aminte.

— Tu, ești Petreo?

— Eu, Rujalină-Lină, zâna badei, eu!

— Tu în carne și oase?

— Eu!

— Alei Petre! dragul meu!

Așa!

Pe urmă s'au pornit amândoi spre casă drăgostindu-se, au ajuns, au lăsat să treacă zilele una câte una, și, la săptămâna, au pornit crainici către toate împărățiile, vestind pecum că 'n cutare zi cine vrea să poștească la nuntă. A cui nunta? A lui Petrea fecior de 'mpărat și a zânei.

Sorocul s'a 'mplinit, lumea de pe lume a venit, și nunta a fost așa și-așa, cum o doresc eu tuturor fetelor și flăcăilor cari m'ascultă.

După nuntă, două-trei zile de buimăceală, și, apoi, apa la matcă. Câte treburi nu sunt într'o împărăție! Uliu! să mă ferească Dumnezeu să m'aleagă pe mine Moldova, ca împărat! Nu! Că unul vine și se roagă să-l scutești de bir, altul vine și-ți spune c'ar vrea să se facă popă, altul că n'are fâină 'n sac, altul vine cu șapte rânduri de lacrimi împotriva unuia care i-a fost furat un sân de mere, și câte câte! Și astăzi Domnitorului îi vine lesne, că are multe slugi, dar

atunci nu erau nici primari, nici notari, nici zapcii!

Petrea, dă, de deștept, deștept era, dar nu prea știa el rânduiala unei împărății nouă ca aceia a Rujalinei-Linei, că pică omul dintr'un copac și tot stă o zi, două, să se desmeticească întâi, dar mite când te trezești obləduitor de noroadă. Las' că-l mai ajuta și zăna, dar oricât!...

Așa, se 'ntâmplă că 'ntr'o zi dânsa plecă de parte, undeva, să facă o ispășie pentru o stricăciune. Pe Petrea îl lasă acasă, și-i spune ce să facă și ce nu, adecă să facă ce-a voi, numai un lucru nu: să nu intre în cutare odaie. Pe urmă ea s'a dus.

Acu, sta împăratul tânăr și se gândea la odaia ceia. Ce-a fi înăuntru pân' pe-acolo! De ce să nu umble înăuntru? Dacă ascultă, înseamnă că are inimă de iepure într'ânsul. Ba nu: are să umble; și, scârțt, întoarce cheia în ușă, și o deschide în lături,—și vede, ce vede?

În mijlocul odăii un poloboc nou cu doagele de-o șchioapă, prinse 'n trei cercuri late și groase. Apoi, cercetându-l de jur împrejur, aude un glas dintr'ânsul:

-- Voinice, voinice, oricine ai fi tu, dă-mi o cofă de apă să beau, că m'oiu ruga de cei că-rrora le-ai greșit, să-ți ierte un păcat.

Și, lui Petrea fiindu-i milă, i-a dat pe vrană o-

cofă de apă; îndată o a supt-o cel din lăuntru și într'atât s'a umflat, că de-odată un cerc: pliosc!

— Sprijinitorul meu cel plin de suflet, adăogă pe urmă glasul, fă-ți pomană cu mine și mai dă-mi o cofă cu apă, că mă omoară setea. După care rugăminte, feciorul de 'mpărat îi împlini cererea, și îndată auzi pocnind și al doilea cerc. Pe urmă, cel din poloboc se mai rugă odată, și, dobândind și a treia cofă de apă, o sorbi dintr'o sorbitură, și, umflându-se din nou, crăpă și cercul din urmă; iar, din grămada de doage, răsări de-odată un zmeu, care strigă:

— Păcat mare aș face dacă te-aș omori, că mare dușman îmi ești, dar și mult bine mi-ai făcut. Cuvine-se să te las să trăiești.

Nu mult după asta s'a întors și zâna din țară, și, când auzi de trebușoara care o făcuse bărbatu-său, să-și puie mânila în cap, și mai multe nu! Dar vorba ceia: capul face, capul trage, și ce-ți faci tu, nici dracul nu-ți desface. Așa și Petrea-Voinicul: s'a descurca el de unde a intrat, ce mai încolo și 'ncoace!

Într'o bună dimineață ne pomenim cu el îmbrăcat în straele de argint călare, pe calul cu o inimă, iar, în fața lui, zmeul călare pe calul lui cu patru inimi.

— Măi, dragul meu! zice zmeul: trupul omului îi scump și nu-i lucru de laudă când se chirdo-sește de geaba. De ce să ne ucidem noi, când

am putea să ne încercăm noroacele puind față în față caii noștri, iar noi să stăm de-o parte! Vrei așa?

— Vreau, răspuse Petrea, slujitorul lui Zmeul-Împărat, care luase din nou de nevastă pe z Rujalina-Lina, doamna florilor, iar pe Petrea, cel cu atâta slavă împodobit, îl așezase din nou ajutor de porcar, cum fusese și mai înainte.

Și, cum spun, caii se prinseră la luptă, mușcându-se cu gura și izbindu-se cu picioarele, iar, la urmă, amar mai plângea zâna, iar Petrea se întristă adânc, când își văzu calul răpus.

— Acuma, vorbi zmeul, ar trebui să te omor și pe tine, dar știu că pentru binele ce mi l-ai făcut, dator îți sânt să-ți iert trei păcate. Păcat e acela când sluga se ridică împotriva stăpânului său : păcat fie, iar din partea mea iertat rămâi.

Mai trece câtă-va vreme, și inima lui Petrea se umple din nou de năduf, gândindu-se la câtă muncă și chin pân' ce-a fost să pună mâna pe zână, și acum în mâna cărui suflet se află! Mult blăstămat-a el norocul și ceasul când s'a dus s'adăpe zmeul din poloboc și nu l-a lăsat mai bine acolo, și, încălecând pe-al doilea cal, cel cu două inimi, dărunit de-al doilea unchiaș, porni din nou vârtejios împotriva zmeului, dar și calul aista peri, cu toate că s'a fost ținut bine până la o

vreme. Ce să faci tu cu alt cal care avea cu două inimi mai mult ca al tău ?

Și Petrea iar s'a fost îngândurat, și zâna tot cam pe-acolo. Dar ce-și zicea Petrea :

— Calu-i cal și omu-i om, și la urma urmei tot am nădejde 'n mine.

Iar peste câtă-va vreme răsări înaintea zmeului cu calul de-al treilea, care avea încă c'o inimă mai puțin decât harmăsarul zmeului. Și vânjoleala între ei s'a început, și a fost așa de amară, că însuși calul zmeului pică ostenit în două picioare, dar, sculându-se, îl dovedi cu gura și-l răpuse. Zmeul îi iertă și al treilea păcat, cu toate că păcat n'ar trebui să se numească, de oare ce păcat se cheamă numai greșeala făptuită împotriva lui Dumnezeu.

Ce-i mai rămânea acuma feciorului de făcut ? Nimic alta decât să-l ispitească pe zmeu de unde are calul cu patru inimi, să meargă să-și capete și el unul, și, pe urmă, ce-a fi, să fie. Dar cine putea să-l ajutore la trebușoara asta decât zâna singură, la care zmeul ținea ca la ochii lui, și căreia i-ar fi spus și câți peri are în cap ?

Zâna, cu ni-ni-ni, cu na-na-na, cu : frumosul meu, voinicul meu, îl înșelă, și zmeul îi spuse toate celea ; pe urmă zâna i le 'nșiră lui Petrea, și pe acesta îl vedem pornind într'o zi de la Curtea lui Zmeu-Împărat și a Rujalinii-Linii, și ducându-se în lumea largă, unde alte greutăți îl

așteptau. Dar zmeul de data asta nimic nu prinse de veste,— că și din povestea noastră mult mai este!

De, așa om tare, mai zic zi eu; că nu-i tare cel cu trupul de piatră, iar, când își vede gândurile împlinite, se pălește și se moaie ca o lumânare de ceară la căldură, ci cel care, apucând pe-o cărare, merge cât e bine, iar, când cărarea i se înfundă, nu se întoarce înapoi ca gândacul din vârful părului, ci-și așterne el drum picioarelor mai departe.

Ci să lăsăm acu' vorba de-o parte: la ce i-ar fi slujit lui Petrea atâta osteneală, culegând mererele de aur și dându-le apoi altora? Nimica toată. Înnainte dar cu Dumnezeu: te ajută și la lucruri mai așa, când ai vrere în tine.

Merge el cât merge,— cât nu știu: mergea undeva, și până acolo nici dânsul nu știa cât are să mai facă. Printr'o pădure, iaca un lup șchiop urlând. Petrea, ca om milos, îl întreabă numai decăt, că ce are?

— Ce să am! răspunse lupul; iaca, luptându-ne noi cu ceata lupilor din Împărăția Zmeului, mulți din noi au rămas morți și mulți schilodiți. De asta, rogu-te, voinice drumet, ucide-mă, ca să nu mă mai chinuesc de geaba!

— Ba nu, răspunse Petrea, că treaba asta orișicine ți-ar putea-o face, ci pe mine nu mă știi cine sânt.

Apoi a fost scos, ci-că, niște doftorii dintr'o geantă și, ungându-l și legându-l pe lup, va să plece mai departe; dar dihania, simțindu-se dintr'o dată mai bine, grăi către voinic:

— Mare bine mi-ai făcut, trecătorule, mare bine să-ți fac și eu: na-ți iste trei fire de păr, și, când ăi avea nevoie de mine, aprinde-le. Ai înțeles?

Și lupul, sforăind, intră în pădure, iar Petrea nostru porni mai departe.

Mult mai merse el, dar anume câte săptămâni, n'am de urde să vă spun. Știu c'a trecut peste munți înalți, și peste termuri de mare, iar, mai târziu, poposind într'un ostrov, numai ce-auzi:

— Voinice, voinice, fie-ți milă de mine și zvârle-mă 'n apă, ori ucide-mă, că de multă vreme cu grea osândă mă chinuiesc. Că, uite cum și uite cum, am avut războiu noi, toți peștii părților de ape din cuprinsul Împăratului nostru, cu ceilalți pești din cuprinsul lui Zmeu-Împărat. Pe ei i-am doborât, dar și de la noi au perit mulți; eu am rămas aici pe mal, și nu mai pot.

Și grăi Petrea:

— De ucis, lesne mi-ar fi, dar una ca asta n'oiu face-o, ci mai bine te-oiu unge cu doftorii, și te-oiu zvârli în apă, să trăiești și să vâcuești.

Și, ungând-o, mreana simția cum durerile i le lua cineva cu mâna; iar peste puțin îi zise:

— Voinice, voinice, mare pomană ți-ai făcut

cu mine, că, ce bine mai mare poate să fie acela decât atunci când dai zilele primejduite cuiva? De asta, când poate-i fi și tu în nevoie, să te gândești la mine; na-ți iști trei solzi, și arde-i, și eu oiu fi înaintea ta.

Petrea îi luă, și-i puse bine, alături cu cele trei fire de păr ale lupului, și plecă mai departe, tot mai departe, spre locuri nespuse în carte.

Sta el acuma și se gândea în gândul lui, și-și zicea :

— Vezi, omule, ce pacoste mare-i peste toată lumea, când pe scaunul unei Împărății stă un neghiob; că, dacă-i păcătos el, nu numai că oamenii Împărăției lui nu trăiesc bine între dânșii și nici cu cei din Împărățiile vecine, ci caută să se doboare unii pe alții, dar încă nici fiarele codrului și nici peștii apelor nu se pot împăca. Atâta știu și văd până acuma, dar cine știe ce-oiu mai întâlni!

Cu drept, dară, se gândea așa voinicul, că nu făcu zece pași mai mult, și văzu pe pământ, doborât de moarte, un vultur.

— Ce ai, vulture?

— Ce să am, voinice trecător! ia, ia, greu și amar, că, uite, zac îndurerat, și nimeni nu vine să mă scape. Și n'ar fi lucru greu... Noi păsările n'avem doftori, dar mult mă mir cum până acuma nimeni din câți au trecut pe-aici, nu s'au îndurat să-mi deie cu piciorul și să măucidă!

Iar Petrea, ascultându-i vorbele, într'atâta s'a înduioșat, c'a scos doftoriile lui și, spălând rănila vulturului, le obloji, i le unse și i le legă. Iar vulturul, simțindu-se mai ușurel, îi grăi :

— Mare pomană ți-ai făcut cu mine ! Și, pentru că binele ista se răsplătește, uită-te la mine : oricât de voinic și de norocos ai fi tu, tot ți se poate întâmpla câte una, și mai ales de-acum încolo, când te vâd pornit spre tărâmurile babei Ranta-Clanța. Așa-i ?

— Așa-i.

— Atunci, na-ți aste trei pene, și, când ăi avea nevoie de mine, aprinde-le, că te-oiu putea sluji și eu cu ceva.

Voinicul le luă și, mai mergând puținel înainte, intră în ținuturile babei Ranta-Clanța, babă avănită și cătrănită la suflet.

Ce era cu baba asta ? Ia o babă ca multe babe și iapa ei, pentru care se dusesse vestea până la marginile pământului, avea darul că făta în toată noaptea câte un mânz năzdrăvan. Toate bune până aici. Dar ce-și zicea baba ? « Măi, cui n'or fi trebuind cai năzdrăvani ? Zmeilor, crailor, feciorilor de împărați, oamenilor aleși de Dumnezeu și câtor alții ! ». Pe urmă, își mai zicea baba : « ce dulce carne or fi mai având iștia, crescuți numai cu bunătăți și zahar ; dar vorba-i de geaba : nu poți lua pielea omului ». Pentru asta, baba a născocit o drăcovenie : anume, a

dat veste că ea dă pe ales câte un mânz celui care s'a 'ncumeta să-i păzească iapa trei nopți de-a rândul și i-o aduce-o dimineța acasă. Cui a zice că poate, și n'o izbuti, baba are drept dela Dumnezeu să-i taie capul. Ei, dar nu era numai atâta :

Pe de altă parte, baba învăța iapa să se prefacă în fel de fel de gângănii și să s'ascundă, ca să i se prăpădească urma. Da' ați zice dumneavoastră acuma: «da' dacă cel care-o păzea nu se deslipea de lângă dânsa, iar când o vedea că se preface, se ducea acas' și spunea babei: Păi stăi, cataroiule, că vorba noastră ne-a fost să-ți păzesc iapa, cât a fi iapă, dar, dacă ea are obiceiul să se schimbe în chip de pădure, ori de mare, ori de șerpe, și-o intra în pământ, cine focul negru să se ducă după dânsa?». Așa-i, dar baba avea grijă să trimită somn celui care pleca sara cu iapa și, adormind, jigania pierea și se 'nfunda, unde nici cu gândul nu gândeai. Voinicosul se scula dimineța, o căuta 'ncoace, o căuta 'n colo, și, la urmă, ia-o de unde nu-i. Și, de aici, hai cu bucurie la babă : baba-i tăia capul, și treaba gata !

Să vedem acuma ce s'a 'ntâmplat cu voinicul nostru.

Merge și ajunge la casa babei Rânța-Cranța, și bate la ușă. Baba eși. Și, dacă Petrea n'ar fi știut mai dinainte ce pòlimă de femeie era, nu știu

zău de n'ar fi luat câmpii. Mă rog : cine poate să steie supt un coperiș cu diavolul ? Dar încă cu baba ceea, cu nasul de două palme domnești, c'o gură pân' la ceafă, cu trei dinți în gingii, și gheboasă, și pocită, mă rog : s'o iei în brațe și s'o săruți.

— Bună-ziua, mătușă, îi dădu Petrea ; știi la ce-am venit ?

— Știu dacă mi-i spune, îi răspunse băbușca.

— Am venit să-mi dai și mie un mânz. Hei, ce zici ?

— Cum nu, cu dragă inimă, dar, de pomană, nu, că nu cred să-mi pue Dumnezeu pe lumea cealaltă câte un cap de cal ori câte un picior pe masă ; ș'apoi, eu nu sânt nici așa de bisericoadă cum mă crezi. Dai, ai ; de geaba nu ; îmi faci o slujbă, te slujesc și eu ; altfel, nu te mai aținea.

— Dar cē slujbă aș putea să-ți fac, mătușică dragă ?

— O trebșoară tare ușoară : să te duci să-mi păzești iapa trei noți, că, vezi dumneata : acu-i vară, și, dac' aș scoate-o ziua la păscut, se bate tot timpul de muscă, și nu poate ciuguli nimica ; așa, noaptea, cum îi răcoare, tot mai prinde câte ceva. Pe urmă, trebuie să știi că iapa mea îi blândă ca o oaie și nu fuge ca alte gloabe de cai. Dar asta, dă, să nu crezi c'are să stea țin-tuită unde-i pune-o. Apoi, drăguliță, trebuie să

mai știi că iapa mea fată 'n toată noaptea câte-un mânz și, de asta, mă supăr foc atuncea când păzitorul nu se ține de slujbă. Pentru mine îi scurtă vorba : îi iau capul, și pace ; mai rău e pentru dânsul. Ei, acuma știi cum stă târgul ?

— De, răspuse flăcăul, știi ; ți-oiu păzi iapa trei zile, dar, pe urmă, să-mi dai noaten într'ales, că altfel nu mă 'nvoesc.

— Pe care l-ai vrea, băete ; harmasarii mei îs de-opotrivă de buni, cu câte douăsprezece inimi într'ânșii ; din pricina hranei numai, unii îs mai slabi, alții mai grași, că, de frați, frați cu toții sânt, numai că unul prinde mai multă carne pe el, iar altul mai puțină.

Și, sara, Petrea s'a dus cu iapa. S'a dus, a ajuns unde-l trimesese baba, și acolo s'a pus jos. Avea de gând să steie toată noaptea treaz, ca să vadă ce s'o întâmpla ; ei, dar baba acasă nu stătea de geaba.

Acu, aici, nu prea știu eu bine cum vine vorba : unii spun că baba, rămânând în cocioaba ei, se apucă de vrăjit somnul, care venea îndată, și pe urmă îl trimetea să cuprindă pe cel ce-i păzea iapa ; alții spun că baba Ranta-Clanța dădea păzitorului, de cu sară, un fel de mâncare făcută cu *somnoroasă* și alte bolmoaje, așa că, numai o fărâmură să fi gustat din bucatele celea, și mort erai până a doua zi în zori, când tot baba te descânta să te trezești.

Dar, la urma urmei, ce ne pasă nouă de meșteșugul ei? Destul c'a făcut ce-a făcut și pe Petrea voinicul l-a adormit, iar iapa, schimbându-se, s'a dus dracului de pomană.

A doua zi, dis de dimineată, când se scoală Petrea, și când își văzu isprava, își puse mâinile 'n cap. Dar cu ce era el vinovat! Stătea și se gândea. Ce era să facă el în singurătatea ceia, fără margini, fără pic de sprijin la nimeni!

De-o dată își aduse aminte de lup. Scoase cele trei fire de păr și le-aprinse, când iată că-i ră sare înainte un lup, ca din pământ.

— Ce-mi poruncești, stăpâne?

— Ia să-mi aduci ticăloasa ceia de iapă, dacă vrei.

— Ei, stăpâne, stăpâne! Lesne-i de zis, dar și mai lesne-ar fi de făcut, dacă iapa babei Rânța-Cranța ar fi mai la șagă. Ci tot să ai nădejde c'ai să poți pune mâna pe dânsa. Ast' noapte, după ce-a fătat, iapa s'a prefăcut într'o lupoaică cu puiul după dânsa, și așa s'a amestecat între noi. Hai în pădure, și, când a trece pe lângă tine noaja de lupi, dă lupoaiicei care-o fi în fruntea noastră cu căpăstrul ei în cap, și ai să vezi ce-o fi.

Apoi lupul peri, și voinicul plecă spre pădure. La el avea căpăstrul epei cu care o adusese de acasă și cu care trebuia s'o și ducă.

Cum ajunsese în pădure, mai stătu ce mai stătu,

și de-o dată aude: dup! dup! dup! și hau! hau!
S'apropia pe semne noaja lupilor. Și chiar așa
și era: un lup mai mărișor în frunte, un puiu
după el, și pe urmă norodul tot. Îi lăasă Petrea
să se mai apropie și, când îi vine bine, pleosc
cu căpăstrul epei în cap, și lupul din frunte și
cu puiul de după el se prefac la loc în iapă și
mânz.

Când au văzut celelalte dihanii minunea asta,
s'au fost spăriet ci-că grozav și au împănat în
grabă câmpurile și pădurile. Petrea pune căpăstrul
în capul gloabei de iapă și pleacă cu dânsa
spre casa babei. De departe s'auzea cum baba
Ranța-Cranța își ascutea securile și cuțitele, și
dovadă despre asta, că-i așa, nu-i altul mai de-
aproape decât Petrea, care le-a și văzut, lăsate
acolo de baba înspăimântată, când l-a fost văzut
viind cu iapa de căpăstru.

— Bună dimineața, mătușică! Iacă-mă-s venit
cu iapa.

— Îhî!

— Ce mai faci, ce-ai mai visat ast' noapte, că
eu n'am putut închide un ochiu din pricina
grijii și-a țânțarilor!

Baba tăcu. Petrea duse iapa la grajd și plecă
să mai vadă ce mai era prin prejurimile celea.
În vremea asta, baba intră la iapă cu greu cio-
mag de oțel, s'o muștruluiască și s'o 'nvețe minte
pe iapă să nu mai facă ce-a făcut. Noi, la urma-

urmei, să stăm drept și să judecăm : ce era vinovată biata iapă să mănânce bătaie. Ei, dar zi-i baba Rânța-Cranța și las'o 'n pace ciorilor.

Trece ziua, și sara iar pornește voinicul. Dar, acuma, baba se hotărî să-i trimită somn mai mult. I-a trimes, Petrea a adormit ca un butuc și, a doua zi de dimineată, ia iapa dacă ai de unde ! Ce să facă, încotro s'apuce ? Noroc că-și aduce aminte de mreană ; își scoate cei trei solzi dăruiți și-i aprinde. Și se uită el jos : vede o mreană ; de unde răsărise acolo, nici el nu știa.

— Ce-mi poruncești stăpâne ? grăiește peștele de colo.

— Ce să-ți poruncesc, ce nu ! Vrerea mea cea mare ar fi să văd pe baba Rânța-Cranța cu gâtul sucit, dar, chiar acuma, tot nu. Aș vroi să știu unde-i diavolul de iapă.

— Poi, unde să fie ! răspunse mreana ; s'au prefăcut între pești, ea cu mânzul ei de eri și cu cel de azi. Dacă vrei s'o mai căpuești, ascultă-mă ce te-oiu învăța. Ia-i căpăstrul, du-te la mare și așteaptă pe dinainte un cârd de pești. În frunte are să fie unul mai mare, cu doi puișori după el : să știi c'aceia-s bogăția babei. Dă-i cu căpăstru 'n cap, și pune mâna pe iapă ca să nu se miere.

Petrea făcu întocmai cum îl învăța mreana. Merse la mare, și acolo mult nu așteptă. Îndată văzu valuri pornind spre dânsul, și din valuri un

pește mare și gras eșind, cu gura căscată, iar, după el, alți doi pești mai mititei; și, după dânșii, toate soiurile de pești. Flăcăul își pregătește căpăstrul, și, când fruntea peștilor ajunse 'n dreptul lui, Petrea îl trăsni cu căpăstrul în cap. Pe dată văzu înaintea lui iapa și cu cei doi mânji frumoși, cu cari în urmă plecă acasă, să ducă babei bucurie mare.

În ziua aceia baba Ranța-Cranța nu mai ascuțise nici securele, nici cuțitele, că văzuse și eri pe dracul, iar acum își aducea aminte de vorba ceea: la pomul lăudat, să nu te duci cu sacul mare și că-i mai bine să stai tu pe lângă casă, cum păți și baba. Când văzu pe Petrea că intră 'n bătătură cu iapa și cu mânjii, cerul a picat asupra ei. S'a făcut neagră ca tăciunele, și de mânie prinse motanul la bătaie, pentru că-i spărsese acu nouă ani o oală fără toartă.

— Bună dimineăta, mătușică! Ce mai faci, ce mai robotești? Vezi, cât de sătulă ți-am adus odorul; iar, în gândul lui: «mâncatu-l-ar fi fost lupul și toate leoatele câte sânt».

Baba tăcu întâiu, iar pe urmă, ca să nu-și deie pe față amarul, îi răspunse și dânsa 'ncet:

— Apoi, văd!

Băetul mai plecă încoace și încolo, dinnadins ca să deie babei răgaz, să-și mai verse din focul sufletului pe spinarea bieteii iepe, că, altfel, ce te crezi?: omul, la mînie, pică 'n nebulie și, din

bun teafăr, fără vină, te pomenești gătit și pus la fiert în căldare.

«Las'o să se mai potolească o leacă», își zise băetul și, într'adevăr, s'a și potolit, dar cu greu. Pe iapă, într'atăta și-a bătut-o, c'o auziai nechezând cale de-o poștă; svârlea cu picioarele în colo și 'ncoace, de credeai că trag tunurile.

Dar zâna zilei cine-o poate ține 'n frâu! Soarele se lăsă 'ncet, încet, sara veni, și Petrea plecă pentru cea din urmă dată cu odorul babei la păscut. Își luase mâncare, tot, un sac de-așternut pe jos și perină de pus la cap, că vedea el bine că nu-i prea cătau ochii a soare. Cum a ajuns pe islaz, s'a culcat, și din somn nu s'a trezit decât a doua zi, când luceafărul de dimineață stătea frumos de-asupra zărilor cam de două suliți și jumătate. Unde-i iapa babei cu cei doi mânji fătați eri și-alaltăeri și cu altul din astă-noapte? La dracu 'n praznic, că, altfel, unde crezi!

Petrea-și scoase penele de vultur, și le-aprinse; din văzduh i se lăsă înainte o pasăre, întrebându-l:

— Stăpâne, ce dorești?

Și-i răspunse flăcăul:

— Aș vrea să căpuesc din nou iapa babei și s'o due acasă.

Iar vulturul sfârși:

— Drăcoasa de iapă cu trei mânji, mânioasă grozav fiind, pentru c'ai găsit-o și pe pământ și

pe apă, schimbatu-s'a în pasăre și s'a amestecat cu vulturii și toate sburătoarele văzduhului. Dumneata, ai să te sui pe mine, să te ascunzi în penele mele, iar eu am să mă urc în sus, să-mi pot face ochii roată și să văd către care părți e prefăcuta de iapă. Vom sbura apoi într'acolo, și, când om fi aproape de dânsa, să-i dai cu frâu 'n cap. Pasărea are să se schimbe pe dată în iapă, cum a mai fost, iar tu, încălecând pe dânsa, să te scobori spre casa babei Rânța-Cranța pe drumul cel mai drept.

La moarte te aștepta afurisita de babă, dar la una ca asta, nu! Și dac' ar fi mai avut într'ânsa măcar un firicel de inimă cât sămânța macului, de bună samă c'ar fi plesnit pe loc; dar așa, nu. Murea ea, și-o vedeai că plesnește de năcaz; dar tot nu-și putea vărsa veninul pe față; ba acuma, când Petrea trebuia să-și ia rămas bun de la dânsa, ca nu cumva s'o povestească de rău pe unde s'o duce, se prefăcu tare bucuroasă.

— Ei, iaca, tare-mi pare bine c'ai venit!

— Am venit, cum mă vezi.

— Mă cam îngrijeam să nu rătăcești drumul! Că, drept să-ți spun, din câte slugi am avut eu, niciunul nu m'a slujit mai cu credință ca dumneata. De asta, am să-ți aleg eu singură un cal, să-l arăți la toată lumea și s'auzi pe urma lui numai vorbe de laudă. Vrei?

— Ba nu, mătușă, îi răspunse Petrea; ce-am

vorbit, vorbit să rămâe, că, pe unde ne iese cu-vântul, ne iese și sufletul. Las' că mai este vreme și-oiu mai avea vre-odată nevoie de dumneata, și atunci, din dragostea prea mare care o ai pentru mine acum, n'ai să mă uiți. M'oiu mulțami acuma cu ce mi-oiu alege eu.

Baba rămase încremenită, dar n'avea ce să facă. Îi dăduse voinicului zapis la mână, și nu mai avea încotro s'o cărmească. Vezi, se simția creștinul acuma în toată voia. Baba trebuia să-l lese să-și aleagă singur un cal, dar tot mai avea o lecută de nădejde.

Știa baba slăbiciunea omului tânăr, care nu caută în totdeauna la bunătate și la folos, cât se uită la frumuseță. Iacă, ici am un straiu care-mi place; îl iau că-i frumos și nu-mi pasă dacă până mai încolo s'o rupe; iaca o fată cu fața suptire ca o peliță; o iau de nevastă și nu-mi pasă dacă știe sau nu împunge cu acul, dacă mai are ceva pe-acasă decât ce-i pe dânsa și că, de harnică ce-i, o spală mâțele; iaca un cal frumos, îl iau că-i frumos, și pace!

Ei, dar să nu credeți că Petrea, fecior de 'mpărat era de-al de mine și de-al de dumnea-voastră! Aș!

Îl duce baba 'n grajdul cailor, și-i zice:

— Ici, îs caili cei mai grași, mai frumoși și mai buni; merg la călărie minunat de mândru.

Dintr'ânșii aș vrea să-ți alegi unul ca să mă pomenești cât ăi trăi.

Petrea se gândi ce se gândi și-și aduse aminte că și bostanu-i frumos pe din afară și sec pe dinlăuntru. Baba Rânța-Cranța se 'ntunecă amar când văzu că Petrea pășește spre alți cai, dar zice :

— Și-aceștia îs buni, dragul meu, și, dacă te așezi cu mâncarea pe dâșșii, ai să scoți niște porumbei dintr'ânșii. Ia-ți dintre ei unul.

Voinicul îi măsură pe rând și plecă mai departe, spre alți cai, nici mai slabi, dar nici prea-prea, pe urmă la alții uscați și supti, de cari baba n'avea cum vorbi mai rău.

— Îi vezi ? zicea, de-afurisiți ce sânt, au ajuns în doaga asta. Nu mănâncă decât fân tăiat mărunțel și grăunțe. Sue-te pe unul, și să vezi cum te-așterne la pământ.

Petrea se uită la ei, și văzu că-s buni caii, dar nu 'ntr'atâta ca să-i placă lui. Trecu la alții, și pe urmă la alții iar, și merse așa tocmai în fundul grajdului, unde dădu de-o gloabă numai oase și piele, lungite pe pământ.

— Aista, îi zice baba, îi calul unui bunic al meu, de-acum nouășute nouăzeci și nouă de ani ; numai de milă nu l-am omorât, că, de felul meu, tare-s miloasă.

— Te știu, mătușă dragă, grăi și Petrea, și bine-ai făcut că nu l-ai ucis, că acuma n'aș fi

avut ce să-mi iau. Asta-i calul care-mi place mie și pe-aista l-am luat.

— Ba nu, nu se poate, sări baba cu gura, nu se poate să eși din bătătura mea cu costelivul ăsta! Ce? vrei să mă faci [de răs! Păi, când te-ai apuca dumneata și-ai spune pe la alții c'aista-i cel mai bun cal din grajdul meu, ce-are să zică lumea? Eu, de poruncit, nu pot să-ți poruncesc, eu n'am drept, dar, ca să nu mă fac de vorbă 'n țară, în loc de unul, îți dau doi cai frumoși, să-i pui la trăsură.

Dar Petrea da mereu din cap și zicea:

— Pe niciunul altul decât pe-acesta; vrei, nu vrei, din dreptate n'ai încotro te da.

Baba n'a mai zis nici cărc! Petrea și-a luat calul de căpăstru; și 'ncet, încet, a pornit la drum. S'a 'nchinat babei pân' la pământ și-a tras poarta după dânsul. A scuturat din frâu numai, și deodată a văzut ce-i spusese inima: dintr'o slăbătură de mârtoagă a răsărit un harmăsar

Negru ca corbul.

Iute ca focul,

Să nu-l cuprindă locul;

Pintenog de trei picioare,

Încă fuge până moare.

Iar Petrea, încălecând pe el, sbură în slava cerului, dus

Pe-aripele vântului,

De puterea gândului,

acolo unde știa că-și lăsase pe Zâna-Rujalina-Lina în mâna zmeului.

«Hei, zmeu, zmeu! Acuma să-mi eși tu înainte și să vedem care pe care a doborî!».

Și, tot cugetând așa, iată se trezește în ograda castelului unde împărățise și dânsul câteva zile.

Zâna stătea 'n pridvor, și zmeul se gătea să plece la vânătoare.

Iar Petrea frumosul strigă:

— Mai stai o leacă, dușmane, nu te pripi cu hărnicia, ca să ne luăm odată grija.

Și cum erau amândoi călări pe cai, doi harmăsari frați din iapa babei Ranta-Cranta, la luptă s'au luat și, de luptat, s'au luptat, și izbânda a fost de partea cui trebuia: că nu se putea măsura cel cu patru inimi harmăsarului cu douăsprezece și nici zmeul cu Petrea fecior de împărat.

Rujalina-Lina doamna se ruga și-și făcea cruce 'n pridvor, iar Petrea își plecase genunchii la pământ și se 'nchina răsăritului.

Ce mai doriți acum?

De scăpat la mal scăpaseră curați; puteau dară trăi liniștiți, puteau împărăți în toată voia spre bucuria noroadelor lor, iar, la o sărbătoare mare, puteau, Petrea și cu frumoasa lui, zâna Rujalina-Lina, să pue caii la trăsură și să spuie celui de pe capră:

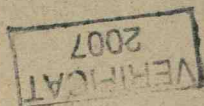
— Mână, măi, spre pământurile părintelui meu

și-ale maicii mele, să-i bucur, dacă i-oiu mai găsi
cu viață, ori să mă 'nchin la mormântul lor,
dacă s'or fi dus de pe lume.

Iar eu, dragii mei, feciori și fete, sfârșindu-vă
povestea, mă 'nchin cu toată dragostea, și vă
poftesc sănătate și voie bună!

(Auzită de la frate-meu Vasile, din Țepu, Ținutul Tecuciului.)

S F Â R Ș I T .

CUPRINSUL.

	<u>Pagina</u>
Veleatul omului	3
Chipăruș feciorul babei	7
Niculcea	14
Soarele, Luna și Luceferii	20
Prepeleac, fiul cățelei	28
Feciorul de Craiu surgunit	34 x
Păcureț, finul lui Săn-Petru.	47
Norocel-argatul, ginere împărătesc	57
Lencea, feciorul prescurăriței cel lenos și chiticul	70
Ciuda fraților	81
Povestea Premintelui-Iorgovan cu părul de aur	97
Boul negru și boul roș	113
Feciorul orbului	121
Fratele cel bun la inimă.	127
Hoțul și cei doi Împărați	135
Povestea ciocârliei	140
Povestea lui Petrea, feciorul de Împărat, și-a Rujalinei- Linei	148

**VERIFICAT
2017**

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

<p>REDACTIA: Tudor Pamfile Str. Ștefan-cel-Mare, 50 BĂRLAD</p>	<p>ADMINISTRAȚIA: M. Lupescu GARA ZORLENI TUTOVA</p>	<p>ABONAMENTUL ANUAL În țară . . . . 5 lei În străinătate . 6 »</p>
---	---	---

Mulțămită sprijinului dat de numeroșii ei întemeietori și conducători mai de aproape, această revistă își are apariția regulată și sigură.

În fiecare No. de câte 32 p., publică tot ce privește graiul, gustul și simțirea românească, pentru răspândirea și întărirea lor în popor și pentru folosința științei.

Răspunzând unei nevoi, toți cei ce sunt pătrunși de dânsa, trebuie s'o ajutoreze, abonând-o și răspândind-o între ai lor.

Abonamentele se fac oricând, cerându-se și numerele apărute până atunci.

Colecția numerilor din Anul I, costă 3 lei.

Cererile de abonament se fac odată cu plățirea lor, la d. M. Lupescu, Zorleni-Tutova, administratorul revistei Ion Creangă.